

DATGANIAD CYFRIFON 2020/21

Cyngor Sir Ddinbych

Datganiad Cyfrifon

2020/21

Cyflwyniad	1
Adran 1 - Adroddiad Naratif	4
Adran 2 - Datganiad Cyfrifoldebau	13
Adran 3 - Datganiadau Ariannol A Nodiadau Ynglŷn Â'r Cyfrifon	14
Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu	15
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	19
Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn	21
Y Fantolen	23
Datganiad Llif Arian	25
Nodiadau Ynglŷn â'r Cyfrifon	26
Adran 4 - Datganiadau Atodol	99
Adran 5 - Cyfrifon Grŵp	104
Adran 6 - Adroddiad archwilio arfaethedig yr Archwilydd Cyffredinol i Aelodau Cyngor Sir Ddinbych	112
Adran 7 - Datganiad Llywodraethu Blynnyddol	117
Adran 8 - Geirfa	147

Cyflwyniad

Awdurdod unedol yng Nghymru yw Cyngor Sir Ddinbych gyda phoblogaeth o tua 96,000 Mae Sir Ddinbych yn cynnwys cyrchfannau gwyliau'r Rhyl a Phrestatyn ar hyd arfordir gogledd Cymru, Dyffryn Clwyd, Corwen yn ne'r Sir a thref Llangollen, sy'n boblogaidd ymhlith twristiaid. Mae hefyd yn cynnwys trefi castellolog hanesyddol Rhuddlan, Dinbych a Rhuthun, a dinas gadeiriol fechan Llanelwy. Mae 47 o gynghorwyr etholedig i gynrychioli amrywiol wardiau'r sir. Mae'r Cyngor yn cyflogi oddeutu 4,300 o staff.

Daeth y Cyngor Sir i fodolaeth ym mis Ebrill 1996 ac mae'n gyfrifol am ystod fawr o wasanaethau gan gynnwys ysgolion, gofal cymdeithasol, priffyrdd, casglu a gwaredu gwastraff, cynllunio, datblygu economaidd, twristiaeth, llyfrgelloedd, canolfannau hamdden a llawer yn rhagor.

Ar ddiwedd pob blwyddyn, mae'n rhaid i'r Cyngor gynhyrchu Datganiad Cyfrifon sy'n cydymffurfio â deddfwriaeth ac sy'n dangos ar be y gwariodd y Cyngor ei arian. Mae'r Adroddiad Naratif yn rhoi cipolwg ar gyllid a gwariant y Cyngor yn ystod y flwyddyn, y materion a'r pwysau ariannol allweddol ac edrych i'r blynyddoedd i ddod.

Pe bai gennych unrhyw gwestiynau ynglŷn â'r cyfrifon, byddai croeso i chi gysylltu â'r Prif Swyddog Cyllid, Cyngor Sir Ddinbych, Blwch Post 62, Rhuthun, LL15 9AZ. Yn ogystal, mae gennych hawl gyfreithiol i archwilio'r cyfrifon cyn i'r archwiliad gael ei gwblhau. Hysbysebhir argaeledd y cyfrifon i'w harchwilio ar wefan Cyngor Sir Ddinbych ac yn llyfrgelloedd Sir Ddinbych.

Datganiad Cyfrifon

Mae'r Cyngor yn cynhyrchu Datganiad Cyfrifon bob blwyddyn yn unol â gofynion cyfreithiol, safonau'r Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth a'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol (y Cod) yn y Deyrnas Unedig, gyda'r amcanion canlynol:

- Cydymffurfio â gofynion cyfreithiol a phroffesiynol.
- Rhoi gwybodaeth ynglŷn â chyllid y Cyngor i ddefnyddwyr gwasanaeth, etholwyr, trethdalwyr busnes, trethdalwyr lleol, Cynghorwyr a phartïon eraill sydd â diddordeb.
- Dangos stiwardiaeth o arian cyhoeddus.

Mae'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (DI&GC) a'r Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu yn cynnwys dadansoddiad cychrannol yn seiliedig ar sut mae'r Cyngor wedi ei strwythuro, yn gweithredu, yn monitro ac yn rheoli perfformiad ariannol.

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys yr adrannau canlynol:

Adran 1 – Adroddiad Naratif

Mae'r Adroddiad hwn gan y Prif Swyddog Cyllid yn darparu crynodeb o weithgareddau ariannol y Cyngor yn ystod y flwyddyn ac ar ddiwedd y flwyddyn.

Adran 2 - Datganiad Cyfrifoldebau

Mae hyn yn amlinellu dyletswyddau'r Prif Swyddog Cyllid wrth baratoi'r cyfrifon, a chyfrifoldebau'r Cyngor wrth gadw at y rheoliadau perthnasol.

Adran 3 – Prif Ddatganiadau Ariannol a Nodiadau ynglŷn â'r Cyfrifon

Mae Cod 2020 yn mynnu fod cyfrifon awdurdod lleol yn cydymffurfio gyda'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh). Mae'r prif ddatganiadau ariannol yn cynnwys:

Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu

Mae hyn yn dangos sut mae gwariant blynyddol yn cael ei ddefnyddio ac ariannu o adnoddau mewn cymhariaeth â'r adnoddau hynny a ddefnyddiwyd neu a enillwyd yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol.

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae'r cyfrif hwn yn grynodeb o'r arian a gynhyrchwyd ac a wariwyd wrth ddarparu gwasanaethau ac wrth reoli'r Cyngor yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Mae'n cynnwys pob gwariant beunyddiol ac incwm perthynol ar sail gronïadol, ynghyd â thrafodion sy'n mesur gwerth yr asedau a dreuliwyd mewn gwirionedd yn ystod y flwyddyn. Mae hefyd yn dangos amcanestyniad o werth y buddiannau ymddeol a enillwyd gan gyflogaion yn ystod y flwyddyn.

Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn

Mae hyn yn dangos yr addasiadau a wnaed i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i gyflawni gofynion cyfrifeg statudol, i'w alinio gyda'r sail gyfrifyddol y seiliwyd y lefel Treth y Cyngor am y flwyddyn arni.

Y Fantolen

Mae'r Fantolen yn rhoi ciplun o sefyllfa ariannol y Cyngor ar 31 Mawrth 2021. Mae'n amlinellu gwerth yr eitemau y mae'n berchen arnynt (asedau) a gwerth yr hyn sy'n ddyledus i eraill (ymrwymïadau). Mae'n ymgorffori holl gyllid y Cyngor, o ran cyfalaf a refeniw.

Datganiad Llif Arian

Mae hyn yn rhoi crynodeb ynglŷn ag arian parod y Cyngor a thrafodion sy'n gyfwerth ag arian parod dros y flwyddyn, gan ddangos yr union arian parod a dderbyniwyd ac a wariwyd a'r newid a fu yn sefyllfa'r Cyngor o safbwynt arian parod. Cyflwynir y datganiad gan ddefnyddio'r dull anuniongyrchol.

Nodiadau Ynglŷn â'r Cyfrifon

Darperir nodiadau eglurhaol ar ôl y prif ddatganiadau ariannol ac ar ôl y datganiadau ariannol atodol. Mae'r nodiadau yn cyflwyno gwybodaeth ychwanegol i roi cymorth er mwyn deall y cyfrifon.

Adran 4 - Datganiadau Ariannol Atodol a Nodiadau**Cyfrif Refeniw Tai (CRT)**

Mae gofyn ar i Gynghorau gyfrifo costau gwasanaeth tai'r Cyngor ar wahân trwy gyfrwng Cyfrif Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai a Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau ym Mantolen y Cyfrif Refeniw Tai. Mae'r cyfrif hwn yn dangos ymhle y caiff arian ei wario'n cynnal ac yn rheoli tai'r Cyngor a sut y cyfarfyddir â'r costau hyn gyda rhenti ac incwm arall.

Mae'r Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau ym Malansau'r Cyfrif Refeniw Tai yn dod â'r holl symudiadau o fewn cronfeydd wrth gefn y Cyfrif Refeniw Tai ynghyd.

Adran 5 - Cyfrifon Grŵp

Mae Cyfrifon Grŵp yn cyfuno datganiadau ariannol y Cyngor ei hun â'i ddiddordebau materol mewn is-gwmnïau, partneriaethau cyswllt a/neu fentrau ar y cyd.

Mae Cyfrifon Grŵp wedi'u paratoi i gynnwys Hamdden Sir Ddinbych Cyf., a ddaeth yn weithredol ym mis Ebrill 2020.

Adran 6 - Adroddiad yr Archwiliwr Allanol

Mae'r cyfrifon hyn yn amodol ar archwiliad allanol annibynnol gan archwilydd a benodir gan Archwilydd Cyffredinol Cymru ac mae'r adroddiad hwnnw wedi ei gynnwys yn yr adran hon.

Adran 7 - Datganiad Llywodraethu Blynnyddol

Mae hyn yn amlinellu dull gweithredu'r Cyngor wrth sicrhau ei fod yn cynnal system effeithiol o lywodraethu corfforaethol a rheolaeth fewnol.

Adran 8 - Geirfa

Mae'r adran hon yn cynnwys rhestr o rai o'r diffiniadau a fabwysiedir at ddiben cyfrifon a gwblheir yn unol â Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol.

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru wedi ardystio ac adrodd ar y cyfrifon hyn yn y ffurf y cawsant eu drafftio'n wreiddiol. Cyfieithiad o'r fersiwn Saesneg gwreiddiol yw'r fersiwn hwn. Cyngor Sir Ddinbych sydd yn gyfrifol am gywirdeb y cyfieithiad, nid yr Archwilydd Cyffredinol.

Cyfrifoldeb y Cyngor yw hygrededd gwefan Cyngor Sir Ddinbych a'r gwaith o gynnal y wefan honno: nid yw'r gwaith a gyflawnir gan archwilwyr yn cynnwys ystyriaeth o'r materion hyn ac, yn unol â hynny, nid yw archwilwyr yn derbyn unrhyw gyfrifoldebau am unrhyw newidiadau a allai fod wedi cael eu cyflwyno i'r datganiadau ariannol ers eu cyflwyno'n wreiddiol ar y wefan.

Adran 1 - Adroddiad Naratif**1.1 Adolygiad Y Flwyddyn – Gwariant Refeniw**

Mae'r Cyngor yn gosod cyllideb refeniw pob blwyddyn. Mae hon yn gyllideb ar gyfer gwasanaethau a ddarperir yn y flwyddyn. Mae'n cael ei thalu trwy ddefnyddwyr gwasanaeth, Grantiau Llywodraeth Cymru a threthdalwyr Treth y Cyngor ac Ardrethi Busnes.

Y gyllideb gwariant gros ar gyfer 2020/21 oedd £319.3m.

Roedd cyllideb 2020/21 yn gofyn am ddod o hyd i a chytuno ar arbedion ac arbedion effeithlonrwydd o £4.448m fel y nodir isod:

- Nodwyd arbedion corfforaethol yn ymwneud â'r adolygiad actiwaraid pob tair blynedd o Gronfa Bensiynau Clwyd (£2m)
- Arbedion ysgolion o 1% (£0.692m)
- Arbedion ac arbedion effeithlonrwydd gwasanaethau (£1.756m)

Roedd yr arbedion corfforaethol eisoes wedi'u cyflawni ac mae arbedion yr ysgolion yn cael eu dirprwyo i'r cyrff llywodraethu i'w monitro a'u cyflawni. Cafodd holl arbedion y gwasanaethau eu cyflawni yn y flwyddyn.

Mae'r Cyngor wedi nodi arbedion o £2.7m yn y gyllideb ar gyfer blwyddyn ariannol 2021/22 ac mae rhagolygon ar gyfer y dyfodol, er eu bod yn amhendant, yn dangos y bydd anghen parhau i nodi arbedion blynyddol sylweddol.

Y sefyllfa derfynol ar gyllidebau corfforaethol a gwasanaethau ar ddiwedd y flwyddyn oedd tanwariant net o £2.705m (2.3% o'r gyllideb refeniw net ar gyfer y meysydd hynny). Gan ystyried cyllid ac ysgolion, roedd yr amrywiant ar gyfanswm y gyllideb yn danwariant o £9.457m (4.5% o'r gyllideb refeniw net). Mae'r tanwariant net yn cynnwys £7.058m o danwariant mewn ysgolion, sy'n cael ei ddwyn ymlaen ar wahân.

Mae'n galonogol fod y Strategaeth Adferiad Ariannol Covid, a gymeradwywyd gan y Cabinet yn Mai 2020, wedi darparu cynllun cadarn ar gyfer ymateb y Cyngor. Sefydlwyd system o hawlio gwariant bob mis a hawlio colledion incwm bob chwarter gan ddarparu craidd y cymorth ariannol i Awdurdodau Lleol. Erbyn diwedd y flwyddyn ariannol roedd y cymorth ariannol uniongyrchol a gafwyd gan LIC yn y dull hwn yn gyfanswm o £23.2m, sy'n dangos pa mor werthfawr yw'r cydweithio rhwng Awdurdodau Lleol a LIC.

Mae hefyd yn golygu fod y Cyngor mewn sefyllfa iach i wynebu'r heriau ariannol sy'n debygol o'i wynebu yn y dyfodol.

Er bod balansau ysgolion wedi cynyddu yn y flwyddyn ariannol hon, mae hyn yn bennaf o ganlyniad i dderbyn cyllid unigol ac arbedion unigol yn gysylltiedig â chau ysgolion am ran helaeth o'r flwyddyn, a bydd angen monitro sefyllfa ysgolion yn ofalus wrth fynd ymlaen. Mae nifer fach o ysgolion yn dal i gael trafferthion ariannol a bydd gwasanaeth Cyllid Addysg yn parhau i gydweithio'n agos â'r ysgolion hynny i'w helpu ddatblygu cynlluniau cadarn. Hefyd bydd prif ac uwch swyddogion Addysg a Chyllid yn cyfarfod yn rheolaidd i adolygu'r cynlluniau hynny a chymryd unrhyw gamau unioni yn ôl yr angen.

Cymeradwywyd ceisiadau gan wasanaethau i ddwyn ymlaen gwerth £1.678m o danwariant gan y Cabinet ym mis Mai. Defnyddir yr arian i helpu gwasanaethau i ddal i fyny â phrosiectau a buddsoddiadau a ohiriwyd ac i helpu i liniaru pwysau hysbys.

Balansau, Darpariaethau a Chronfeydd Wrth Gefn

Y cynnydd net mewn cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd o fewn cyfrifon yw £11m (gweler Nodyn 20 am fanylion). Mae'r symudiad yn cynnwys balansau'r ysgol a chronfeydd wrth gefn sydd wedi'u cyllidebu a'u cynllunio at ddibenion fel ariannu'r Cynllun Cyfalaf, y Cynllun Corfforaethol presennol a lliniaru'r gyllideb yn y dyfodol.

Mae balansau cyffredinol y Cyngor bellach yn £7.1m. Mae'n rhaid i'r Cyngor wneud yn siŵr ei fod yn cadw digon o arian yn y balansau hyn er mwyn sicrhau y gall ymdrin ag unrhyw broblemau annisgwyl y mae'n eu hwynebu.

Sut Rydym yn adrodd ein Cyllideb

Bob mis rhoddir adroddiad cyllideb i Gabinet y Cyngor (grŵp o 8 o Gynghorwyr sy'n gwneud nifer o benderfyniadau ar ran y Cyngor), sy'n esbonio sut mae gwasanaethau yn gwario eu harian o'i gymharu â'u cyllideb. Ar ddiwedd y flwyddyn, mae adroddiad terfynol (sy'n cael ei alw'n adroddiad alldro) yn dangos y sefyllfa diwedd blwyddyn.

Fodd bynnag, mae'n rhaid i'r Cyngor gynhyrchu ei Ddatganiad Cyfrifon mewn modd sy'n ateb gofynion adroddiadau ariannol y DU a rhyngwladol. Yn anffodus, mae natur y gofynion hyn yn hynod gymhleth a thechnegol. Mae hyn yn golygu bod nifer o addasiadau cyfrifo yn ofynnol yn ei adroddiadau cyllideb arferol i sicrhau bod y Cyngor yn gallu cynhyrchu ei gyfrifon. Mae'r tabl canlynol yn dangos y sefyllfa derfynol a adroddwyd i Gynghorwyr. O fewn y Nodiadau ynglŷn â'r Cyfrifon mae esboniad o'r addasiadau rhwng sefyllfa referiw yn yr adroddiad terfynol a'r symiau a adroddwyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae manylion pellach am berfformiad ariannol gwasanaethau i'w gweld yn yr Adroddiad Alldro Terfynol a gyflwynwyd i'r Cabinet ar 25 Mai 2021.

[Cyngor Sir Ddinbych - Rhaglen ar gyfer cyfarfod y Cabinet ddydd Mawrth, 25 Mai 2021, 10.00 am](#)

Mae'r tabl isod yn dangos y sefyllfa refeniw derfynol a gyflwynwyd yn y cyfarfod hwn:

	Adroddiad Canlyniad Refeniw Terfynol £000
Cyllidebau Gwasanaeth a Chorfforaethol	
Gwella Busnes a Moderneiddio	4,329
Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd	2,366
Hamdden - ADM	3,758
Gwasanaethau Priffyrdd, Cyfleusterau & Amgylcheddol	16,657
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	9,294
Gwasanaethau Cymorth Cymunedol	38,104
Cyllid & Eiddo	3,442
Addysg a Gwasanaethau Plant	17,738
Cymunedau & Chwsmeriaid	3,093
Ysgolion	66,618
Corfforaethol	14,302
Cyfanswm Cyllidebau Gwasanaeth a Chorfforaethol	179,701
Arall	
Arian Cyfalaf/ Llog Buddsoddi	13,854
Lefiau	4,899
Cyfanswm Gwariant (heb gynnwys y CRT)	198,454
Llai Cyllid	(207,226)
Cyfraniad wedi'i gyllidebu o'r Gronfa wrth Gefn wedi'i glustnodi	(685)
Canlyniad Terfynol	(9,457)
Dyrannwyd fel a ganlyn:	
Balansau wedi'u Clustnodi – Gwasanaethau	(1,678)
Balansau Ysgolion	(7,058)
Trosglwyddo i Gronfa wrth Gefn Lliniaru'r Gyllideb.	(721)
Cyfanswm	(9,457)

1.2 Adolygiad Y Flwyddyn – Gwariant Cyfalaf

Bob blwyddyn mae'r Cyngor yn gwario arian ar eitemau a fydd yn bodoli am amser hir megis tir, adeiladau, ffyrdd, cerbydau ac offer. Gelwir yr eitemau hyn yn asedau a bydd y Cyngor yn eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau am flynyddoedd i ddod. Gelwir gwariant ar yr asedau hyn yn wariant cyfalaf.

Mae'r tabl canlynol yn dangos faint wariodd y Cyngor ar ei asedau fesul bloc gwasanaeth yn 2020/21 a sut yr ariannwyd y gwariant:

Gwariant	£000
Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd	67
Cyllid ac Eiddo	3,544
Gwasanaethau Priffyrdd, Cyfleusterau ac Amgylcheddol	24,531
Gwasanaethau Cynllunio, Gwarchod y Cyhoedd a Gwledig	2,656
Gwasanaethau Cymorth Cymunedol	581
Gwellu Busnes a Moderneiddio	383
Addysg a Gwasanaethau Plant	5,751
Cyfrif Refeniw Tai	9,734
Cyfanswm	47,247
Ariannu	
Grantiau a Chyfraniadau	26,801
Benthyca â Chymorth	1,311
Benthyca Darbodus	14,244
Derbyniadau Cyfalaf	286
Gwariant Cyfalaf sy'n cael ei dalu o Refeniw	4,605
Cyfanswm	47,247

Mae gwariant ar brosiectau mawr a gyflawnwyd yn ystod y flwyddyn yn cynnwys:

Prosiect	Disgrifiad	2020/21 £000
Y Rhyl	Gwaith Amddifyn yr Arfordir Dwyrain Y Rhyl	14,705
Y Rhyl	Cynllun Amddiffyn Arfordirol Canol Y Rhyl-Dylunio	650
Prestatyn	Cynllun Amddiffyn Arfordirol Canol Prestatyn-Dylunio	513
Casglu Gwastraff	Gwasanaeth Gwastraff ac Ailgylchu Newydd	771
Y Rhyl	Trosi hen adeilad Costigans i ffurfio Canolbwynt Technoleg newydd	211
Y Rhyl	Ailddatblygu Adeiladau'r "Queens"	1,135
Y Rhyl	Adnewyddu Theatr y Pafiliwn	355
Canolfan Hamdden Corwen.	Adnewyddu Neuadd Y Pwll ac Ystafelloedd Newid	484
Dinbych	Grant i drydydd parti i gaffael adeilad y "Buttermarket"	250
Y Rhyl	Ysgolion yr 21ain ganrif- Ysgol Gatholig 3-16 Newydd, Crist y Gair	914
Llanelwy	Darparu Canolfan Iaith Gymraeg ar safle Ysgol Glan Clwyd	417
Tai Cyngor	Gwelliannau / Caffaeliad Mawr	7,396
B5429 Dinbych Isa/ Ffordd Y Graig	Gwelliannau Diogelwch ar y Ffyrdd	250

1.3 Materion Eraill

Pensiynau

Mae Cyngor Sir Ddinbych yn aelod o Gronfa Bensiynau Clwyd

Mae Safonau Cyfrifo Rhyngwladol yn mynnu bod cynghorau yn cyfrif cost hawliadau pensiwn a enillwyd yn ystod y flwyddyn, yn hytrach na chost y cyfraniadau a delir i mewn i'r gronfa pensiynau. Mae'n rhaid i'r gronfa pensiynau gyfrifo faint o arian a fyddai'n ddyledus pe bai'r holl aelodau unigol yn cael hawl i dderbyn eu pensiwn yn syth. Yna mae'n rhaid iddo gyfrifo faint o arian sydd ganddo mewn buddsoddiadau. Mae enillion ar fuddsoddiadau yn cael eu heffeithio gan yr amgylchedd economaidd cenedlaethol a rhyngwladol ehangach, ac oherwydd y ffaith bod pobl yn byw yn hirach yn gyffredinol, mae gan y gronfa pensiynau lai o fuddsoddiadau na'r swm damcaniaethol y byddai'n rhaid iddo ei dalu allan. Gelwir hwn yn ddiffyg. Er ei bod yn annhebygol iawn y byddai'n rhaid i'r Cyngor orfod talu'r arian hwn allan, mae'n rhaid iddo ddangos y diffyg hwn yn ei gyfrifon. Mae'r Gronfa Bensiynau yn destun prisiad bob tair blynedd ac mae'r amcangyfrifon yn y cyfrifon yn seiliedig ar brisiad llawn diweddaraf o'r cynllun ar 31 Mawrth 2019. Mae'r nodiadau ynglŷn â'r cyfrifon yn dangos manylion pellach.

Cynllun Busnes y Stoc Dai

Mae'r Cyngor yn berchen ar 3,372 o anheddau'r cyngor – a elwir yn stoc dai. Ers 2005 mae'r Cyngor wedi buddsoddi'n sylweddol er mwyn gwella ei stoc dai a chyrraedd Safon Ansawdd Tai Cymru yn 2014. Mae rhan o'r buddsoddiad hwn wedi cael ei ariannu trwy fenthycia ac mae gan y Cyngor Gynllun Busnes y Stoc Dai, sy'n helpu i sicrhau bod buddsoddiad yn nhai'r Cyngor yn dal i fod yn fforddiadwy ac yn gynaliadwy yn y tymor hir. Mae Cynllun Busnes y Stoc Dai yn cael ei adolygu'n rheolaidd a'i gymeradwyo'n ffurfiol gan Cabinet y Cyngor bob blwyddyn ac mae'n dal yn gryf yn ariannol. Mae Cynllun Busnes diweddaraf y Stoc Dai yn caniatáu buddsoddiad o £32.5m mewn stoc newydd a £29.1m mewn gwelliannau a gynlluniwyd dros y pedair blynedd nesaf.

Benthyca a Buddsoddiadau

Mae'r Cyngor wedi parhau â'i strategaeth o gadw balansau benthyca a buddsoddiadau mor isel â phosibl yn 2020/21 drwy ddefnyddio cronfeydd arian parod wrth gefn dros dro i gynnal lefel ddigonol o arian parod. Mae balansau buddsoddi yn dal i gael eu monitro gyda'r nod o gynnal lefelau digonol i gyflawni gofynion llif arian y Cyngor. Cyflwynir adroddiadau ar sefyllfa trysorlys y Cyngor i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol trwy gydol y flwyddyn. Roedd gan y Cyngor ddyled heb ei chasglu o £235m ar 31 Mawrth 2021, roedd y balansau buddsoddiadau yn £11.8m ac roedd £6.0m arall mewn cyfrif banc sy'n hygyrch ar unwaith.

Swyddogaethau Statudol

Ni fu unrhyw newidiadau arwyddocaol yn swyddogaethau statudol y Cyngor yn ystod 2020/21.

Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru

Fel aelod o Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru, mae gofyn i'r Cyngor ddangos ei gyfran (12.5%) o falansau, incwm a gwariant y Cyd-Bwyllgor ar Fantolen a Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr y Cyngor. Ni chynhwysodd y Cyngor ei gyfran o'r balansau ar 31 Mawrth 2020 yn Natganiadau Ariannol 2019/20 (£62k), cyfran y balansau ar 31 Mawrth 2021 yw £92k. Sefyllfa alldro derfynol y Bwrdd Uchelgais oedd tanwariant o £241k a chafodd ei ystyried gan y Bwrdd ar 14 Mai 2021.

<https://democratiaeth.gwynedd.llyw.cymru/ielistdocuments.aspx?mid=4276&x=13.12Adjustingfortheservice>

Cyd-Bwyllgor Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy

Fel aelod o AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy mae gofyn i'r Cyngor ddangos ei gyfran (80%) o falansau, incwm a gwariant y Cyd-Bwyllgor ar Fantolen a Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr y Cyngor. Ni chynhwysodd y Cyngor ei gyfran o'r balansau ar 31 Mawrth 2020 yn Natganiadau Ariannol 2019/20 (£252k), cyfran y balansau ar 31 Mawrth 2021 yw £523k. Sefyllfa alldro derfynol yr AHNE oedd tanwariant o £9k a chafodd ei ystyried gan y Bwrdd ar 25 Mehefin 2021.

[Cyngor Sir Ddinbych - Rhaglen ar gyfer Cyd-Bwyllgor Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy, dydd Gwener, 25 Mehefin 2021, 10.00am.](#)

Y Cynllun Corfforaethol a'r Adolygiad Perfformiad

Bob blwyddyn rydym yn adolygu ein perfformiad i werthuso ein llwyddiant wrth ddarparu buddiannau ar gyfer ein cymunedau, ac nid yw hynny wedi newid eleni. 2020 i 2021 yw'r bedwaredd flwyddyn yn ein Cynllun Corfforaethol pum mlynedd uchelgeisiol sy'n ceisio adeiladu ar gryfderau a chyfleoedd, ond hefyd mynd i'r afael â'r heriau a'r risgiau go iawn sy'n wynebu ein cymunedau. Dim ond trwy weithio mewn partneriaeth â phreswylwyr, partneriaid o'r sector cyhoeddus, cydweithwyr o'r sector dielw a'r sector preifat y gellir darparu'r Cynllun; ac mae'r adroddiad hwn yn gwerthuso ein cynnydd hyd yma. Mae hefyd, am y tro cyntaf, yn ceisio rhoi ciplun o berfformiad y cyngor yn erbyn agweddau allweddol o 'lechydd Corfforaethol', mewn ymateb i ddeddf newydd sef Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

Mae'r Cynllun Corfforaethol hwn yn gosod allan ein blaenoriaethau uchelgeisiol ond cyraeddadwy am gyfnod o bum mlynedd o 2017 i 2022. Mae rhai o'r blaenoriaethau hyn wedi derbyn buddsoddiad cyfalaf sylweddol ac eraill wedi cael cyllid refeniw, ac mae'n bosibl y caiff eraill eu darparu trwy newid y ffordd yr ydym yn gwneud pethau a thargedu buddsoddiad presennol heb unrhyw gost ychwanegol. Hyd yma mae £5.260m o gyllid refeniw uniongyrchol y Cyngor ar gael tan ddiwedd 2022, ac mae £1.380m o hwnnw yn ymrwymiad cyllideb sylfaenol parhaus. Ni fyddai'n rhaid i'r Cyngor ddarparu'r holl gyllid angenrheidiol ei hun. Mae grantiau gan Lywodraeth Cymru wedi cael eu defnyddio i helpu i ariannu'r gwaith a gynlluniwyd i wella ein hysgolion a'n hamddiffynfeydd llifogydd. Rydym hefyd wedi defnyddio incwm o renti tai i helpu i ariannu tai cyngor newydd.

Rydym yn falch o ddweud bod y cyngor yn parhau i wneud cynnydd da gyda'i flaenoriaethau, a'i fod wedi adfer y rhan fwyaf o'r amserlenni a effeithiwyd gan Covid-19, neu wedi addasu darpariaeth i barhau i sicrhau'r buddion yr ydym am eu darparu i'n cymunedau. Ein gobaith o hyd yw y bydd y prosiectau a ddarparwn yn helpu i gynorthwyo ein preswylwyr i fyw bywydau annibynnol a chyflawn yma yn Sir Ddinbych, yn enwedig wrth i ni edrych ymlaen, gyda'n gilydd, i adfer ar ôl effeithiau Covid-19.

Crynodeb o sefyllfa ein Cynllun Corfforaethol:

Mae'r gwerthusiad mesurau ar gyfer pob blaenoriaeth wedi cael eu pennu trwy'r fframwaith rheoli perfformiad sydd gennym mewn lle. Mae'r gwerthusiad prosiectau wedi cael ei bennu gan statws ein prosiectau ar ein cronfa ddata prosiectau.

Tai: Mae pawb yn cael eu cefnogi i fyw mewn cartrefi sy'n diwallu eu hanghenion.

Mesurau: Da

Prosiectau: Da

Clymu Cymunedau: Mae Cymunedau wedi eu cysylltu ac mae ganddynt fynediad at nwyddau a gwasanaethau yn lleol, ar-lein a drwy gysylltiadau cludiant da.

Mesurau: Blaenoriaeth ar gyfer gwella

Prosiectau: Da

Cymunedau Cryf: Mae'r Cyngor yn gweithio gyda phobl a chymunedau i gynyddu annibyniaeth a chadernid

Mesurau: Derbyniol

Prosiectau: Da

Yr Amgylchedd: Deniadol ac wedi'i ddiogelu, gan gefnogi lles a ffyniant economaidd.

Mesurau: Da

Prosiectau: Ardderchog

Pobl Ifanc: Man lle bydd pobl iau am fyw a gweithio ynddo a chanddynt y sgiliau i wneud hynny.

Mesurau: Blaenoriaeth ar gyfer gwella

Prosiectau: Da

Cyflwynwyd Adolygiad Perfformiad Blynyddol llawn 2020 i 2021 i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 9 Mehefin.

[Cyngor Sir Ddinbych - Rhaglen Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ddydd Mercher, 9 Mehefin 2021, 9.30am.](#)

Cwmni Masnachu Awdurdod Lleol

Ym mis Mai 2019, cymeradwyodd Cyngor Sir Ddinbych Achos Busnes ar gyfer sefydlu Cwmni Masnachu Awdurdod Lleol a elwir yn Hamdden Sir Ddinbych Cyf. Yng nghyfarfodydd dilynol y Cyngor ym mis Gorffennaf a mis Hydref, cafodd Erthyglau Cymdeithasu a Chytundeb Aelodau drafft eu cymeradwyo, yn ogystal â chyfansoddiad Bwrdd y Cwmni a penodwyd nifer o Gyfarwyddwyr. Cafodd y cwmni ei ymgorffori o dan Ddeddf Cwmnïau 2006 ar 28 Awst 2019.

Ym mis Rhagfyr 2019 cymeradwyodd y Cabinet y bwriad i brydlesu un ar bymtheg o adeiladau o 1 Ebrill 2020 ymlaen. Mae'r cwmni newydd ym mherchnogaeth lwyr y cyngor. Cydweithiodd y Cyngor yn agos â'r cwmni trwy oblygiadau ariannol cau'r cyfleusterau dros dro oherwydd effeithiau Covid 19.

Fel cwmni sydd ym mherchnogaeth lwyr y Cyngor mae'n ofynnol iddo gynhyrchu cyfrifon grŵp a fanylir yn yr adrannau Cyfrifon Grŵp.

Edrych i'r dyfodol

Mae'n debygol na fydd setliadau cyllido llywodraeth leol yn gallu cadw ar yr un lefel â phwysau chwyddiant a fydd yn arwain at ostyngiad mewn cyllid termau real. Er bod ansicrwydd ynglŷn ag union lefelau'r gostyngiad bob blwyddyn, mae'n anochel y bydd angen gwneud penderfyniadau anodd i sicrhau bod y Cyngor yn byw o fewn ei incwm ac yn parhau i ddarparu ei flaenoriaethau. Fodd bynnag, oherwydd bod y Cyngor wedi llwyddo i nodi a chyflawni arbedion gan reoli cronfeydd wrth gefn a balansau yn ofalus yn y gorffennol, gellir bod yn hyderus iawn y bydd y Cyngor yn parhau i ddarparu gwasanaethau effeithiol gan fuddsoddi rhywfaint ym Mlaenoriaethau'r Cyngor yn ystod y cyfnod heriol hwn.

Disgwylir y bydd y cymorth ariannol gan Lywodraeth Cymru yn parhau am hanner cyntaf blwyddyn ariannol 2021/22 i gefnogi costau ychwanegol sy'n gysylltiedig â'r pandemig a cholli incwm.

Mae Proses Cyllideb 3/5 Mlynedd a Chynllun Ariannol Tymor Canolig wedi cael eu cadarnhau i helpu i sicrhau bod y Cyngor yn y sefyllfa orau bosibl i wynebu'r her. Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig presennol yn dangos bod diffygion blynyddol mewn cyllid o rhwng £2-3 miliwn yn debygol. Mae agweddau a nodau allweddol y Broses Gyllideb ar gyfer 2022/23 a thu hwnt yn cynnwys:

- Cipio diffygion cyllidebol 'bach' (dan £100k)
- Nodi pwysau cyllidebol strategol allweddol (dros £100k)

- Targed Effeithlonrwydd Gwasanaeth o 1%
- Cynllun Arbedion 5 mlynedd – yn dechrau yng nghyfarfod cyllidebau gwasanaethau yr Hydref
- Cronfa Buddsoddi i Arbed er mwyn helpu i roi hwb i brosiectau effeithlonrwydd o bwys
- Cynllun Cyfathrebu ac Ymgysylltu

Mae manylion pellach i'w gweld yn yr adroddiad a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 28 Ebrill.

[Cyngor Sir Ddinbych - Rhaglen Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ddydd Mercher, 28 Ebrill 2021, 9.30am.](#)

Gellir gweld manylion llawn cyllideb y Cyngor ar gyfer 2021/22, gan gynnwys manylion cyllidebau gwasanaethau, Cyfrif Refeniw Tai a chyllidebau Cyfalaf yn nogfen Gwyno'r Gyllideb a gyflwynwyd i'r Cabinet ym mis Mehefin 2021 fel rhan o'r Adroddiad Cyllid.

Steve Gadd

Prif Swyddog Ariannol (Swyddog Adran 151)

Adran 2 - Datganiad Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau Cyngor Sir Ddinbych

Mae'n rhaid i Cyngor Sir Ddinbych:

- (i) wneud trefniadau i weinyddu ei faterion ariannol yn briodol a sicrhau bod un o'i swyddogion yn gyfrifol am weinyddu'r materion hynny. Yng Nghyngor Sir Ddinbych, y Prif Swyddog Cyllid yw'r unigolyn hwnnw, enwi Pennaeth Cyllid ac Eiddo.
- (ii) rheoli ei faterion i sicrhau defnydd economaidd, effeithlon ac effeithiol o'r adnoddau a diogelu ei asedau;
- (iii) cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon.

Tystysgrif Cyngor Sir Ddinbych.

Rwy'n cymeradwyo Datganiad Cyfrifon Cyngor Sir Ddinbych.

Llofnod

Dyddiad:

24/11/21

Cadeirydd Y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

Cyfrifoldebau'r Prif Swyddog Cyllid

Mae'r Prif Swyddog Cyllid yn gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon Cyngor Sir Ddinbych yn unol â'r arferion priodol a nodwyd yng Nghod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifo Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig ('y Cod').

Wrth baratoi'r Datganiad Cyfrifon, mae'r Prif Swyddog Cyllid wedi:

- (i) dewis polisiau cyfrifo addas a'u cymhwyso yn gyson;
- (ii) gwneud dyfarniadau a rhagamcanion sy'n rhesymol ac yn ddarbodus;
- (iii) cydymffurfio â Chod yr awdurdod lleol.

Mae'r Prif Swyddog Cyllid hefyd wedi:

- (i) cadw cofnodion cyfrifo priodol a chyfredol;
- (ii) cymryd camau rhesymol i atal a chanfod twyll ac anghysondebau eraill.

Tystysgrif: Prif Swyddog Cyllid

Rwy'n tystio bod y cyfrifon a gyflwynwyd yn rhoi trosolwg gwirioneddol a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Sir Ddinbych ar y dyddiad rhoi gwybod a'i incwm a gwariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2021.

Llofnod

Dyddiad:

24/11/21

Steve Gadd

Pennaeth Cyllid ac Eiddo (Swyddog Adran 151)

Adran 3 - Datganiadau Ariannol A Nodiadau Ynglŷn Â'r Cyfrifon**Cynnwys**

Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu	15
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	19
Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn	21
Y Fantolen	23
Datganiad Llif Arian	25
<u>Nodiadau Ynglŷn â'r Cyfrifon</u>	26
1. Safonau Cyfrifyddu Sydd Wedi'u Cyhoeddi ond heb eu Mabwysiadu eto	26
2. Dyfarniadau Beirniadol wrth Gymhwyso Polisiâu Cyfrifo	26
3. Tybiaethau a Wneir am y Dyfodol a Ffynonellau Eraill o Ansicrwydd Amcangyfrif Maw	26
4. Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen	28
5. Gwariant ac incwm a ddadansoddir yn ôl ei natur	29
6. Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau	29
7. Gwariant Gweithredu Arall	33
8. Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi	33
9. Trethiant ac Incwm Grant Amhenodol	33
10. Incwm a Gwariant yr Asiantaeth	33
11. Treth y Cyngor	35
12. Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)	36
13. Eiddo, Peiriannau ac Offer	37
14. Eiddo Buddsoddi	41
15. Dyledwyr	41
16. Dyledwyr ar gyfer Trethiant Lleol	41
17. Offerynnau Ariannol	42
18. Asedau i'w Gwerthu	44
19. Credydwyr	45
20. Trosglwyddiadau i Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd	46
21. Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir Eu Defnyddio	50
22. Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio	52
23. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Gweithredol	54
24. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Buddsoddi	54
25. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Ariannu	55
26. Cysoniad Rhwymedigaethau S'yn Codi o Weithgareddau Ariannu	55
27. Cyllidebau Gyfun	55
28. Lwfansau Aelodau	56
29. Tâl Swyddogion	57
30. Costau Archwilio Allanol	61
31. Incwm Grant	61
32. Partïon Cysylltiedig	63
33. Gwariant Cyfalaf ac Ariannu Cyfalaf	65
34. Prydlesau	67
35. Cynlluniau Pensiwn y Rhoddir Cyfrif Amdanynt fel Cynlluniau Cyfraniad Diffiniedig	68
36. Cynlluniau Pensiwn â Buddiannau Diffiniedig	68
37. Natur a Maint y Risgiau sy'n Deillio o Offerynnau Ariannol	75
38. Asedau Treftadaeth	79
39. Polisiâu Cyfrifo	82

Mae'r Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu yn dangos sut y defnyddir ac ariannir gwariant blynyddol o adnoddau (grantiau llywodraeth, rhenti, treth y cyngor a threthi busnes) gan awdurdodau lleol o gymharu â'r adnoddau hynny a ddefnyddiwyd neu a enillwyd gan awdurdodau yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Mae'n dangos hefyd sut y dyrannir y gwariant ar penderfyniadau rhwng gwasanaethau'r Cyngor. Cyflwynir incwm a gwariant a gyfrifir o dan arferion gyfer dibenion gwneud cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn llawnach yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Nodyn 1 Addasiadau ar gyfer Dibenion Cyfalaf

Mae'r golofn hon yn ychwanegu dibrisiant ac amhariad ac enillion a cholledion ailbrisio yn y llinell gwasanaethau, ac ar gyfer:

- **Gwariant gweithredu arall** – yn addasu ar gyfer gwarediadau cyfalaf gyda throsglwyddiad o incwm ar waredu asedau a'r symiau a ddilëwyd ar gyfer yr asedau hynny.
- **Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi** – y taliadau statudol ar gyfer ariannu cyfalaf h.y. Darpariaeth Refeniw Isafswm a chyfraniadau refeniw eraill o incwm a gwariant arall gan nad yw'r rhain yn daladwy o dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol.
- **Trethiant ac incwm grant amhenodol** – addasir grantiau cyfalaf ar gyfer incwm nad yw'n daladwy o dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Addasir grantiau refeniw o'r rhai sy'n dderbyniadwy yn y flwyddyn i'r rhai sy'n dderbyniadwy heb amodau neu lle bodlonir amodau trwy gydol y flwyddyn. Mae'r llinell Treth ac Incwm Grant Amhenodol yn cael ei gredydu â grantiau cyfalaf sy'n dderbyniadwy yn y flwyddyn heb amodau neu lle bodlonir amodau yn y flwyddyn.

Nodyn 2 Newid Net ar gyfer yr Addasiadau Pensiwn

Mae'r golofn hon yn dangos y newid net ar gyfer cael gwared o gyfraniadau pensiwn ac ychwanegiad incwm a gwariant Budd-daliadau Gweithwyr IAS19 sydd yn gysylltiedig â phensiwn.

- **Ar gyfer gwasanaethau** mae hyn yn cynrychioli cael gwared o gyfraniadau pensiwn y cyflogedig a wnaed gan yr awdurdod fel a ganiateir drwy statud a rhoi costau gwasanaeth presennol a chostau gwasanaeth y gorffennol yn ei le.
- **Ar gyfer Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi** – codir y llog net ar y ddyled buddiannau diffiniedig ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Nodyn 3 Gwahaniaethau Eraill

Mae'r golofn hon yn cynnwys gwahaniaethau eraill rhwng symiau a gafodd eu debydu / credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a symiau taladwy/derbyniadwy i'w cydnabod o dan statud.

- **Ar gyfer Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi** mae hwn yn cydnabod addasiadau i Gronfa'r Cyngor am y gwahaniaethau amseru ar gyfer premiymau a gostyngiadau.
- * Am ymraniad o'r balans hwn rhwng Gronfa'r Cyngor a'r CRT gweler y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn

2020/21	Adroddiad Alldro Terfynol (Cyfrifon Rheoli)	Addasiadau technegol i Gyfrifon Rheoli	Gwariant Net sydd yn daladwy i Gronfa'r Cyngor a Balansau CRT	Addasiadau rhwng Sail yr Ariannu a'r Cyfrifyddu			Cyfanswm yr Addasiadau	Gwariant Net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
				Addasiadau ar gyfer Dibenion Cyfalaf (Nodyn 1)	Newid Net ar gyfer yr Addasiadau Pensiwn (Nodyn 2)	Gwahaniaethau Eraill (Nodyn 3)		
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Hamdden - ADM	3,758	(826)	2,932	1,846	0	(59)	1,787	4,719
Cymunedau & Chwsmeriaid	3,093	100	3,193	295	162	(8)	449	3,642
Gwasanaethau Addysg a Phlant	17,738	(453)	17,285	318	617	(76)	859	18,144
Ysgolion	66,618	105	66,723	6,345	223	(395)	6,173	72,896
Gwella Busnes a Moderneiddo	4,329	147	4,476	883	178	0	1,061	5,537
Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd	2,366	70	2,436	17	157	27	201	2,637
Corfforaethol ac Amrywiol	14,302	(2,341)	11,961	814	(4,535)	4	(3,717)	8,244
Cyllid & Eiddo	3,442	(34)	3,408	375	216	60	651	4,059
Gwasanaethau Priffyrdd, Cyfleusterau ac Amgylcheddol	16,657	(1,499)	15,158	9,076	647	19	9,742	24,900
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	9,294	(146)	9,148	1,074	328	41	1,443	10,591
Gwasanaethau Cymorth Cymunedol	38,104	(239)	37,865	366	844	(86)	1,124	38,989
Tai Awdurdod Lleol (CRT)	0	(5,869)	(5,869)	6,677	156	9	6,842	973
Cost Net Gwasanaethau	179,701	(10,985)	168,716	28,086	(1,007)	(464)	26,615	195,331
Incwm a Gwariant Arall	0	(181,232)	(181,232)	(40,093)	7,040	(16)	(33,069)	(214,301)
(Arian Dros Ben) neu Ddiffyg	179,701	(192,217)	(12,516)	(12,007)	6,033	(480)	(6,454)	(18,970)
Balans agoriadol Cronfa'r Cyngor a'r CRT			(39,101)					
Llai/Ychwanegu (Arian dros Ben) neu Ddiffyg ar Falans Gronfa'r Cyngor a'r CRT yn y Flwyddyn			(12,516)					
Balans Terfynol Cronfa'r Cyngor a'r CRT ar 31 Mawrth*			(51,617)					

2019/20	Adroddiad Alldro Terfynol (Cyfrifon Rheoli)	Addasiadau technegol i Gyfrifon Rheoli	Gwariant Net sydd yn daladwy i Gronfa'r Cyngor a Balansau CRT	Addasiadau rhwng Sail yr Ariannu a'r Cyfrifyddu			Cyfanswm yr Addasiadau	Gwariant Net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
				Addasiadau ar gyfer Dibenion Cyfalaf (Nodyn 1)	Newid Net ar gyfer yr Addasiadau Pensiwn (Nodyn 2)	Gwahaniaethau Eraill (Nodyn 3)		
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Hamdden - ADM	2,411	(271)	2,140	3,826	260	7	4,093	6,233
Cymunedau & Chwsmeriaid	3,497	70	3,567	318	132	21	471	4,038
Gwasanaethau Addysg a Phlant	17,095	(278)	16,817	(181)	593	106	518	17,335
Ysgolion	70,430	685	71,115	5,794	186	553	6,533	77,648
Gwella Busnes a Moderneiddo	4,478	(687)	3,791	447	166	3	616	4,407
Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd	2,423	105	2,528	18	162	(33)	147	2,675
Corfforaethol ac Amrywiol	14,015	(590)	13,425	977	784	7	1,768	15,193
Cyllid & Eiddo	3,897	150	4,047	399	212	(73)	538	4,585
Gwasanaethau Prifffyrdd, Cyfleusterau ac Amgylcheddol	16,038	(188)	15,850	7,515	650	40	8,205	24,055
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	9,806	(829)	8,977	2,917	312	(28)	3,201	12,178
Gwasanaethau Cymorth Cymunedol	36,490	940	37,430	390	722	64	1,176	38,606
Tai Awdurdod Lleol (CRT)	0	(6,663)	(6,663)	7,275	147	(17)	7,405	742
Cost Net Gwasanaethau	180,580	(7,556)	173,024	29,695	4,326	650	34,671	207,695
Incwm a Gwariant Arall	0	(172,394)	(172,394)	(22,923)	7,223	(16)	(15,716)	(188,110)
(Arian Dros Ben) neu Ddiffyg	180,580	(179,950)	630	6,772	11,549	634	18,955	19,585
Balans agoriadol Cronfa'r Cyngor a'r CRT			(39,731)					
Llai/Ychwanegu (Arian dros Ben) neu Ddiffyg ar Falans Gronfa'r Cyngor a'r CRT yn y Flwyddyn			630					
Balans Terfynol Cronfa'r Cyngor a'r CRT ar 31 Mawrth*			(39,101)					

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae'r datganiad yn dangos y gost gyfrifeg yn ystod y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol â'r arferion cyfrifeg a dderbynnir yn gyffredinol, yn hytrach na'r swm i'w ariannu o drethiant neu renti. Mae Awdurdodau yn codi trethi a rhenti i dalu am wariant yn unol â rheoliadau; gall hyn fod yn wahanol i'r gost gyfrifeg. Mae'r sefyllfa trethiant wedi'i dangos yn y Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu ac yn y Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

2019/20				2020/21		
Gwariant Gros £000	Incwm Gros £000	Gwariant Net £000		Gwariant Gros £000	Incwm Gros £000	Gwariant Net £000
14,436	(8,203)	6,233	Hamdden - ADM *	11,412	(6,693)	4,719
5,025	(987)	4,038	Cymunedau & Chwsmeriaid	5,052	(1,410)	3,642
32,198	(14,863)	17,335	Gwasanaethau Addysg & Phlant	35,750	(17,606)	18,144
87,816	(10,168)	77,648	Ysgolion	83,980	(11,084)	72,896
4,855	(448)	4,407	Gwella Busnes & Moderneiddo	6,128	(591)	5,537
3,456	(781)	2,675	Gwasanaethau Cyfreithiol, AD & Democrataidd	3,491	(854)	2,637
44,965	(29,772)	15,193	Corfforaethol & Amrywiol	41,062	(32,818)	8,244
7,986	(3,401)	4,585	Cyllid & Eiddo	7,519	(3,460)	4,059
32,310	(8,255)	24,055	Gwasanaethau Priffyrdd, Cyfleusterau & Amgylcheddol	38,386	(13,486)	24,900
22,483	(10,305)	12,178	Cynllunio & Gwarchod y Cyhoedd	21,238	(10,647)	10,591
66,000	(27,394)	38,606	Gwasanaethau Cymorth Cymunedol	74,479	(35,490)	38,989
16,727	(15,985)	742	Tai Awdurdod Lleol (CRT)	16,931	(15,958)	973
338,257	(130,562)	207,695	Cost y Gwasanaethau	345,428	(150,097)	195,331

2019/20				2020/21		
Gwariant Gros £000	Incwm Gros £000	Gwariant Net £000		Gwariant Gros £000	Incwm Gros £000	Gwariant Net £000
18,545	(470)	18,075	Gwariant Gweithredu Arall (Nodyn 7)	20,363	(180)	20,183
17,755	(593)	17,162	Ariannu a Buddsoddi (Incwm) a Gwariant (Nodyn 8)	17,165	(513)	16,652
	(223,347)	(223,347)	Trethiant ac Incwm Grant Amhenodol (Nodyn 9)		(251,136)	(251,136)
374,557	(354,972)	19,585	(Arian dros Ben) neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth	382,956	(401,926)	(18,970)
	(21,454)		(Arian dros Ben) neu Ddiffyg ar adbriso Eiddo, Peiriannau ac Offer			(8,541)
	2,766		Colledion Amhariad ar Asedau Anghyfredol a Godir ar y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn			3,879
	(17,192)		Ail-fesuriad y ddyled budd net a ddiffiniwyd /(Ased)			15,148
	(35,880)		(Incwm) a Gwariant Cynhwysfawr Arall			10,486
	(16,295)		Cyfanswm (Incwm) a Gwariant Cynhwysfawr			(8,484)

* Hamdden - ADM yn dangos costau Gwasanaethau Hamdden 2019/20.

O 1 Ebrill 2020 trosglwyddwyd gwasanaethau i Hamdden Sir Ddinbych Cyf. (ADM) er bod rhai costau'n aros gyda'r Cyngor.

Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn

Mae'r datganiad hwn yn dangos y symudiadau yn ystod y flwyddyn yng ngwahanol gronfeydd wrth gefn sydd gan y Cyngor, wedi'u dadansoddi yn 'gronfeydd y gellir eu defnyddio' (h.y. y rhai sy'n cael eu defnyddio i ariannu gwariant neu leihau trethi lleol) a chronfeydd eraill. Mae'r llinell (Arian dros ben) neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau yn dangos gwir gost economaidd darparu gwasanaethau'r Cyngor, ac mae'r manylion wedi'u dangos yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol sy'n berthnasol i Falans Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai ar gyfer pwrpasau sefydlu treth y cyngor a rhent. Mae'r Cynnydd/Lleihad Net cyn Trosglwyddo i'r llinell Cronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd yn dangos Balans Cronfa'r Cyngor statudol a'r Balans Cyfrif Refeniw Tai cyn unrhyw drosglwyddiadau dewisol i neu o'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd gan y Cyngor.

2020/21	Nodyn	Cronfeydd Refeniw Wrth Gefn			Cronfeydd Cyfala			Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn yr Awdurdod
		Balans Cronfa'r Cyngor	Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio		
		£000	£000	£000	£000	£000	£000		
Balans ar 31 Mawrth 2020		(7,469)	(28,965)	(2,667)	(6,643)	(3,445)	(49,189)	12,988	(36,201)
* Addasiadau technegol								(788)	(788)
Balans ar 1 Ebrill 2020		(7,469)	(28,965)	(2,667)	(6,643)	(3,445)	(49,189)	12,200	(36,989)
Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod 2020/21									
(Arian Dros Ben) neu ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	D.I.&G.C.	(16,327)		(2,643)			(18,970)		(18,970)
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	D.I.&G.C.							10,486	10,486
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		(16,327)		(2,643)			(18,970)	10,486	(8,484)
Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau	6	3,875		2,579	(1,647)	(4,193)	614	(614)	
(Cynnydd)/Lleihad Net cyn Trosglwyddo i Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd		(12,452)		(64)	(1,647)	(4,193)	(18,356)	9,872	(8,484)
Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd	20	11,063	(11,038)	(25)					
(Cynnydd)/Lleihad yn 2020/21		(1,389)	(11,038)	(89)	(1,647)	(4,193)	(18,356)	9,872	(8,484)
Balans ar 31 Mawrth 2021		(8,858)	(40,003)	(2,756)	(8,290)	(7,638)	(67,545)	22,072	(45,473)

* Gwnaed addasiad i gyfrifo am y rhwymedigaeth pensiwn yn ynwneud a'r staff a drosglwyddodd o Gyngor Sir Ddinbych i Hamdden Sir Ddinbych Cyf yn 2019/20.

2019/20	Nodyn	Cronfeydd Refeniw Wrth Gefn			Cronfeydd Cyfala			Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu £000	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn yr Awdurdod £000
		Balans Cronfa'r Cyngor £000	Cronfeydd Wrth Gefn sydd £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniada £000	Grantiau Cyfalaf heb eu £000	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn y £000		
Balans ar 31 Mawrth 2019		(7,474)	(30,573)	(1,684)	(6,434)	(4,595)	(50,760)	30,854	(19,906)
Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod 2019/20									
(Arian Dros Ben) neu ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	D.I.&G.C.	18,276		1,309			19,585		19,585
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	D.I.&G.C.							(35,880)	(35,880)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		18,276		1,309			19,585	(35,880)	(16,295)
Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau	6	(16,786)		(2,169)	(209)	1,150	(18,014)	18,014	
(Cynnydd)/Lleihad Net cyn Trosglwyddo i Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd		1,490		(860)	(209)	1,150	1,571	(17,866)	(16,295)
Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd	20	(1,485)	1,608	(123)					
(Cynnydd)/Lleihad yn 2019/20		5	1,608	(983)	(209)	1,150	1,571	(17,866)	(16,295)
Balans ar 31 Mawrth 2020		(7,469)	(28,965)	(2,667)	(6,643)	(3,445)	(49,189)	12,988	(36,201)

Y Fantolen

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth yr asedau a'r dyledion sy'n cael eu cydnabod gan y Cyngor fel ag yr oeddent ar ddyddiad y Fantolen. Mae asedau net y Cyngor (asedau llai dyledion) yn cael eu cydweddu â'r cronfeydd wrth gefn y mae'r Cyngor yn eu dal. Adroddir ynglŷn â chronfeydd wrth gefn mewn dau gategori. Mae'r categori cyntaf o gronfeydd wrth gefn yn gronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio, h.y. y cronfeydd wrth gefn hynny y gall yr awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i gadw lefel ddoeth o gronfeydd wrth gefn ac ar unrhyw gyfyngiadau statudol ar eu defnydd (er enghraifft y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn na ellir ei defnyddio ond i gyllido gwariant cyfalaf neu ad-dalu dyled). Mae'r ail gategori o gronfeydd wrth gefn yn rhai na all y Cyngor eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori hwn o gronfeydd wrth gefn yn cynnwys cronfeydd wrth gefn sy'n dal enillion a cholledion sydd heb eu gwireddu (er enghraifft y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn), ble y deuai symiau ar gael i ddarparu gwasanaeth dim ond os gwerthir yr asedau; a chronfeydd wrth gefn sy'n dal gwahaniaethau amseru a gaiff eu dangos yn y llinell 'Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Gyllido o dan Reoliadau' yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

31 Mawrth 2020 £000		Nodyn	31 Mawrth 2021 £000	31 Mawrth 2021 £000
97,000	Anheddau Cyngor		94,977	
286,168	Tir ac Adeiladau Eraill		286,645	
11,077	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer		9,257	
122,935	Isadeiledd		139,219	
2,466	Asedau Cymunedol		1,485	
7,127	Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd		9,553	
6,403	Asedau Dros Ben na chânt eu Dal i'w Gwerthu		4,450	
533,176	Eiddo, Peiriannau ac Offer	13	545,586	
15,073	Asedau Treftadaeth	38	15,001	
7,602	Eiddo Buddsoddi	14	6,311	
1	Buddsoddiadau Hirdymor	17	0	
2,442	Dyledwyr Hirdymor	17	4,721	
558,294	Asedau Hirdymor			571,619
22,900	Buddsoddiadau Byrdymor	17	11,800	
2,574	Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu (<1bl)	18	3,544	
1,190	Rhestrau Eiddo		1,172	
31,161	Dyledwyr Byrdymor	15	47,403	
3,556	Arian Parod a Chywerthoedd Arian Parod	DLIA	(922)	
61,381	Asedau Cyfredol			62,997
(38,006)	Benthyciadau Tymor Byr	17	(27,127)	
(29,830)	Credydwyr Byrdymor	19	(35,893)	
(211)	Darpariaethau		(363)	
(3,267)	Darpariaeth ar gyfer Absenoldebau Cronedig		(2,803)	
(3,554)	Derbyniadau Grantiau Refeniw Ymlaen Llaw	31	(1,740)	
(2,364)	Grantiau Cyfalaf A Dderbyniwyd Ymlaen Llaw	31	(5,156)	
(77,232)	Dyledion Presennol			(73,082)
(3,754)	Credydwyr Hirdymor	17	(3,526)	
(158)	Darpariaethau		(222)	
(215,190)	Benthyciadau Hirdymor	17	(204,781)	
(287,140)	Dyledion Hirdymor Eraill	36	(307,532)	
(506,242)	Dyledion Hirdymor			(516,061)
36,201	Asedau Net			45,473

31 Mawrth 2020 £000		Nodyn	31 Mawrth 2021 £000	31 Mawrth 2021 £000
(7,469)	Cronfa'r Cyngor	21	(8,858)	
(28,965)	Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi	20	(40,003)	
(2,667)	Cyfrif Refeniw Tai	21	(2,756)	
(6,643)	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf	21	(8,290)	
(3,445)	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso	21	(7,638)	
(49,189)	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir Eu Defnyddio			(67,545)
(116,349)	Y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn		(116,565)	
287,140	Y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn		307,532	
0	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig		(500)	
(161,510)	Cyfrif Addasiadau Cyfalaf		(171,622)	
440	Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol		424	
	Cyfrif Absenoldebau Digolledol Cronedig			
3,267	Byrdymor		2,803	
12,988	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio	22		22,072
(36,201)	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn			(45,473)

Datganiad Llif Arian

Mae'r Datganiad Llif Arian yn dangos y newid mewn arian parod a chywerthoedd arian parod y Cyngor yn ystod y cyfnod rhoi gwybod. Mae'r datganiad yn dangos sut mae'r awdurdod yn cynhyrchu ac yn defnyddio arian parod a chywerthoedd arian parod, drwy ddosbarthu llifoedd arian fel gweithgareddau gweithredol, buddsoddi ac ariannu. Mae swm y llifoedd arian net sy'n deillio o weithgareddau gweithredu'n ddangosydd allweddol o'r graddau y mae gweithrediadau'r Cyngor yn cael eu hariannu drwy drethiant ac incwm grant, neu gan bobl sy'n derbyn gwasanaethau a ddarperir gan yr awdurdod. Mae gweithgareddau buddsoddi'n cynrychioli'r graddau y mae all-lifoedd arian parod wedi'u gwneud ar gyfer adnoddau sydd wedi'u bwriadu i gyfrannu at ddarpariaeth gwasanaeth y Cyngor yn y dyfodol. Mae llifoedd arian sy'n codi o weithgareddau ariannol yn ddefnyddiol i ragweld hawliau ar lifoedd arian y dyfodol drwy ddarparwyr cyfalaf (h.y. benthyca) i'r Cyngor.

2019/20 £000		Note	2020/21 £000
19,585 (28,387)	Net (arian dros ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau Addasiadau i net (arian dros ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau ar gyfer symudiadau nad yw'n arian parod		(18,970) (12,717)
1,462	Addasiadau i eitemau a gynhwysir yn y net (arian dros ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi neu ariannu		2,023
(7,340)	Llifoedd arian net gan Weithgareddau Gweithredol	23	(29,664)
34,116 (26,155)	Gweithgareddau Buddsoddi Gweithgareddau Cyllido	24 25	(770) 34,912
621	(Cynnydd) neu leihad net mewn arian parod neu gywerthoedd arian parod		4,478
4,177 (621)	Arian parod neu gywerthoedd arian parod ar ddechrau'r cyfnod Cynnydd/(Lleihad) mewn arian parod		3,556 (4,478)
3,556	Arian parod neu gywerthoedd arian parod ar ddiwedd y cyfnod		(922)

Mae balans arian parod a chywerthoedd arian parod yn cynnwys yr elfennau a ganlyn:

335 (2,779)	Arian sydd gan y Cyngor Cyfrifon cyfredol banc	383 (7,305)
6,000	Arian sydd yn y cyfrif mynediad uniongyrchol	6,000
3,556	Arian parod neu gywerthoedd arian parod ar ddiwedd y cyfnod rhoi gwybod	(922)

Nodiadau Ynglŷn â'r Cyfrifon**1. Safonau Cyfrifyddu Sydd Wedi'u Cyhoeddi ond heb eu Mabwysiadu eto**

O dan y Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2020/21 (y Cod), mae'n ofynnol i'r Cyngor ddatgelu gwybodaeth sy'n nodi effaith newid cyfrifo sy'n ofynnol gan safon cyfrifyddu newydd sydd wedi cael ei gyhoeddi ond heb ei fabwysiadu eto gan y Cod ar gyfer y flwyddyn ariannol berthnasol.

Y safonau a allai fod yn berthnasol ar gyfer datgeliadau ychwanegol y bydd eu hangen yn y datganiadau ariannol 2021/22 mewn perthynas â newidiadau cyfrifyddu a gyflwynir yng Nghod 2020/21 yw:

Diwygiadau i SAARh 3 Cyfuniadau Busnes: Diffiniad o Fusnes

Diwygiadau i SAARh 9, SCRh 39 a SAARh 7: Diwygiad Meincnod Cyfradd Llog

Diwygiadau i SAARh 9, SCRh 39, SAARh 7, SAARh 4 a SAARh 16: Diwygiad Meincnod Cyfradd Llog - Cam 2

Mae'n annhebygol y bydd rhain yn effeithio ar y datganiadau ariannol.

2. Dyfarniadau Beirniadol wrth Gymhwyso Polisiâu Cyfrifo

Wrth gymhwyso'r polisiâu cyfrifo a amlinellir yn Nodyn 39, bu'n rhaid i'r Cyngor wneud rhai dyfarniadau ynglŷn â thrafodaethau cymhleth neu'r rheiny sy'n ymwneud ag ansicrwydd ynglŷn â digwyddiadau'r dyfodol.

- **Lefelau Ariannu'r Llywodraeth i'r Dyfodol** - Mae lefel uchel o ansicrwydd ynghylch lefelau cyllid awdurdodau lleol yn y dyfodol. Mae'r Cyngor wedi neilltuo symiau mewn darpariaethau, balansau a chronfeydd wrth gefn y mae'n credu sy'n briodol i reoli cyllid y Cyngor dros y tymor canolog. Mae'r Cyngor hefyd wedi penderfynu bod ei hanes cryf o reolaeth ariannol a chyllidebol yn golygu nad oes rheswm digonol hyd yma i newid y rhagdybiaeth na fydd asedau'r Cyngor â nam sylweddol o ganlyniad i'r angen i gau cyfleusterau a/neu leihau lefelau darpariaeth gwasanaeth yn sylweddol. Mae'r dyfarniad hwn yn cael ei adolygu'n rheolaidd.
- **Covid 19** - Mae ansicrwydd parhaus ynghylch effaith cyfyngiadau Covid ond rhagwelir y bydd cefnogaeth ariannol Llywodraeth Cymru tuag at gostau ychwanegol mewn perthynas â'r pandemig a cholli incwm yn parhau am hanner cyntaf blwyddyn ariannol 2021/22. Gall argyfwng Covid 19 hefyd effeithio ar lefelau incwm yn y dyfodol ac ar gyllid y llywodraeth.

3. Tybiaethau a Wneir am y Dyfodol a Ffynonellau Eraill o Ansicrwydd Amcangyfrif Mawr

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys rhai ffigyrau wedi'u hamcangyfrif sydd wedi eu seilio ar dybiaethau a wnaed gan y Cyngor ynglŷn â'r dyfodol neu sydd fel arall ag

ansicrwydd yn perthyn iddynt. Amcangyfrifir trwy roi cyfrif o brofiad hanesyddol, tueddiadau presennol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, gan na ellir pennu'r balansau â sicrwydd, gallai'r canlyniadau gwirioneddol fod yn wahanol i'r tybiaethau a'r amcangyfrifon. Mae'n debygol y bydd y defnydd o amcangyfrifon wrth, er enghraifft, gyfrifo cronïadau ac ad-daliadau gwasanaeth yn cynyddu dros y blynyddoedd nesaf oherwydd yr angen i gydymffurfio â'r dyddiad cau statudol cynharach ar gyfer cyhoeddi datganiadau cyfrifon.

Serch hynny, ni fu unrhyw gynnydd sylweddol yn y defnydd o amcangyfrifon yn y Datganiad o Gyfrifon cyfredol.

Mae'r eitemau yn y Fantolen ar 31 Mawrth 2021, lle mae rhywfaint o risg o addasu yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod fel a ganlyn:

Eiddo, Peiriannau ac Offer

Dibrisir asedau yn ystod eu hoes ddefnyddiol sy'n ddibynnol ar dybiaethau ynglŷn â lefelau atgyweirio a chynnal a chadw a wneir yn y dyfodol mewn perthynas ag asedau unigol. Mae'r hinsawdd economaidd bresennol yn ei gwneud yn ansicr y bydd modd i'r Cyngor gynnal ei wariant presennol ar atgyweirio a chynnal a chadw, gan beri amheuaeth ynglŷn â hyd yr oes ddefnyddiol sydd wedi ei bennu i rai o'r asedau. Os cwtogir oes ddefnyddiol ased, mae'r dibrisiad yn cynyddu ac mae swm cario'r ased yn gostwng. Caiff eiddo, peiriannau ac offer eu hailbrisio yn ysbeidiol a'u profi'n flynyddol am ddangosyddion o amhariad. Mae angen dyfarniadau i wneud asesiad p'un ai bod dangosydd o amhariad neu beidio. Mae'r profiad amhariad yn cynnwys archwilio'r gwariant cyfalaf a wnaed yn ystod y flwyddyn ariannol i ganfod p'un ai i hynny arwain at gynnydd yng ngwerth ased neu at amharu â'r gwerth hwnnw. Cafodd cyngor ei roi gan briswyr y Cyngor. Os yw'r canlyniadau gwirioneddol yn wahanol i'r tybiaethau, bydd gwerth asedau Eiddo Peiriannau ac Offer wedi cael eu datgan yn rhy uchel neu'n rhy isel. Byddai hyn yn cael ei addasu y tro nesaf y byddai'r asedau'n cael eu priso.

Gwerth yr Eiddo, y Peiriannau a'r Offer a ddatgelir ar y Fantolen yw £545,586k a cheir rhagor o wybodaeth o fewn Nodyn 13.

Darpariaeth Isafswm Refeniw (MRP)

Newidiodd y Cyngor ei bolisi MRP ar gyfer 2017/18 mewn perthynas â benthyca â chymorth. Ar gyfer benthyca â chymorth, newidiwyd y polisi i gyfrifo MRP yn seiliedig ar 50 mlynedd ar gyfer dyled Cronfa'r Cyngor ar wariant cyfalaf a dynnwyd cyn 1 Ebrill 2017, ac yn seiliedig ar fywyd defnyddiol disgwylidig ar gyfer gwariant cyfalaf a dynnwyd ar ôl 1 Ebrill 2017. Cyfanswm y MRP a dalwyd yn 2020/21 oedd £11,061k fel y nodir yn Nodyn 6.

Dyled Pensiwn

Mae'r amcangyfrif o'r ddyled net er mwyn talu pensiynau yn dibynnu ar nifer o ddyfarniadau yn ymwneud â chyfradd y disgownt a ddefnyddir, y gyfradd yr amcanestynir y bydd cyflogau'n cynyddu, newid mewn oeddrannau ymddeol, cyfraddau marwoldeb a'r adenillion disgwylidig ar asedau'r gronfa pensiynau. Defnyddir cwmni o actiwariaid ymgynghorol i ddarparu cyngor arbenigol i'r Cyngor ynglŷn â'r tybiaethau y dylid eu cymhwyso.

Gwerth y ddyled pensiwn a'r gronfa pensiynau wrth gefn gyfatebol sydd wedi ei datgelu ar y Fantolen yw £307,532k. Mae gwybodaeth fanwl wedi ei chynnwys o fewn Nodiadau 22, 35 a 36.

Croniad Buddiannau Gweithwyr

Cyfrifwyd cronriad buddiannau gweithwyr (gwyliau blynyddol ac amser hyblyg) ar sail sampl o weithwyr. Balans y Cyfrif Absenoldeb Cronnol fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2021 oedd £2,803k a manylir ynglŷn â hynny yn Nodyn 22.

Ôl-ddyledion

Cynhaliwyd adolygiad o ddyled sydd heb ei thalu a gwnaed lwfans ar gyfer dyledion ag amheuaeth yn eu cylch. Rhaid i unrhyw lwfans a wneir ar gyfer dyledion i'r dyfodol y mae amheuaeth yn eu cylch fod wedi eu seilio ar amcangyfrif. Mae'r lwfans a wneir yn ddarbodus ac yn cael ei adolygu'n rheolaidd er mwyn ymateb yn briodol i unrhyw newidiadau yn yr hinsawdd economaidd fel yr argyfwng presennol Covid-19.

Ar 31 Mawrth 2021 roedd gan y Cyngor balans dyledwyr amrywiol o £11,211k. Awgrymodd adolygiad o'r balans hwn fod darpariaeth ddyledion drwg penodol o £943k a darpariaeth gyffredinol o ddyledion drwg o £1,253k yn briodol. Roedd ôl-ddyledion y Dreth Gyngor yn £3,476k gyda darpariaeth ddyledion drwg o £1,858k. Roedd ôl-ddyledion y Trethi Annomestig Cenedlaethol yn £948k gyda darpariaeth ddyledion drwg o £302k. Roedd ôl-ddyledion o £1,323k yng Ngordaliadau Budd-dal Tai gyda darpariaeth ddyledion drwg o £662k. Dangosir y ffigyrau ar gyfer Rhenti Tai yn Nodyn 2 y Cyfrif Refeniw Tai.

Darpariaethau

Mae'n ofynnol i'r Cyngor ymarfer barn wrth asesu a ddylid rhoi cyfrif am rwymedigaeth bosibl fel darpariaeth neu rwymedigaeth amodol. Wrth gyfrifo lefel y darpariaethau mae'r Cyngor hefyd yn arfer barn; fe'u mesurir ar amcangyfrif gorau'r Cyngor o'r costau sydd eu hangen i setlo'r rhwymedigaeth ar ddyddiad y Fantolen.

Cronfeydd Wrth Gefn

Mae balansau refeniw Cronfa'r Cyngor ar gael i'r Cyngor Sir at ddibenion cyffredinol neu benodol ac maent yn cynrychioli cronni gwargedion blaenorol ar Gyfrif Refeniw Cronfa'r Cyngor. Mae defnyddio cronfeydd wrth gefn yn helpu'r Cyngor i reoli amrywiadau yng nghronfeydd Llywodraeth Cymru ac yn caniatáu i'r Cyngor gynilo ar gyfer eitemau mawr o fuddsoddiad sy'n lleihau'r angen am fenthycia. Adolygir cronfeydd wrth gefn yn flynyddol fel rhan o'r broses o bennu'r gyllideb sy'n cynnwys amcangyfrif o'r defnydd o'r cronfeydd wrth gefn hynny yn y dyfodol.

4. Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen

Awdurdodwyd cyhoeddi'r Datganiad Cyfrifon gan y Prif Swyddog Cyllid ar 24 Tachwedd, 2021. Nid yw digwyddiadau sydd wedi digwydd ar ôl y dyddiad hwn yn cael eu hadlewyrchu yn y datganiadau ariannol nac yn y nodiadau. Pan fo digwyddiadau a ddigwyddodd cyn y dyddiad hwn yn darparu gwybodaeth ynglŷn ag amodau a oedd mewn bodolaeth ar 31 Mawrth 2021, yna bydd y ffigyrau yn y datganiadau ariannol a'r rhai o fewn y nodiadau wedi cael eu hamrywio ym mhob ffordd yn faterol i adlewyrchu traweffaith yr wybodaeth hon.

5. Gwariant ac Incwm a Ddadansoddir yn ôl ei Natur

Dadansoddir gwariant ac incwm yr awdurdod fel a ganlyn:

2019/20 £000		2020/21 £000
	Gwariant	
148,043	Costau buddiannau gweithwyr	137,102
5,300	Costau gweithwyr ysgolion wirfoddol dan gymorth	5,461
155,177	Costau gwasanaethau eraill	172,483
0	Gwasanaeth Cymorth - ailwefru	315
30,266	Dibrisiant, amhariad & cholledion ailbrisio	30,579
17,755	Taliadau llog	17,165
17,971	Archebiannau ac ardollau	18,783
45	Colled wrth waredu asedau	1,068
374,557	Cyfanswm gwariant	382,956
	Incwm	
(64,622)	Ffioedd, taliadau ac incwm gwasanaeth arall	(54,718)
(593)	Incwm llog a buddsoddi	(513)
(96,798)	Incwm o dreth y cyngor & threthi annomestig	(99,424)
(192,550)	Grantiau llywodraeth a chyfraniadau	(246,841)
(409)	Grantiau a chyfraniadau anllywodraethol	(430)
0	Ennill wrth waredu asedau	0
(354,972)	Cyfanswm incwm	(401,926)
19,585	(Swm dros Ben) neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(18,970)

6. Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau

Mae'r nodyn hwn yn manylu ynglŷn â'r addasiadau a wneir i Gyfanswm yr Incwm a'r Gwariant Cynhwysfawr y mae'r Cyngor yn eu cydnabod yn ystod y flwyddyn yn unol â'r arferion cyfrifeg priodol ynglŷn â'r adnoddau hynny sydd wedi eu pennu gan ddarpariaethau statudol fel rhai sydd ar gael i'r Awdurdod eu defnyddio i gwrdd â gwariant cyfalaf a referniw.

Mae'r canlynol yn amlinellu disgrifiad o'r cronfeydd wrth gefn sy'n cael eu haddasu.

Balans Cronfa'r Cyngor

Y Cronfa'r Cyngor yw'r gronfa statudol y mae'n rhaid talu holl dderbyniadau'r awdurdod iddi ac y mae'n rhaid cwrdd â holl ddyledion yr awdurdod ohoni, ar wahân i'r graddau y bod rheolau statudol yn dweud yn wahanol. Gall y rheolau hyn hefyd nodi ym mha flwyddyn ariannol y dylai dyledion a thaliadau effeithio ar Falans Cronfa'r Cyngor, nad yw o anghenraid yn unol â'r arfer gyfrifeg briodol. Mae Balans Cronfa'r Cyngor felly'n crynhoi'r adnoddau y mae gan y Cyngor y grym statudol i'w gwario ar ei wasanaethau neu ar fuddsoddiadau cyfalaf yn niwedd y flwyddyn ariannol. I awdurdodau tai, fodd bynnag, nid yw'r balans ar gael i'w gymhwyso i ariannu gwasanaethau'r Cyfrif Refeniw Tai.

Balans y Cyfrif Refeniw Tai

Mae Balans y Cyfrif Refeniw Tai yn adlewyrchu'r rhwymedigaeth statudol i gynnal cyfrif refeniw ar gyfer darpariaeth tai cyngor awdurdod lleol yn unol â Rhan VI Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989. Mae'n cynnwys balans yr incwm a'r gwariant fel sydd wedi ei ddiffinio gan Ddeddf 1989 sydd ar gael i ariannu gwariant mewn perthynas â swyddogaeth y Cyngor fel landlord.

Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf

Mae'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn yn dal enillion gwaredu tir ac asedau eraill, sydd wedi eu cyfyngu gan statud rhag cael ei defnyddio i wneud dim ar wahân i ariannu gwariant cyfalaf newydd neu i gael eu rhoi i'r naill ochr i ariannu gwariant cyfalaf hanesyddol. Mae balans y gronfa wrth gefn yn dangos yr adnoddau sydd eto i'w cymhwyso at y pwrpasau hyn ar ddiwedd y flwyddyn.

Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso

Mae Cronfa Wrth Gefn Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso yn dal y grantiau a'r cyfraniadau a dderbyniwyd tuag at brosiectau cyfalaf y mae'r Cyngor wedi cwrdd â'r amodau ar eu cyfer a fyddai fel arall yn ei gwneud yn ofynnol i ad-dalu'r arian sydd eto i'w gymhwyso i gwrdd â gwariant. Caiff y balans ei gyfyngu gan delerau grant o ran y gwariant cyfalaf y gellir ei gymhwyso yn ei erbyn ac/neu gan y flwyddyn ariannol y dylai hyn ddigwydd.

Mae cyflwyniad y tablau canlynol wedi ei symleiddio er mwyn cynorthwyo'r darllenydd i ddeall yr effaith ar Gronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio.

Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau		Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir Eu Defnyddio					
2020/21	Balans Cronfa'r Cyngor £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf £000	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso £000	Gronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio £000	Gronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio Perthnasol	
Addasiadau i'r Adnoddau Refeniw							
Symiau incwm a gwariant sydd wedi eu cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr sy'n wahanol i refeniw ar gyfer y flwyddyn a gyfrifwyd yn unol â gofynion statudol:							
• Costau Pensiwn	(5,632)	(401)			6,033	Y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn	
• Offerynnau Ariannol	16	0			(16)	Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol	
• Tâl Gwyliau	473	(9)			(464)	Cyfrif Absonoldebau Cronedig	
• Gwrthdroad cofnodion a gynhwysir yn y Gwarged neu Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau mewn perthynas â gwariant cyfalaf	(3,054)	(3,129)		(5,853)	12,036	Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	
Cyfanswm Addasiadau i Adnoddau Refeniw	(8,197)	(3,539)	0	(5,853)			
Addasiadau rhwng Refeniw ac Adnoddau Cyfalaf							
Trosglwyddiad derbyniadau gwerthiant asedau nad ydynt yn gyfredol o refeniw i'r Cronfeydd Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn	2,404	120	(2,024)		(500)	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	
Darpariaeth statudol ar gyfer ad-dalu dyledion	7,982	3,079			(15,666)	Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	
Gwariant cyfalaf a gyllidir o falansau refeniw	1,686	2,919					
Cyfanswm Addasiadau rhwng Refeniw ac Adnoddau Cyfalaf	12,072	6,118	(2,024)	0			
Addasiadau i Adnoddau Cyfalaf							
Defnydd o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf			377		(2,037)	Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	
Cymhwysiad grantiau cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf				1,660			
Taliadau arian parod mewn perthynas a derbyniadau cyfalaf gohiriedig						Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	
Cyfanswm Addasiadau i Adnoddau Cyfalaf	0	0	377	1,660			
Cyfanswm Addasiadau	3,875	2,579	(1,647)	(4,193)	(614)		

Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau		Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir Eu Defnyddio					
2019/20	Balans Cronfa'r Cyngor £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf £000	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso £000	Gronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio £000	Gronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio Perthnasol	
Addasiadau i'r Adnoddau Refeniw							
Symiau incwm a gwariant sydd wedi eu cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr sy'n wahanol i refeniw ar gyfer y flwyddyn a gyfrifwyd yn unol â gofynion statudol:							
• Costau Pensiwn	(11,157)	(392)			11,549	Y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn	
• Offerynnau Ariannol	16	0			(16)	Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol	
• Tâl Gwyliau	(667)	17			650	Cyfrif Absonoldebau Cronedig	
• Gwrthdroad cofnodion a gynhwysir yn y Gwarged neu Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau mewn perthynas â gwariant cyfalaf	(13,486)	(6,273)		(1,527)	21,286	Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	
Cyfanswm Addasiadau i Adnoddau Refeniw	(25,294)	(6,648)	0	(1,527)			
Addasiadau rhwng Refeniw ac Adnoddau Cyfalaf							
Trosglwyddiad derbyniadau gwerthiant asedau nad ydynt yn gyfredol o refeniw i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn	1,462	0	(1,462)		0	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	
Darpariaeth statudol ar gyfer ad-dalu dyledion	6,987	2,943			(11,525)	Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	
Gwariant cyfalaf a gyllidir o falansau refeniw	59	1,536					
Cyfanswm Addasiadau rhwng Refeniw ac Adnoddau Cyfalaf	8,508	4,479	(1,462)	0			
Addasiadau i Adnoddau Cyfalaf							
Defnydd o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf			1,458		(4,135)	Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	
Cymhwysiad grantiau cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf				2,677			
Taliadau arian parod mewn perthynas a derbyniadau cyfalaf gohiriedig			(205)		205	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	
Cyfanswm Addasiadau i Adnoddau Cyfalaf	0	0	1,253	2,677			
Cyfanswm Addasiadau	(16,786)	(2,169)	(209)	1,150	18,014		

7. Gwariant Gweithredu Arall

2019/20 £000		2020/21 £000
11,099	Praesept yr Heddlu	11,704
4,806	Ardoll Awdurdod Tân	4,899
2,066	Praeseptau Cyngor Cymuned	2,180
(425)	(Enillion)/colledion ar Asedau ar Werth a chael gwared ar asedau nad ydynt yn gyfredol	888
529	Costau Gweinyddu Pensiwn	512
18,075	Cyfanswm	20,183

8. Ariannu a Buddsoddi (Incwm) a Gwariant.

2019/20 £000		2020/21 £000
9,708	Llog yn daladwy a thaliadau tebyg	9,626
6,694	Llog net ar y rhwymedigaeth net ddiffiniedig (ased)	6,528
(126)	Llog sy'n dderbyniadwy ac incwm tebyg	(91)
886	Incwm a gwariant mewn perthynas ag Eiddo Buddsoddi a newidiadau yn eu pris teg	589
17,162	Cyfanswm	16,652

9. Trethiant ac Incwm Grant Amhenodol

2019/20 £000		2020/21 £000
(66,201)	Incwm Treth y Cyngor	(69,642)
(30,597)	Cyfraddau annomestig	(29,782)
(113,040)	Grantiau llywodraeth heb eu neilltuo	(122,828)
(13,509)	Grantiau Cyfalaf a chyfraniadau	(28,884)
(223,347)	Cyfanswm	(251,136)

10. Incwm a Gwariant yr Asiantaeth

Gweithredodd y Cyngor fel asiant ar ran y canlynol; Nid yw'r gwariant hwn wedi'i gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

- Mae gan y Cyngor gytundeb gyda Chyngor Sir Gwynedd, awdurdod arweiniol Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru, lle mae'r Cyngor yn gyfrifol am gynnal a chadw prifffyrdd yn y Sir. Mae Gwynedd yn ad-dalu Cyngor Sir Ddinbych am y gwaith gan gynnwys cyfraniad tuag at gostau gweinyddol. Cyfanswm yr ad-daliad am waith a wnaed oedd £595k (£324k yn 2019/20).
- Mae Llywodraeth Cymru wedi darparu cyllid ar gyfer benthyciadau ailgylchadwy o dan y Cynllun Tai i Gartrefi, ar gyfer atgyweirio eiddo sydd wedi bod yn wag yn y tymor hir, gyda'r nod o'u dwyn yn ôl i ddefnydd.

Gwnaed ad-daliadau o £5k i Gyngor Sir Dinbych yn ystod 2020/21, gan adael balans ar gael ar gyfer benthyciadau newydd o £602k.

- c) Mae'r Cynllun Benthyciad Gwella Cartrefi yn darparu benthyciadau ar gyfer gwella cartrefi. Ni wnaed unrhyw fenthyciadau nac ad-daliadau yn 2020/21, gan adael balans ar gael ar gyfer benthyciadau newydd o £265k.
- ch) Oherwydd effaith pandemig Covid 19 ar yr angen am gymorth ychwanegol i unigolion a busnesau, mae nifer fawr o grantiau newydd a chymorth ariannol wedi bod ar gael gan Lywodraeth Cymru. Mae'r Cyngor wedi gweinyddu nifer o'r grantiau hyn yn ystod y flwyddyn ar ran Llywodraeth Cymru ac maent fel a ganlyn:

	Grantiau Busnes £000	Gweithiwr Llawrydd (Grantiau Diwyllianol) £000	Cynllun Bonws Gofal Cymdeithasol £500 £000	Gwelliant T.T.S. £000	Taliadau Hunan Arwahanrwydd £000	Llifogydd (£500) i Gartrefi £000	Grantiau i Ddarparwyr Gofal £000	Cyfanswm £000
Taliadau a wneir gan y Cyngor	52,701	458	1,900	155	61	25	177	55,477
Grant a Dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru	(52,607)	(282)	(1,855)	0	(28)	0	0	(54,772)
Balans yn ddyledus (i)/o Lywodraeth Cymru ar 31 Mawrth	94	176	45	155	33	25	177	705

Grantiau Busnes - grantiau i fusnesau yn ystod y cyfnod cloi gwreiddiol. Cloi lleol (Cyfnod Atal) a chyfyngiadau amrywiol.

Gweithiwr llawrydd - taliadau i weithwyr llawrydd yn y sector diwylliant.

Gofal Cymdeithasol £500 bonws - taliad bonws i weithwyr gofal unigol.

Grantiau i Ddarparwyr Gofal - Profi Llif Ochrol, Podiau Ymwelwyr

Adenillwyd y canlynol gan Lywodraeth Cymru trwy grant Cronfa Caledi Covid:

Gwelliant T.T.S (SSP) - yn ychwanegol at y cyflog llawn lle mae gweithwyr ddim ond yn derbyn tâl salwch statudol pan fyddant i ffwrdd yn sâl gyda Covid neu'n gorfod hunanwahanu fel mesur rheoli heintiau.

Hunan Arwahanrwydd - £500 i unigolion cymwys sy'n gorfod hunanwahanu.

Llifogydd - £500 i bob deiliad tŷ sydd wedi ei lifogi neu ei wacau. £1,000 os nad yw wedi'i yswirio neu os nad yw yswiriant yn talu am lifogydd.

- d) Mae'r Cyngor mewn partneriaeth â'r gymuned fusnes lleol, wedi ffurfio Ardal Gwella Busnes yn Y Rhyl. Codir ardoll ar yr holl dalwyr ardrethi busnes perthnasol a defnyddir hwn i ddatblygu prosiectau sydd o fudd i'r ardal leol. Mae mwy o wybodaeth ar gael ar eu gwefan:

<https://rhyldbid.co.uk>

Mae'r Cyngor yn casglu'r incwm ac yn talu hwn i AGB Y Rhyl; £119k yn 2020/21 (£193k 2019/20).

11. Treth y Cyngor

Mae incwm Treth y Cyngor yn deillio o newidiadau a godwyd yn unol â gwerth eiddo preswyl, sydd wedi'u dosbarthu yn naw band prisio, gan amcangyfrif gwerthoedd 1 Ebrill 2003 ar gyfer y diben penodol hwn. Cyfrifir taliadau drwy ystyried yr incwm sydd ei angen ar gyfer Cyngor Sir Ddinbych, pob Cyngor Cymuned a Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd, a rhannu'r swm hwn gyda Sylfaen Treth y Cyngor. Sylfaen Treth y Cyngor yw cyfanswm yr eiddo ym mhob band sydd wedi'u haddasu i droi'r rhif yn gyfwerth â Band D, a'i addasu ar gyfer disgowntiau. Roedd y sylfaen dreth yn 40,274 yn 2020/21 (39,908 yn 2019/20).

Y swm sylfaenol (yn cynnwys praesept Cyngor Cymuned a phraesept Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd) ar gyfer eiddo Band D oedd £1,728.90 (£1,656.96 yn 2019/20) ac fe'i lluosogir gan y gyfran a fanylir ar gyfer y band penodol i roi'r swm unigol sy'n ddyledus.

Roedd biliau treth y cyngor yn seiliedig ar y lluosyddion bandiau A i I canlynol:

Band	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Lluosydd	6/9	7/9	8/9	9/9	11/9	13/9	15/9	18/9	21/9
Nifer yr eiddo yn system Treth y Cyngor as 31 Mawrth 2021	4,013	7,253	14,504	7,856	5,510	3,726	2,017	312	168

Dadansoddiad o'r enillion net o Dreth y Cyngor:

2019/20 £000		2020/21 £000
66,201	Treth y Cyngor sy'n gasgladwy	69,642
(11,099)	Swm sy'n daladwy i Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd, Gogledd Cymru	(11,704)
188	Darpariaeth am beidio â thalu Treth y Cyngor	(1,106)
55,290	Enillion net o Dreth y Cyngor	56,832
53,186	Hollt Cyngor Sir Ddinbych:	54,616
2,066	Cyngor Sir Ddinbych	2,180
38	Cynghorau Cymuned	36
	Gostyngiad Cyfradd Annomestig Dewisol	
55,290		56,832

12. Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)

Trefnir yr NNDR ar sail genedlaethol. Nododd Llywodraeth Cymru'r gyfradd o 53.5c yn 2020/21 (52.6c yn 2019/20) ac yn ddibynnol ar effeithiau trefniadau trawsnewidiol, mae busnesau lleol yn talu cyfraddau a gyfrifir drwy luosi eu gwerth ardrethol gyda'r swm hwnnw. Y Cyngor sy'n gyfrifol am gasglu cyfraddau sy'n ddyledus gan drethdalwyr yn ei ardal, ond yn talu'r enillion i'r gronfa NNDR a weinyddir gan Lywodraeth Cymru. Mae Llywodraeth Cymru'n ailddosbarthu'r symiau sy'n daladwy i awdurdodau lleol ar sail y swm penodol fesul pen o'r boblogaeth.

Roedd incwm yr NNDR (ar ôl gostyngiad a darpariaethau) o £29,311k ar gyfer 2020/2021 (£28,874k ar gyfer 2019/20) yn seiliedig ar gyfanswm cyfradd ardrethol o £70,845k ar ddiwedd y flwyddyn.

13. Eiddo, Peiriannau ac Offer

	Anheddau Cyngor £000	Tir ac Adeiladau Eraill £000	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer £000	Asedau Isadeiledd £000	Asedau Cymunedol £000	Asedau Dros Ben £000	Asedau sy'n cael eu Hadeiladu ar hyn o bryd £000	Cyfanswm Eiddo, Peiriannau ac Offer £000
2020/21								
Cost gros 31 Mawrth 2020	110,343	314,691	19,803	174,294	2,563	7,492	7,127	636,313
Llai: Dibrisiant ac Amhariad	(13,343)	(28,523)	(8,726)	(51,359)	(97)	(1,089)	0	(103,137)
Gwerth Llyfr Net 31 Mawrth 2020	97,000	286,168	11,077	122,935	2,466	6,403	7,127	533,176
Ychwanegiadau	5,894	6,334	1,950	23,456	0	2,859	4,090	44,583
Ailbrisiadau	(144)	(6,524)	0	0	0	(566)	0	(7,234)
Dibrisiant – tâl am y flwyddyn.	(2,104)	(7,475)	(2,729)	(4,332)	0	(163)	0	(16,803)
Dibrisiant – symudiadau eraill	3	6,813	3,241	23	0	1	0	10,081
Amhariad – tâl am y flwyddyn	(5,894)	(6,264)	(136)	(2,840)	0	(909)	0	(16,043)
Amhariad – symudiadau eraill	4,728	8,517	35	998	19	1,088	0	15,385
Datgydnabod a gwaredu	(4,848)	(1,556)	(3,276)	(1,021)	(1,000)	(364)	0	(12,065)
Trosglwyddiadau ac ailddosbarthiadau	342	632	(905)	0	0	(3,899)	(1,664)	(5,494)
Gwerth Llyfr Net 31 Mawrth 2021	94,977	286,645	9,257	139,219	1,485	4,450	9,553	545,586
Cost gros 31 Mawrth 2021	111,587	313,577	17,572	196,729	1,563	5,522	9,553	656,103
Llai: Dibrisiant ac Amhariad	(16,610)	(26,932)	(8,315)	(57,510)	(78)	(1,072)	0	(110,517)
Gwerth Llyfr Net 31 Mawrth 2021	94,977	286,645	9,257	139,219	1,485	4,450	9,553	545,586
Gwerth Llyfr Net o'r Amhariadau								
Amhariad net i Arian dros ben neu Ddiffyg wrth ddarparu gwasanaethau	(5,894)	(2,402)	(136)	(2,840)	0	(892)	0	(12,164)
Amhariad net i'r Gronfa Adbrisio Wrth Gefn	0	(3,862)	0	0	0	(17)	0	(3,879)
Cyfanswm	(5,894)	(6,264)	(136)	(2,840)	0	(909)	0	(16,043)

	Anheddau Cyngor £000	Tir ac Adeiladau Eraill £000	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer £000	Asedau Isadeiledd £000	Asedau Cymunedol £000	Asedau Dros Ben £000	Asedau sy'n cael eu Hadeiladu ar hyn o bryd £000	Cyfanswm Eiddo, Peiriannau ac Offer £000
2019/20								
Cost gros 31 Mawrth 2019	110,068	277,807	18,436	169,083	2,546	6,857	41,114	625,911
Llai: Dibrisiant ac Amhariad	(11,126)	(47,353)	(7,909)	(46,981)	(80)	(1,191)	0	(114,640)
Gwerth Llyfr Net 31 Mawrth 2019	98,942	230,454	10,527	122,102	2,466	5,666	41,114	511,271
Ychwanegiadau	4,743	4,383	3,424	6,421	17	2,843	12,167	33,998
Ailbrisiadau	(762)	(11,943)	0	0	0	(1,092)	0	(13,797)
Dibrisiant – tâl am y flwyddyn.	(2,101)	(7,239)	(2,839)	(4,191)	0	0	0	(16,370)
Dibrisiant – symudiadau eraill	0	13,872	1,971	0	0	0	0	15,843
Amhariad – tâl am y flwyddyn	(4,743)	(4,380)	(35)	(1,397)	(17)	(1,070)	0	(11,642)
Amhariad – symudiadau eraill	4,627	16,577	86	1,209	0	1,173	0	23,672
Datgydnabod a gwaredu	(4,627)	(949)	(2,057)	(1,209)	0	(459)	0	(9,301)
Trosglwyddiadau ac ailddosbarthiadau	921	45,393	0	0	0	(658)	(46,154)	(498)
Gwerth Llyfr Net 31 Mawrth 2020	97,000	286,168	11,077	122,935	2,466	6,403	7,127	533,176

Cost gros 31 Mawrth 2020	110,343	314,691	19,803	174,294	2,563	7,492	7,127	636,313
Llai: Dibrisiant ac Amhariad	(13,343)	(28,523)	(8,726)	(51,359)	(97)	(1,089)	0	(103,137)
Gwerth Llyfr Net 31 Mawrth 2020	97,000	286,168	11,077	122,935	2,466	6,403	7,127	533,176

Gwerth Llyfr Net o'r Amhariadau								
Amhariad net i Arian dros ben neu Ddiffyg wrth ddarparu gwasanaethau	(4,743)	(1,614)	(35)	(1,397)	(17)	(1,070)	0	(8,876)
Amhariad net i'r Gronfa Adbrisiu Wrth Gefn		(2,766)		0	0	0	0	(2,766)
Total	(4,743)	(4,380)	(35)	(1,397)	(17)	(1,070)	0	(11,642)

Dibrisiad

Mae'r Eiddo, Peiriannau ac Offer i gyd wedi cael eu dibrisio drwy ddefnyddio'r dull llinell syth dros y cyfnodau canlynol:

- Anheddau Cyngor – 15-75 mlynedd
- Tir ac Adeiladau Eraill (gan gynnwys Asedau Treftadaeth) - 1-194 o flynyddoedd
- Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer – 3-10 mlynedd
- Isadeiledd – 40 mlynedd
- Asedau Dros Ben – 4-40 mlynedd

Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyr ac a Reolir

Mae Tir ac Adeiladau Eraill yn cynnwys tir yn unig ar gyfer ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr ac a reolir amrywiol. Mae'r ysgolion newydd, Crist y Gair ac Ysgol Llanfair DC dal yn y broses o gael eu trosglwyddo i'r Esgobaeth, ac felly ar gyfer 2020/21 maent yn dal i gael eu dangos o dan Tir ac Adeiladau.

Adolygiad Cofrestr Asedau

Bob blwyddyn mae gwerthoedd llyfr net yn y cofrestrau asedau yn cael eu hadolygu ac mae unrhyw asedau sy'n cael eu cynnal ar werth llyfr net o £0, yn cael eu dadgydnabod, lle bo hynny'n briodol. O ganlyniad i'r dadgydnabod hwn, mae'r gwerth llyfr gros wedi'i ostwng gyda gostyngiad cyfatebol mewn dibrisiant cronedig ac amhariad.

O 1 Ebrill 2015 mae lefel prisio de minimis o £30k wedi ei osod

Ymrwymadau Cyfalaf

Ar 31 Mawrth 2021, mae'r Cyngor wedi ymrwymo i nifer o gontractau ar gyfer adeiladu neu wella Eiddo, Peiriannau neu Offer yn 2021/22 a'r dyfodol. Mae'r gost a gyllidebwyd ar gyfer y prif ymrwymadau yn £18,010k fel isod. Roedd ymrwymadau tebyg 31 Mawrth 2020 yn £25,390k.

Prosiect	Amcangyfrif Contract £000	Gwariant hyd at 31 Mawrth 2021 £000	Cyfanswm Taliadau Contractau yn y Dyfydol £000
Prestatyn, Adeiladu fflatiau Passivhaus yn hen safle Ysgol Bodnant	1,196	79	1,117
Rhyl, 56 a 64 Y Stryd Fawr - Gwaith clirio allan	259	0	259
Dinbych, Llwyn Eirin - Datblygiad Tai	4,424	355	4,069
Ysgol Crist Y Gair, Rhyl – Ysgol Newydd	21,198	21,356	326
System Ynni Deallus (SYD) Synwryddion Monitro	724	326	398
Meliden, Cynllun Amgáu Allanol 20/21	935	1,554	350
Rhyl, Adeiladau Queens - Gwaith Dymchwel	1,081	457	739
Cynllun Amddiffyn Arfordirol Canol Y Rhyl -	2,452	525	1,926
Cynllun Amddiffyn Arfordirol Canol Prestatyn -			
Dylunio	1,392	416	976
Cynllun Amddiffyn yr Arfordir Dwyrain Y Rhyl -			
Adeiladwaith	22,914	14,456	6,991
Dinbych, Depo Gwastraff ac Ailgylchu Newydd -			
Offer Byrnu a Ddidioli	601		601
Ysgol Babanod Llanelwy - Adnewyddu neuadd yr ysgol	258		258
Cyfanswm	57,434	39,524	18,010

Adbrisiadau

Fel rhan o'r rhaglen i adbrisiu'r holl asedau o fewn pum mlynedd i'w prisiad blaenorol, mae cyfran o'r eiddo rhydd-ddaliadol ac ar brydles, sy'n cynnwys portffolio eiddo'r Awdurdod, wedi'u prasio ar 1 Ebrill 2020 gan Mrs C Jones Black BSc (Anrh.) MRICS, ar y seiliau a nodir isod, yn unol â Datganiadau Prisiadau Asedau a Nodiadau Canllaw Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig, ond nad oedd yr holl eiddo wedi'u harchwilio. Nid oedd hyn yn ymarferol nac wedi'i ystyried gan y prisiwr o fod yn hanfodol ar gyfer diben prasio. Cynhaliwyd archwiliadau rhwng Hydref 2020 a Mai 2021.

Cafodd eiddo a ystyriwyd gan yr Awdurdod yn weithredol eu prasio ar sail gwerth marchnad agored ar gyfer defnydd presennol, neu le nad oedd modd asesu oherwydd nad oedd marchnad ar gyfer yr ased, y gost ddisodli wedi'i dibrisio. Cynhaliwyd Asedau Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer, Isadeiledd ac Asedau Cymunedol, ar gost hanesyddol. Caiff anheddau Cyngor eu prasio ar y gwerth gyfredol mewn defnydd fel tai cymdeithasol.

Effaith Bosibl Covid 19 ar brisio asedau'r Cyngor

Mae'r adran Brisio ac Ystadau hefyd yn monitro sefyllfa Covid 19 yn agos a sut y bydd hyn yn effeithio ar brisiad Cofrestr Asedau Cynghorau. Er bod y broses gloi wedi cychwyn ar 23 Mawrth 2020, mae'r Prisiwr wedi adolygu'r wybodaeth a ddarperir gan gyllid ynghylch gweithgaredd tenantiaid ar yr Ystâd Fasnachol ac ymddengys mai ychydig iawn o effaith

fydd gyda thenantiaid yn gadael neu wagleoedd yn cynyddu y tu hwnt i hynny a fyddai'n digwydd mewn blwyddyn arferol.

Colledion Amhariad

Yn ystod yr ymarfer ailbrisio ni ddaeth y Prisiwr o hyd i dueddiadau sylfaenol eraill a fyddai'n effeithio ar asedau sy'n weddill heb eu hailbrisio yn ystod 2020/21. Fodd bynnag, cydnabyddir bod yna brosiectau mawr ar y gweill sydd â photensial i effeithio ar brisiadau yn y dyfodol, ond mae'r prosiectau hyn yn eu camau cynnar.

14. Eiddo Buddsoddi

Nid oes unrhyw gyfyngiad ar allu'r Cyngor i wireddu'r gwerth yn ei eiddo buddsoddi neu ar hawl y Cyngor i daliad yr incwm ac enillion y gwaredu. Nid oes gan y Cyngor unrhyw rwymedigaeth gytundebol i brynu, adeiladu neu ddatblygu eiddo buddsoddi, neu atgyweiriadau, cynnal a chadw neu wella. Mae'r tabl canlynol yn crynhoi'r symudiad yng ngwerth teg yr eiddo buddsoddi dros y flwyddyn:

2019/20 £000		2020/21 £000
8,581	Balans ar ddechrau'r flwyddyn	7,602
0	Ychwanegiadau	0
(979)	Enillion/(colledion) net o addasiadau gwerth teg	(601)
0	Gwarediadau	(1,200)
0	Trosglwyddiadau (i)/o Eiddo, Peiriannau ac Offer	510
7,602	Balans ar ddigwedd y flwyddyn	6,311

15. Dyledwyr

31 Mawrth 2020 £000		31 Mawrth 2021 £000
8,719	Symiau derbyniadwy masnach	12,135
5,823	Rhagdaliadau	1,916
16,619	Symiau derbyniadwy eraill	33,352
31,161	Cyfanswm	47,403

16. Dyledwyr ar gyfer Treth y Cyngor

Gellir dadansoddi'r swm dyledus yn y gorffennol ond heb ei amharu ar gyfer y Dreth Cyngor, fel a ganlyn:

31 Mawrth 2020 £000		31 Mawrth 2021 £000
1,364	Ddyledus o fewn blwyddyn	1,670
1,627	Mwy na blwyddyn	2,043
2,991		3,713

17. Offerynnau Ariannol

Categoriâu o Offerynnau Ariannol

Caiff y categorïau o offerynnau ariannol canlynol eu cario yn y Fantolen:

31 Mawrth 2020			31 Mawrth 2021	
Tymor Hir £000	Cyfredol £000		Tymor Hir £000	Cyfredol £000
1	22,900	Buddsoddiadau Asedau ariannol ar gost wedi'i hamorteiddio	0	11,800
2,442	18,361	Dyledwyr Asedau ariannol ar gost wedi'i hamorteiddio	4,721	35,527
(215,190)	(38,006)	Benthyciadau Dyledion ariannol ar gost wedi'i hamorteiddio	(204,781)	(27,127)
(3,754)	(25,548)	Credydwyr Dyledion ariannol ar gost wedi'i hamorteiddio	(3,526)	(31,121)

Nid yw'r ffigyrau ar gyfer dyledwyr a chredydwyr yn y tabl uchod yn cynnwys unrhyw symiau nad ydynt yn cael eu nodi fel offerynnau ariannol megis taliadau ymlaen llaw, derbynebau ymlaen llaw ac unrhyw eitemau statudol.

Mae'r benthyciad sy'n weddill yn y tabl uchod yn cynnwys benthyciad a dderbyniwyd o Gynllun Effeithlonrwydd Ynni Salix, sy'n rhaglen a ddarperir gan Lywodraeth Cymru mewn partneriaeth â Salix Finance a'r Ymddiriedolaeth Garbon i ddarparu benthyciadau di-log. Derbyniodd y Cyngor fenthyciadau gwerth £1,233k yn ystod blynyddoedd blaenorol. Y balans ar y benthyciad hwn ar 31 Mawrth 2021 yw £609k.

Nid yw'r Cyngor yn cyfrif y benthyciadau hyn yn fenthyciadau meddal oherwydd nid yw'r addasiad gwerth teg yn faterol.

Gwariant, Enillion a Cholledion Incwm

Mae enillion a cholledion a gydnabyddir yn y Cyfrif Incwm a Gwariant mewn perthynas ag offerynnau ariannol yn cynnwys yr eitemau canlynol:

2019/20			2020/21		
Dyledion Ariannol £000	Asedau Ariannol £000		Dyledion Ariannol £000	Asedau Ariannol £000	Cyfanswm £000
9,708		Traul Llog Colledion dadgydnabod	9,626		9,626 0
9,708		Cyfanswm Traul mewn Arian Dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	9,626		9,626
	(126)	Incwm Llog Enillion dadgydnabod		(91)	(91) 0
	(126)	Cyfanswm Incwm mewn Arian Dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau		(91)	(91)

Gwerthoedd Teg o Asedau a Dyledion

Caiff asedau ariannol a dyledion ariannol y Cyngor eu cario yn y Fantolen ar y gost wedi'i hamorteiddio. Mae SAARh 7 yn gofyn bod Gwerthoedd Teg yr asedau a'r dyledion hyn yn cael eu datgelu ar gyfer dibenion cymharu. Diffinnir Gwerth Teg fel y swm y gellir cyfnewid ased amdano, neu setliad dyled, rhwng partïon gwybodus, parod mewn gwerthiant hyd braich. Gwerth Teg offeryn ariannol wrth ei gydnabod am y tro cyntaf yw pris y trafodyn fel arfer. Roedd dyled y Cyngor oedd yn weddill ar 31 Mawrth 2020 a 31 Mawrth 2021 yn cynnwys benthyciadau o'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLb), awdurdodau lleol a chyrrff cyhoeddus eraill a Chynllun Effeithlonrwydd Ynni Salix. Mae ymgynghorwyr rheolaeth trysorlys y Cyngor, Arlingclose Cyf, wedi darparu symiau Gwerth Teg i'r Cyngor mewn perthynas â'i bortffolio dyledion. Mae Arlingclose Cyf wedi amcangyfrif y gwerthoedd teg drwy gyfrifo gwerth presennol net y llifau arian parod cytundebol sy'n weddill ar 31 Mawrth 2021.

Yn achos buddsoddiadau'r Cyngor, roedd rhain yn cynnwys adneuron gyda Banciau a'r Swyddfa Rheoli Dyled. Roedd dyddiadau aeddfedu'r buddsoddiadau hyn o fewn 12 mis i ddyddiad y Fantolen. Nid yw contractau'r adneuron tymor yn caniatáu adbryntiant cynamserol. Nid oedd nam ar unrhyw un o'r buddsoddiadau (h.y. mewn risg o ddiffygdalu). Mae gwerthoedd teg ar gyfer buddsoddiadau felly wedi'u hasesu fel bod yr un peth â chario'r swm ar y Fantolen.

Mae Gwerth Teg yn fwy na'r swm cario oherwydd bod benthyciadau'r Cyngor yn rhedeg ar gyfraddau a oedd yn sefydlog ar y pryd y cawsant eu cymryd. Mae'r ymrwymiad hwn i dalu llog ar gyfraddau sy'n uwch na'r cyfraddau benthycia newydd cyfatebol ar ddyddiad y Fantolen yn golygu y byddai'r Cyngor yn gorfod talu mwy na'r swm cario os ydyw'n dewis ad-dalu ei fenthyciadau ar y dyddiad hwnnw.

Mae'r Gwerthoedd Teg a gyfrifir fel a ganlyn:

31 Mawrth 2020			31 Mawrth 2021	
Swm Cario £000	Gwerthoedd Teg £000		Swm Cario £000	Gwerthoedd Teg £000
(253,196)	(345,740)	Dyledion Ariannol	(231,908)	(325,992)
(3,754)	(3,754)	Credydwy'r Hirdymor	(3,526)	(3,526)
(256,950)	(349,494)	Cyfanswm Dyledion Ariannol	(235,434)	(329,518)
22,901	22,901	Benthyciadau a Symiau Derbyniadwy	11,800	11,800
2,442	2,442	Dyledwy'r Hirdymor	4,721	4,721
25,343	25,343	Cyfanswm Asedau Ariannol	16,521	16,521

18. Asedau i'w Gwerthu

	Cyfredol	
	2019/20 £000	2020/21 £000
Balans yn weddill ar ddechrau'r flwyddyn	2,898	2,574
Asedau sydd wedi'u neilltuo fel rhai sydd i'w gwerthu		
o Eiddo, Peiriannau ac Offer	493	1,800
Colledion Adbrisio	(102)	(20)
Enillion Adbrisio	572	200
Asedau sydd ddim wedi'u neilltuo fel rhai sydd i'w gwerthu		
i Eiddo, Peiriannau ac Offer	0	0
Asedau a werthwyd	(1,287)	(1,010)
Balans yn weddill ar ddiwedd y flwyddyn	2,574	3,544

19. Credydwy

31 Mawrth 2020 £000		31 Mawrth 2021 £000
(14,993)	Symiau taladwy masnach	(20,404)
(14,837)	Symiau taladwy eraill	(15,489)
(29,830)	Cyfanswm	(35,893)

20. Trosglwyddiadau i Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd

Mae'r nodyn hwn yn nodi'r symiau a neilltuwyd o Gronfa'r Cyngor a balansau'r Cyfrif Refeniw Tai mewn Cronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd i ddarparu arian ar gyfer cynlluniau gwariant i'r dyfodol a'r symiau a ddaeth o Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd i ddiwallu gwariant Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai yn 2020/21.

	Balans ar 31 Mawrth 2019 £000	Trosglwydd- iadau allan 2019/20 £000	Trosglwydd- iadau i mewn 2019/20 £000	Balans ar 31 Mawrth 2020 £000	Trosglwydd- iadau allan 2020/21 £000	Trosglwydd- iadau i mewn 2020/21 £000	Balans ar 31 March 2021 £000
Balansau gan ysgolion dan gynllun dirprwyo (i)	171	2,419	(1,202)	1,388	32	(7,090)	(5,670)
<u>Cronfeydd Wrth Gefn Grantiau Penodol</u>							
Grantiau Refeniw heb eu defnyddio	(490)	25	(280)	(745)	180	(684)	(1,249)
Rheoli Gwastraff Cynaliadwy	(2,260)	2,068	0	(192)	192	0	0
<u>Cronfeydd Wrth Gefn a ddelir ar gyfer Achosion Gyfreithiol</u>							
Gofynion Deddf Cynllunio Gwlad a Thref (a.106)	(1,157)	9	(12)	(1,160)	17	0	(1,143)
<u>Cronfeydd Wrth Gefn Mawr Eraill</u>							
Lliniaru Cyllideb (ii)	(3,085)	974	0	(2,111)	1,085	(721)	(1,747)
Blaenoriaethau Corfforaethol 2017	(910)	379	(437)	(968)	415	(589)	(1,142)
Gofal Cymdeithasol i Oedolion	(821)	821	0	0	0	(399)	(399)
Cynlluniau Cyfalaf (v)	(6,261)	164	(3,878)	(9,975)	2,581	(4,659)	(12,053)
Adferiad Blwydd-daliadau (iii)	(2,630)	0	0	(2,630)	0	0	(2,630)
Cronfa Yswiriant (iv)	(1,219)	0	(61)	(1,280)	325	0	(955)
Cronfa Rheoli Risg (iv)	(442)	0	(60)	(502)	0	(19)	(521)
Cronfa Benthyciad Wrth Gefn wedi'i Haddasu (vi)	(4,676)	64	0	(4,612)	60	0	(4,552)
<u>Paratoi ar gyfer Digwyddiadau Mawr</u>							
Urdd	(109)	4	(8)	(113)	0	(3)	(116)
Etholiadau	(85)	0	(37)	(122)	0	(26)	(148)
CDLI	(147)	4	(20)	(163)	0	(25)	(188)

	Balans ar 31 Mawrth 2019 £000	Trosglwy dd-iadau allan 2019/20 £000	Trosglwy dd-iadau i mewn 2019/20 £000	Balans ar 31 Mawrth 2020 £000	Trosglwy dd-iadau allan 2020/21 £000	Trosglwy dd-iadau i mewn 2020/21 £000	Balans ar 31 March 2021 £000
Tywydd Garw (yn cynnwys Cynnal a Chadw yn y Gaeaf)	(438)	0	0	(438)	0	0	(438)
<u>Cronfeydd Wrth Gefn Y Gwasanaethau</u>							
Strategaeth Hamdden	(373)	251	0	(122)	122	0	0
Datblygiad Rhwydweithiau TG	(229)	8	(501)	(722)	104	(189)	(807)
Mentrau Cefndy	(8)	8	0	0	0	0	0
Cyfarwyddiaeth Amgylchedd	(181)	42	0	(139)	0	0	(139)
Dylunio a Datblygu	(120)	0	0	(120)	0	0	(120)
Gweinyddu Cyllid Allanol	(116)	0	(26)	(142)	26	0	(116)
Cyllid a Chyfreithiol	(184)	0	(10)	(194)	0	0	(194)
Refeniw a Budd-daliadau	(452)	0	(12)	(464)	144	(418)	(738)
Crwner	(282)	10	0	(272)	30	(27)	(269)
Diwygiadau ADY	(370)	22	(206)	(554)	140	0	(414)
Datblygu Rhwydwaith TG i Ysgolion	(15)	2	0	(13)	7	(59)	(65)
Fframwaith Ysgolion Gogledd Cymru	(52)	52	(10)	(10)	10	(21)	(21)
<u>Arall</u>							
Ystwythder Ariannol Ysgolion	(265)	0	(35)	(300)	0	0	(300)
Moderneiddio Addysg	(93)	0	(29)	(122)	0	0	(122)
Prosiectau Treftadaeth Carchar Rhuthun	0	0	0	0	0	(104)	(104)
Sir Ddinbych yn Gweithio	0	0	0	0	0	(14)	(14)
Prosiect Di-Garbon	0	0	0	0	133	(200)	(67)
Ffyrdd Newydd o Weithio	0	0	0	0	0	(59)	(59)
Clefyd Coed Ynn	0	0	0	0	52	(200)	(148)
Prosiect Cyrchfan wedi'l Reoli	0	0	0	0	0	(200)	(200)
Datblygu Systemau TG (EDRMS)	(69)	0	0	(69)	0	0	(69)
Bwrdd U.E.Ch	(202)	61	0	(141)	0	(64)	(205)
Cronfa wrth gefn Aelodau Ardal	(15)	0	0	(15)	0	0	(15)

	Balans ar 31 Mawrth 2019 £000	Trosglwy dd-iadau allan 2019/20 £000	Trosglwy dd-iadau i mewn 2019/20 £000	Balans ar 31 Mawrth 2020 £000	Trosglwy dd-iadau allan 2020/21 £000	Trosglwy dd-iadau i mewn 2020/21 £000	Balans ar 31 March 2021 £000
Cyllideb Gyfun Gwasanaethau Cyfarpar Cymunedo	(33)	18	0	(15)	0	(30)	(45)
Cynllunio Darpariaeth i Gymru	(195)	0	0	(195)	0	(250)	(445)
Hyfforddiant ar y cyd	(30)	0	0	(30)	0	0	(30)
Cynlluniau Arwyddo	(35)	21	0	(14)	0	(32)	(46)
Pont y Ddraig	0		(50)	(50)	0	(25)	(75)
Ffioedd Cartrefi Gofal	(14)	0	0	(14)	0	0	(14)
Arolwg Preswylwyr	(34)	0	(4)	(38)	0	0	(38)
Moderneiddio Gofal Cymdeithasol	(212)	0	0	(212)	0	0	(212)
Plant gydag Anableddau	(31)	31	0	0	0	0	0
Gweithwyr Cefnogi Iechyd a Gofal Cymdeithasol	(47)	1	0	(46)	3	0	(43)
Cyfleusterau	(184)	0	0	(184)	0	0	(184)
Prosiect Pictiwrésg	(152)	0	0	(152)	0	0	(152)
Glannau Rhyl	(21)	12	0	(9)	0	(37)	(46)
Gofal Cymdeithasol mewn Partneriaeth	(17)	6	0	(11)	1	0	(10)
Asiantaeth Gwella Gwasanaethau Cymdeithasol	(116)	0	0	(116)	0	0	(116)
Uned Diogelu Busnes	(348)	237	0	(111)	0	(33)	(144)
Cyflawni Trawsnewidiad	(410)	410	(454)	(454)	202	0	(252)
Tîm Comisiynu Rhanbarthol	(45)	0	(21)	(66)	0	(62)	(128)
Hyfforddiant Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd	(41)	41	0	0	0	0	0
Costau Cau Ysgolion	(818)	818	0	0	0	0	0
Cais Twf	(50)	0	0	(50)	0	0	(50)
Datblygiad Arweinyddiaeth	(5)	0	(3)	(8)	0	(4)	(12)
Prydau Ysgol am Ddim	(150)	0	0	(150)	0	0	(150)
Travelodge	0	0	(18)	(18)	0	(41)	(59)
Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru	0	0	0	0	0	(92)	(92)
AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy	0	0	0	0	0	(523)	(523)
CYFANSWM	(30,573)	8,982	(7,374)	(28,965)	5,861	(16,899)	(40,003)

Rhoddir manylion isod am brif gronfeydd wrth gefn y Cyngor:

- (i) Balansau gan yr ysgolion dan gynllun dirprwyo: yn unol ag adran 48 Deddf Safonau Ysgol a Fframwaith 1998, mae cynllun Sir Ddinbych ar gyfer ariannu ysgolion yn darparu ar gyfer trosglwyddo balansau ysgolion unigol.
- (ii) Lliniaru Cyllideb: mae hyn wedi cael ei sefydlu i liniaru'r effeithiau o ostyngiadau yn y dyfodol mewn cyllid a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru ac mae'n rhan o strategaeth y gyllideb ar gyfer 2020/21 a thu hwnt.
- (iii) Adferiad Blwydd-daliadau: cynhelir y gronfa wrth gefn hon i wrthbwysu unrhyw gynnydd mewn taliadau diffyg pensiwn yn y cyfnod tair blynedd presennol.
- (iv) Cronfeydd wrth Gefn Yswiriant a Rheoli Risg: cynhelir y cronfeydd wrth gefn hyn i ariannu unrhyw rwymedigaethau a hawliadau yn y dyfodol sy'n fwy na'r gyllideb.
- (v) Cronfeydd wrth Gefn Cynlluniau Cyfalaf: yn cynrychioli cyllid sydd wedi'i ymrwymo i brosiectau cyfalaf cymeradwy.
- (vi) Cronfa Wrth Gefn benthyciadau addasedig: mae'r gronfa wrth gefn wedi'i chreu o ganlyniad i gynnydd dros dro a gydnabuwyd yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn dilyn newid yn y cyfrifiad o swm cario benthyciadau addasedig y Cyngor ar 1 Ebrill 2018 fel yn ofynnol gan SAARh 9. Bydd y gronfa wrth gefn yn cael ei defnyddio i niwtralu effaith taliadau llog effeithiol uwch i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr dros weddill oes y benthyciadau.

21. Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir Eu Defnyddio

31 Mawrth 2020 £000		31 Mawrth 2021 £000
(7,469)	Cronfa'r Cyngor	(8,858)
(28,965)	Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi (Nodyn 20)	(40,003)
(2,667)	Cyfrif Refeniw Tai	(2,756)
(6,643)	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau	(8,290)
(3,445)	Cyfalaf	(7,638)
	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso	
(49,189)	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio	(67,545)

Balansau Refeniw

Mae balansau refeniw Cronfa'r Cyngor ar gael i'r Cyngor Sir ar gyfer pwrpasau cyffredinol neu benodol ac yn cynrychioli croniant gorniferoedd y gorffennol yng Nghyfrif Refeniw Cronfa'r Cyngor. Nid yw balansau'r Cyfrif Refeniw Tai yn rhan o Falansau Cronfa'r Cyngor ac maent yn cael eu nodi ar wahân.

31 Mawrth 2020 £000		Trosgwlyddo (i Fewn)/Allan £000	31 Mawrth 2021 £000
(7,135)	Balansau Refeniw Cronfa'r Cyngor		(7,135)
(334)	Balansau Cyffredinol	0	(1,723)
	Balansau a Glustnodwyd	(1,389)	
(7,474)	Cyfanswm Balansau Cronfa'r Cyngor	(1,389)	(8,858)
(2,667)	Balansau'r Cyfrif Refeniw Tai	(89)	(2,756)

Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf

Bydd incwm o werthu asedau nad ydynt yn gyfredol yn cael ei gredydu i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf, ac yna gellir ei ddefnyddio i ariannu gwariant cyfalaf newydd.

2019/20			2020/21		
Cyfanswm £000			Cronfa'r Cyngor £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Cyfanswm £000
(6,434)	Adio	Balans ar 1 Ebrill	(6,487)	(156)	(6,643)
(1,335)		Derbyniadau – Gwerthiant Asedau	(1,825)	(120)	(1,945)
(127)		Derbyniadau – Grantiau a Ad-dalwyd	(78)	0	(78)
(205)		Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	0	0	0
(8,101)			(8,390)	(276)	(8,666)
1,458	Tynnu	Wedi'i gymhwyso yn ystod y flwyddyn:	231	55	286
0		Gwariant Cyfalaf Ariannol - arall	0	90	90
(6,643)		Balans ar 31 Mawrth	(8,159)	(131)	(8,290)

Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso

2019/20 £000		2020/21	
		£000	£000
(4,595)	Balans ar 1 Ebrill		(3,445)
	A Grantiau a Chyfraniadau a gafwyd yn y flwyddyn		
(10,972)	- Cronfa'r Cyngor	(22,273)	
(2,538)	- Cyfrif Refeniw Tai	(6,611)	
(1,883)	- Gwariant refeniw a ariennir o gyfalaf trwy statud	(2,110)	(30,994)
	Llai Grantiau a Chyfraniadau sydd wedi'u cynhwyso yn ystod y flwyddyn		
13,866	- Grantiau a gafwyd yn ystod y flwyddyn	25,141	
2,677	- Grantiau a gafwyd mewn blynnyddoedd blaenorol	1,660	26,801
(3,445)	Balans ar 31 Mawrth		(7,638)

22. Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio

Mae'r Awdurdod yn dal y Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio canlynol:

Y Gronfa Adbrisiu Wrth Gefn: mae hwn yn cynnwys enillion y Cyngor a ddeilliodd o'r cynnydd yng ngwerth ei asedau anghyfredol.

Cyfrif Addasiadau Cyfalaf: mae hwn yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o'r gwahanol drefniadau cyfrifo ar gyfer defnyddio asedau anghyfredol ac ar gyfer ariannu caffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny dan darpariaethau statudol.

Y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn: mae hwn yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o'r gwahanol drefniadau cyfrifo ar gyfer buddion ar ôl cyflogaeth ac ar gyfer ariannu buddion yn unol â darpariaethau statudol.

Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol: mae hwn yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o'r gwahanol drefniadau cyfrifo ar gyfer incwm a threuliau sy'n ymwneud ag offerynnau ariannol penodol ac am gario colledion neu elwa ar enillion fesul darpariaethau statudol.

Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig: mae hwn yn cofnodi gwahaniaethau amseru rhwng enillion a gydnabyddir wrth waredu asedau anghyfredol a derbyniadau arian parod.

Cyfrif Absenoldebau Cronedig: mae hwn yn amsugno'r gwahaniaethau fyddai'n codi fel arall ar Falans Cronfa'r Cyngor drwy gronni absenoldebau digolledid a enillwyd, ond na chymerwyd yn ystod y flwyddyn, e.e. hawl gwyliau blynyddol a gariwyd drosodd ar 31 Mawrth.

2020/21 Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio	Agoriadol £000	* Addasiadau technegol £000	Balans ar 1 Ebrill 2020 £000	Incwm & Gwariant Cynhwysfawr Arall (D.I. & G.C.) £000	Addasiadau rhwng Sail Cyfrifyddu a chyllido (Nodyn 6)			Symudiadau Arall £000	Balans Cau £000
					Addasiadau i'r Adnoddau Refeniw £000	Addasiadau rhwyng Refeniw ac Adnoddau Cyfalaf £000	Addasiadau i Adnoddau Cyfalaf £000		
Y Gronfa Adbrisiu Wrth Gefn	(116,349)	0	(116,349)	(4,661)	0	0	0	4,445	(116,565)
Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	(161,510)	0	(161,510)	0	12,036	(15,666)	(2,037)	(4,445)	(171,622)
Y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn	287,140	(788)	286,352	15,147	6,033	0	0	0	307,532
Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol	440	0	440	0	(16)	0	0	0	424
Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	0	0	0	0	0	(500)	0	0	(500)
Cyfrif Absenoldebau Cronedig	3,267	0	3,267	0	(464)	0	0	0	2,803
Cyfanswm Cronfeydd na ellir eu defnyddio	12,988	(788)	12,200	10,486	17,589	(16,166)	(2,037)	0	22,072

* Gwnaed addasiad i gyfrifo am y rhwymedigaeth pensiwn yn ymwneud a'r staff a drosglwyddodd o Gyngor Sir Ddinbych i Hamdden Sir Ddinbych Cyf. yn 2019/20.

2019/20			Addasiadau rhwng Sail Cyfrifyddu a Chyllido (Nodyn 6)				
Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio	Balans Agoriadol £000	Incwm & Gwariant Cynhwysfawr Arall (D.I. & G.C.) £000	Addasiadau i'r Adnoddau Refeniw £000	Addasiadau rhwng Refeniw ac Adnoddau Cyfalaf £000	Addasiadau i Adnoddau Cyfalaf £000	Symudiadau Arall £000	Balans Cau £000
Y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn	(103,017)	(18,688)				5,356	(116,349)
Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	(161,780)		21,286	(11,525)	(4,135)	(5,356)	(161,510)
Y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn	292,783	(17,192)	11,549				287,140
Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol	456		(16)				440
Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	(205)				205		0
Cyfrif Absenoldebau Cronedig	2,617		650				3,267
Cyfanswm Cronfeydd na Ellir eu Defnyddio	30,854	(35,880)	33,469	(11,525)	(3,930)	0	12,988

23. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Gweithredol

2019/20 £000		2020/21 £000
19,585	Net (arian dros ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau	(18,970)
	Addasiadau i net (arian dros ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau ar gyfer symudiadau nad yw'n arian parod	
(48)	Cynnydd/(Lleihad) Rhestrau Eiddo	(18)
166	Cynnydd/(Lleihad) Dyledwyr Hirdymor	2,646
5,087	Cynnydd/(Lleihad) Dyledwyr/Taliadau ymlaen llaw	4,739
(1,913)	(Cynnydd)/Lleihad mewn Credydwyrr/Derbynebaw ymlaen llaw	(2,459)
(94)	(Cynnydd)/Lleihad mewn Croniant Llog Benthyciad	109
(507)	Trosglwyddiadau (i)/o'r Darpariaethau	248
294	Darpariaethau Dyledion Drwg	(992)
(25,317)	Dibrisiad ac Amhariad	(29,039)
(4,479)	Colledion ailbrisio Eiddo, Peiriannau ac Offer	(1,360)
(979)	Symudiadau yng ngwerth marchnad yr Eiddo Buddsoddi	(601)
(11,549)	Addasiadau i'r Gronfa Bensiwn	(6,033)
0	Addasiadau SAARh 9	0
10,952	Arall	20,043
	Addasiadau i eitemau a gynhwysir yn y net (arian dros ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi neu ariannu	
1,462	Gwerthu Eiddo, Peiriannau ac Offer	2,023
(7,340)	Llifoedd arian net gan Weithgareddau Gweithredol	(29,664)

Mae'r llif arian ar gyfer gweithgareddau gweithredol yn cynnwys yr eitemau canlynol:

2019/20 £000		2020/21 £000
(127)	Llog a dderbyniwyd	(91)
9,550	Llog a dalwyd	9,675

24. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Buddsoddi

2020/21 £000		2020/21 £000
34,565	Prynu eiddo, peiriannau ac offer, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	44,828
245,200	Prynu buddsoddiadau tymor byr a thymor hir	481,900
296	Taliadau eraill ar gyfer gweithgareddau buddsoddi	164
(1,462)	Elw o werthiant eiddo, peiriannau ac offer, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	(2,023)
(226,700)	Elw o fuddsoddiadau tymor byr a thymor hir	(493,000)
(17,783)	Derbynebaw eraill o weithgareddau buddsoddi	(32,639)
34,116	Llifoedd arian net o Weithgareddau Buddsoddi	(770)

25. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Ariannu

2019/20 £000		2020/21 £000
(58,155)	Derbynebaw cyfalaf benthyca tymor byr a thymor hir	(18,000)
1,842	Derbynebaw eraill o weithgareddau ariannu	13,673
30,158	Ad-dalu benthyca tymor byr a thymor hir	39,239
(26,155)	Llif arian net o weithgarwch ariannu	34,912

26. Cysoniad Rhwymedigaethau S'yn Codi o Weithgareddau Ariannu

	2020/21 1 Ebrill	Llif Arian Ariannu	Newidiadau Caffaeliad	An-ariannol Newidiadau An-ariannol Eraill	2020/21 31 Mawrth
	£000	£000	£000	£000	£000
Benthyca Tymor Hir	(220,619)	10,469			(210,150)
Benthyca Tymor Byr	(36,235)	10,770			(25,465)
Cyfanswm Rhwymedigaethau o Weithgareddau Ariannu	(256,854)	21,239	0	0	(235,615)

27. Cyllidebau Gyfun

Cyllidebau Gyfun ar gyfer lechyd a Gofal Gymdeithasol

O dan reoliad 19(1) o Reoliadau Trefniadau Partneriaeth (Cymru) 2015, cytunwyd trefniant cyllideb gyfun rhwng awdurdodau lleol Gogledd Cymru a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr mewn perthynas a darpariaeth llety gofal cartref i bobl hyn. Daeth y trefniant i rym ar 1 Ebrill 2019. Mae Cyngor Sir Ddinbych yn gweithredu fel awdurdod cynhaliol yn ystod tymor cychwynnol y cytundeb (2019/20 i 2021/22). Mae'r trafodion ar gyfer Cyngor Sir Ddinbych yn unig wedi eu cynnwys yn y llinell Gwasanaethau Cymorth Cymunedol o'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r incwm a'r gwariant ar gyfer y trefniadau cyllidebau gyfun hyn ar gyfer y flwyddyn sy'n diweddau 31 Mawrth 2021 fel a ganlyn; mae'r cyfraniadau ar gyfer Ch4 wedi eu cynnwys er gwybodaeth yn unig a nid ydynt wedi eu cronni yng nghyfrifon pob partner. Yn unol a'r Cytundeb Partneriaeth, gwneir taliadau mewn ol-ddyledion yn ystod 2021/22:

2019/20 £000		2020/21 £000
	Gwariant	
93,903	Costau Cartrefi Gofal	93,035
93,903	Cyfanswm y Gwariant	93,035
	Arian	
(9,041)	Cyngor Sir Ddinbych	(8,626)
(13,417)	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	(13,106)
(8,916)	Cyngor Sir y Fflint	(9,397)
(11,059)	Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	(12,203)
(7,839)	Cyngor Sir Gwynedd	(8,641)
(5,075)	Cyngor Sir Ynys Mon	(5,049)
(38,556)	Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr	(36,013)
(93,903)	Cyfanswm yr Arian	(93,035)
0	(Arian Dros Ben)/Diffyg a drosglwyddwyd i Gronfa	0

Trefniadau Cyllidebau Gyfun Eraill

Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i ddau drefniad cyllidebau gyfun llai eraill gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr.

Mae'r un cyntaf ar gyfer darpariaeth Storfa Gyfarpar Gymunedol ac fe'i gynhelir gan Gyngor Sir Ddinbych.

Nod yr ail drefniad cyllideb gyfun yw darpariaeth gwasanaeth integredig o weithwyr cymorth Iechyd a Gofal Gymdeithasol, sy'n cefnogi defnyddwyr gwasanaeth yn y gymuned. Y Cyngor yw'r Partner cynhaliol ar gyfer y trefniad ac mae'n gweithredu fel comisiynydd arweiniol neu ddarparwr y gwasanaethau.

Mae rhagor o wybodaeth am y trefniadau eraill hyn i'w gweld yn Nodyn 32.

28. Lwfansau Aelodau

Mae'r holl aelodau'n derbyn cyflog sylfaenol bob blwyddyn. Mae rhai o'r aelodau'n ymgymryd â swyddi uwch ac felly'n derbyn cyflog uwch. Mae'r holl lefelau cyflog yn cael eu gosod gan gorff cenedlaethol o'r enw Panel Tâl Annibynnol. Talodd y Cyngor y symiau canlynol i aelodau'r Cyngor yn ystod y flwyddyn.

2019/20 £000		2020/21 £000
849	Cyflogau	850
16	Treuliau	1
849	Cyfanswm	851

29. Tâl Swyddogion

- a) Nifer y gweithwyr oedd â tâl, ac eithrio cyfraniadau pensiwn y cyflogwr, o £60,000 neu fwy.

2019/20 Cyfanswm Gweithwyr	Band Tâl	2020/21			
		Staff Mewn Ysgolion	Staff Tu Allan i Ysgolion	Cyfanswm y Gweithwyr	Gadael yn ystod y flwyddyn
15	£60,000 - £64,999	13	4	17	
8	£65,000 - £69,999	8	3	11	
7	£70,000 - £74,999	6	2	8	
2	£75,000 - £79,999	3	0	3	
2	£80,000 - £84,999	1	0	1	
6	£85,000 - £89,999	2	2	4	
0	£90,000 - £94,999	0	5	5	
2	£95,000 - £99,999	1	0	1	
1	£100,000 - £104,999	0	0	0	
2	£105,000 - £109,999	1	0	1	
0	£110,000 - £114,999	1	2	3	
0	£115,000 - £119,999	0	0	0	
1	£120,000 - £124,999	0	0	0	
1	£125,000 - £129,999	1	0	1	
0	£240,000 - £249,999	0	1	1	
47	Total	37	19	56	0

Dylid nodi bod y tabl hwn yn cynnwys yr Uwch Swyddogion a fanylir yn y tablau isod.

Gadawodd nifer o swyddogion yn ystod y flwyddyn felly bydd eu tâl yn cynnwys unrhyw daliadau derbyniadwy wrth derfynu eu cyflogaeth.

b) Mae'r tablau a ganlyn yn amlinellu'r datgeliadau tâl ar gyfer Uwch Swyddogion sydd â chyflogau o lai na £150,000 ond yn hafal i neu'n fwy na £60,000 y flwyddyn. Nid oes unrhyw Uwch Swyddogion gyda chyflogau o £150,000 neu fwy.

		Cyflog, ffioedd a lwfansau	lawndal am golli swydd	Cyfanswm gan eithrio cyfraniadau pensiwn	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr	Cyfanswm Tâl
Teitl y Swydd	Blwyddyn	£	£	£	£	£
Prif Weithredwr Nodyn 3	2020/21	145,485	102,234	247,719	32,470	280,189
	2019/20	129,694	0	129,694	37,222	166,916
Cyfarwyddwr Corfforaethol: Economi a'r Parth Cyhoeddus	2020/21	110,670	0	110,670	26,561	137,231
	2019/20	106,092	0	106,092	30,448	136,540
Cyfarwyddwr Corfforaethol: Cymunedol	2020/21	110,670	0	110,670	26,561	137,231
	2019/20	107,708	0	107,708	30,912	138,620
Pennaeth Gwasanaethau Cymorth Cymunedol	2020/21	90,750	0	90,750	21,780	112,530
	2019/20	88,321	0	88,321	25,348	113,669
Pennaeth Addysg a Gwasanaethau Plant i 02/08/20 Nodyn 2	2020/21	36,792	0	36,792	7,377	44,169
	2019/20	88,321	0	88,321	25,348	113,669
Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd	2020/21	90,750	0	90,750	21,780	112,530
	2019/20	88,321	0	88,321	25,348	113,669
Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio	2020/21	90,750	0	90,750	21,746	112,496
	2019/20	88,321	0	88,321	25,299	113,620
Pennaeth Gwasanaethau Priffyrdd, Cyfleusterau & Amgylcheddol	2020/21	90,750	0	90,750	21,780	112,530
Pennaeth Gwasanaethau Priffyrdd, Cyfleusterau & Amgylcheddol o 01/10/19 Nodyn 1	2019/20	87,658	0	87,658	25,159	112,817
Pennaeth Cymunedau & Chwsmeriaid	2020/21	88,716	0	88,716	19,098	107,814
Pennaeth Cymunedau & Chwsmeriaid o 01/10/19 Nodyn 1	2019/20	79,056	0	79,056	20,887	99,943
Pennaeth Gwasanaethau Cynllunio, Diogelu'r Cyhoedd & Gwledig	2020/21	90,750	0	90,750	21,780	112,530
Pennaeth Gwasanaethau Cynllunio, Diogelu'r Cyhoedd & Gwledig o 01/10/19 Nodyn 1	2019/20	86,995	0	86,995	24,968	111,963

		Cyflog, ffioedd a lwfansau	lawndal am golli swydd	Cyfanswm gan eithrio cyfraniadau pensiwn	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr	Cyfanswm Tâl
Teitl y Swydd	Blwyddyn	£	£	£	£	£
Swyddog a.151 o 01/07/19 i 30/11/19 Nodyn 1	2019/20	27,783	0	27,783	7,974	35,757
Pennaeth Cyllid & Eiddo	2020/21	88,045	0	88,045	21,131	109,176
Pennaeth Cyllid & Eiddo o 01/12/19 Nodyn 1	2019/20	28,563	0	28,563	8,198	36,761
Pennaeth Gwasanaethau Addysg Dros Dro o 15/06/20 Nodyn 2	2020/21	62,002	0	62,002	14,880	76,882
Pennaeth Gwasanaethau Plant Dros Dro o 15/06/20 Nodyn 2	2020/21	52,293	0	52,293	11,554	63,847

Nodyn 1:

Yn dilyn gweithrediad y Cwmni Masnachu Llywodraeth Leol ar gyfer Hamdden ar 01/10/19 cafwyd ail-strwythuriad rhannol o'r uwch dim arweinyddiaeth er mwyn ail-ddosbarthu cyfrifoldeb ar gyfer meysydd gwasanaeth y Cyngor sy'n weddill. Dilewyd y swydd Pennaeth Cyfleusterau, Asedau a Thai a gwnaed newidiadau i bortffolio Pennaeth Prifffyrdd & Gwasanaethau Amgylcheddol, Pennaeth Cynllunio a Diogelu'r Cyhoedd a Phennaeth Cwsmeriaid, Cyfathrebu a Marchnata. Doedd dim effaith ar y graddau heblaw am gynnydd yn y gradd ar gyfer swydd Pennaeth Cwsmeriaid, Cyfathrebu a Marchnata o SLT1 i SLT2. Yn ogystal a'r uchod, gadawodd y Pennaeth Cyllid y Cyngor ar 14 Gorffennaf 19. Cwmpaswyd y rol a.151 ar sail dros dro hyd at apwyntiad Pennaeth Cyllid & Eiddo o 01/12/19.

Nodyn 2:

Ar 02/08/20 gadawodd y Pennaeth Addysg a Gwasanaethau Plant eu swydd. Rhoddwyd trefniadau dros dro ar waith o 15/06/20 i ganiatáu digon o amser i drosglwyddo o'r Pennaeth Addysg a Gwasanaethau Plant i'r Pennaeth Gwasanaethau Addysg Dros Dro a'r Pennaeth Gwasanaethau Plant Dros Dro, a gymerodd eu swyddi yn swyddogol o 01/09/20.

Nodyn 3:

Gadawodd y Prif Weithredwr y Cyngor ar 6 Ebrill 2021. Cymeradwywyd taliad ymadael gan yr Uwch Banel Taliadau a'r Cyngor Llawn o £102,234 a oedd yn cynnwys taliad am golli swydd a hawliau cytundebol fel tâl yn lle rhybudd.

Nodyn 4:

Mae'r Prif Weithredwr a Phennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Democrataidd yn derbyn tâl am eu rolau fel Swyddog Canlyniadau a Swyddog Canlyniadau Dirprwyedig ar gyfer etholiadau lleol a chenedlaethol (gyda'r costau'n cael eu had-dalu i bob un heblaw am etholiadau Cyngor Sir). Yn 2020/21, ar gyfer y Prif Weithredwr, roedd hyn yn cyfateb i £1,079, ynghyd â chostau pensiwn o

£259. Ar 31 Mawrth 21, roedd ad-daliad o £848 yn ddyledus yn ymwneud â'r etholiad seneddol a £211 yn ymwneud â'r etholiadau Cyngor Cymuned. Y ffigurau ar gyfer 2019/20 oedd £6,481 ynghyd â £1,860, gydag ad-daliad o (£8,341). Yn 2020/21 ni dderbyniodd Pennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd unrhyw gydnabyddiaeth am ei rôl fel Dirprwy Swyddog Canlyniadau: y ffigurau ar gyfer 2019/20 oedd £1,773 gydag ad-daliad o (£1,773). Mae'r taliadau hyn heb cynnwys yn y dadansoddiad a gyflwynir.

c) Amlinellir y nifer o becynnau ymadael gyda chyfanswm cost fesul band a chost llawn diswyddiadau gorfodol ac eraill yn y tabl isod:

Band cost pecyn ymadael (gan gynnwys taliadau arbennig)	Nifer o ddiswyddiadau gorfodol		Nifer o ymadawiadau eraill a gytunwyd		Nifer llawn o becynnau ymadael fesul band cost		Cyfanswm cost y pecynnau ymadael fesul band	
	2019/20	2020/21	2019/20	2020/21	2019/20	2020/21	2019/20	2020/21
£0 - £40,000	22	6	31	26	53	32	£446,405	£253,988
£40,001 - £80,000	2	0	2	0	4	0	£251,053	£0
£80,001 - £120,000	0	0	0	1	0	1	£0	£102,234
Cyfanswm	24	6	33	27	57	33	£697,458	£356,222

Mae'r costau a ddangosir yn y tabl uchod yn cynnwys costau diswyddo a phob cost ymadael arall. Mae'r rhain yn cynnwys cost straen pensiwn. Mae straen pensiwn yn codi pan fod gweithiwr yn ymddeol yn fuan heb ostyngiad pensiwn actiwaraid. Mae'r straen pensiwn yn daladwy dros dair blynedd ond mae'r Cyngor yn dewis talu'r costau hyn yn ystod blwyddyn gyntaf ymddeoliad. Mae'r bandiau wedi'u hadolygu a'u cyfuno yn unol â gofynion y Cod i sicrhau na ellir nodi pecynnau ymadael unigol.

d) Mae'n ofynnol i gyrff adrodd ddatgelu cymhareb tâl rhwng tâl canolrifol pob gweithiwr yr awdurdod yn ystod y flwyddyn a'r un ar gyfer Prif Weithredwr yr awdurdod. Yn 2020/21 roedd tâl y Prif Weithredwr yn £145,485. Tâl canolrifol y gweithlu oedd £23,541. Felly, roedd y gymhareb yn 6.18:1 (5.66:1 yn 2019/20). Yn 2020/21 roedd tâl ar gyfer staff yn amrywio o £12,444 i £112,660. Mae'r tâl yn cynnwys cyflog ac nid yw'n cynnwys taliadau diswyddo neu gyfraniadau pensiwn y cyflogwr.

30. Costau Archwilio Allanol

Mae'r Cyngor yn wynebu'r costau canlynol mewn perthynas ag archwilio'r Datganiad Cyfrifon, ardystio ceisiadau grant, arolygiadau statudol ac i wasanaethau nad ydynt yn cael eu harchwilio, a ddarperir gan archwilydd allanol yr Awdurdod

2019/20 £000		2019/20 £000
274	Ffioedd yn daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas â gwasanaethau archwilio allanol a gynhelir gan yr archwilydd a benodwyd am y flwyddyn	274
37	Ffioedd yn daladwy am ardystio ceisiadau grant a ffurflenni am y flwyddyn	32
0	Ffioedd yn daladwy mewn perthynas â gwasanaethau eraill a ddarperir gan Swyddfa Archwilio Cymru yn ystod y flwyddyn	
311	Costau Archwilio Allanol	306

31. Incwm Grant

Fe gredydodd y Cyngor y grantiau, cyfraniadau a rhoddion canlynol i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn 2020/21

2019/20 £000		2020/21 £000
	Credydwyd i Drethiant ac Incwm Grant Amhenodol	
(419)	Grantiau a chyfraniadau eraill	(501)
0	Llywodraeth Cymru - Y Rhaglen Ôl-osod er mwyn Optimeiddio CRT.	(2,134)
(771)	Llywodraeth Cymru – Grantiau Lliniaru Llifogydd ac Amddiffyn Arfordirol	(4,413)
(2,646)	Llywodraeth Cymru – Grant Cyfalaf Cyffredinol	(3,004)
(115)	Llywodraeth Cymru - Rhaglen Buddsoddi mewn Adfywio wedi'i Thargedu (RBA)	(2,237)
(2,420)	Llywodraeth Cymru - LAM, GTA a Grantiau Tai eraill	(3,865)
(955)	Llywodraeth Cymru – Ysgolion yr 21ain Ganrif a Cyfrwng y Gymraeg	0
(181)	Llywodraeth Cymru – Grant Rhaglen Adeiladu ar gyfer Y Dyfodol	0
0	Llywodraeth Cymru - Cronfa Llifogydd a Ffyrdd Cydnerth Chwefror 2020	(1,727)
(1,190)	Llywodraeth Cymru – Grant Rhaglen Newid ar Y Cyd a Grantiau Gwastraff	(6,474)
(796)	Llywodraeth Cymru – Grant Adnewyddu Priffyrdd Cyhoeddus	(794)
(1,497)	Llywodraeth Cymru – Grant TG Ed-Tech (HWB)	0
(1,487)	Llywodraeth Cymru – Grant Cynnal a Chadw Ysgolion	(1,716)
(1,032)	Grantiau Eraill Llywodraeth Cymru	(2,019)
(13,509)	Cyfanswm Grantiau Credydwyd i Drethiant ac Incwm Grant Amhenodol	(28,884)

2019/20 £000		2020/21 £000
	Credydwyd i Wasanaethau	
(3,368)	Grant Chweched Dosbarth Llywodraeth Cymru	(3,568)
(1,995)	Grant Dechrau'n Deg Llywodraeth Cymru	(1,853)
(1,319)	Grant Pensiynau Athrawon Llywodraeth Cymru	0
(1,128)	Grant Teuluoedd yn Gyntaf Llywodraeth Cymru	(1,085)
0	Grant Cynnal a Chadw Refeniw Llywodraeth Cymru	(1,528)
0	Grant Recriwtio, Adfer a Chodi Safonau	(1,110)
(2,611)	Grantiau Addysg Eraill gan Lywodraeth Cymru	(3,023)
(5,584)	Grant Cefnogi Pobl Llywodraeth Cymru	(5,592)
(994)	Cefnogaeth Gwasanaethau Cymdeithasol CI Llywodraeth Cymru	(1,328)
(616)	Cronfa Trawsnewid	(1,221)
(465)	Grantiau Gwasanaethau Cymdeithasol Eraill gan Lywodraeth Cymru	(946)
(1,831)	Grant Tocynnau Teithio Rhatach Llywodraeth Cymru	(967)
(977)	Cronfa Gymdeithasol Ewrop Gorllewin Cymru WEFO	(696)
(877)	Grant Rhyddhad Ardrethi NDR y Stryd Fawr Llywodraeth Cymru	0
(3,075)	Grantiau Eraill gan Lywodraeth Cymru	(5,080)
	Cysylltiedig â Covid:	
0	Grant Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor	(676)
0	Cronfa Caledi	(12,025)
0	Grant Colli Incwm	(11,164)
0	Cyllid Cymorth Brys Bws	(1,857)
0	Grantiau Eraill sy'n Gysylltiedig â Covid	(141)
(24,840)	Cyfanswm Grantiau Llywodraeth Cymru	(53,860)
(3,157)	Grant Datblygu Disgyblion	(3,511)
(3,831)	Grant Gwellu Addysg	(3,791)
(19,444)	Cymorthdal Lwfansau Rent DWP	(19,143)
(8,464)	Cymorthdal Ad-daliadau Rent DWP	(8,306)
(318)	Grant Gweinyddu Budd-daliadau Tai / Treth y Cyngor DWP	(348)
(3,151)	Gwahanol grantiau a dderbyniwyd gan Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr	(3,324)
(2,796)	Grantiau Eraill y Llywodraeth	(2,846)
(66,001)	Cyfanswm Grantiau Llywodraeth	(95,129)
(409)	Grantiau Di-lywodraeth eraill	(430)
(66,410)	Cyfanswm Grantiau Credydwyd i Wasanaethau	(95,559)

Mae'r Cyngor wedi derbyn nifer o grantiau, cyfraniadau a rhoddion nad ydynt eto wedi'u cydnabod fel incwm, gan eu bod ag amodau sydd ynghlwm wrthynt y byddai angen dychwelyd yr arian neu eiddo i'r rhoddwr pe na foddolir unrhyw amodiad o'r fath. Roedd y balansau ar ddiwedd y flwyddyn yn (£3,156k) Grantiau Cyfalaf a (£1,740k) Grantiau Refeniw. Roedd y balansau cyfatebol ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol yn (£2,364k) a (£3,554k).

32. Partïon Cysylltiedig

Mae'r Cyngor yn gorfod datgelu trafodion materol gyda phartïon cysylltiedig – cyrff neu unigolion sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu ar y Cyngor, neu i'w rheoli neu eu dylanwadu gan y Cyngor. Mae datgelu'r trafodion hyn yn caniatáu darllenwyr i asesu'r graddau y gallai'r Cyngor fod wedi'i gyfyngu yn ei allu i weithredu'n annibynnol neu efallai wedi diogelu'r gallu i gyfyngu ar allu parti arall i ymdrin yn rhydd â'r Cyngor.

Llywodraeth Ganolog

Mae gan y Lywodraeth Ganolog ddylanwad statudol dros weithrediadau cyffredinol y Cyngor - mae'n gyfrifol am ddarparu fframwaith strategol y mae'r Awdurdod yn gweithredu ynddo, yn darparu'r mwyafrif o'i gyllid ar ffurf grantiau, ac yn rhagnodi telerau sawl trafodyn sydd gan y Cyngor â phartïon eraill (e.e. biliau treth y cyngor, budd-daliadau tai). Mae grantiau a dderbyniwyd gan adrannau'r llywodraeth wedi'u trafod mewn mwy o fanylder yn Nodyn 31.

Aelodau Etholedig

Gofynnwyd i'r holl Aelodau Etholedig cyfredol i gwblhau datganiad ac i ddatgelu unrhyw drafodion partïon cysylltiedig gyda'r awdurdod. Derbyniwyd datganiad gan yr holl Aelodau Etholedig.

Gwnaethpwyd y datganiadau materol canlynol ar gyfer 2020/21:

- Datganodd aelod etholedig berchnogaeth Meithrinfa Ddydd a dderbyniodd taliadau o £47k gan y Cyngor.
- Datganodd aelod etholedig ei fod yn Ymddiriedolwr a Chyfarwyddwr Meddwl Dyffryn Clwyd y talodd y Cyngor £249k yn 2020/21.
- Datganodd aelod etholedig ei fod yn Ymddiriedolwr a Chadeirydd Prosiect Ieuencid Dinbych y talodd y Cyngor £176k yn 2020/21.
- Datganodd aelod etholedig ei fod yn Gadeirydd Menter Weithredol Cerddoriaeth Sir Ddinbych y talodd y Cyngor £112k yn 2020/21.
- Datganodd aelod etholedig ei fod yn darparu gwasanaethau maethu i'r Cyngor - talodd y Cyngor £41k iddo yn 2020/21.
- Datganodd aelod etholedig ei fod yn Ymddiriedolwr hosbis a dderbyniodd taliadau o £71k gan y Cyngor.
- Datganodd aelod etholedig ei fod yn Ymddiriedolwr ar gyfer Partneriaeth Gymunedol dderbyniodd taliadau o £4k gan y Cyngor.
- Cyflawnodd y Cyngor gwaith adfer, gan gostio tua £20k, ar ffin tir aelod etholedig yn ffinio â'r Cyngor, oherwydd cynllun y Cyngor i ymestyn llwybrau troed.
- Mae aelod etholedig yn Gadeirydd Cyngor Dinas Llanelwy a dyfarnwyd grant o £8k iddo.

Cynhelir rhestr o ddiddordebau aelodau etholedig gan Bennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd ac mae'n agored i'w harchwilio gan y cyhoedd. Mae nifer o aelodau etholedig hefyd wedi'u penodi gan y Cyngor i wasanaethu ar gyrff eraill sydd â pherthynas ariannol gyda'r Cyngor.

Swyddogion

Gofynnwyd i'r Prif Weithredwr, Cyfarwyddwyr Corfforaethol a Phenaethiaid Gwasanaeth gwblhau datganiad i ddatgelu unrhyw drafodion yn ymwneud â pharti sydd ganddynt â'r

awdurdod. Ni wnaed unrhyw ddatganiadau materol ar gyfer 2020/21.

Cyrff Cyhoeddus Eraill**Asiantaeth Pensiynau Athrawon**

Mae'r costau pensiwn a godir yn y gyfradd gyfrannu a osodwyd gan yr Adran Addysg ar sail cronfa dybiannol. Mae manylion pensiwn athrawon wedi'u nodi yn Nodyn 35.

Cronfa Bensiynau Clwyd

Mae Cyngor Sir Ddinbych yn gorff a dderbyniwyd i Gronfa Bensiynau Clwyd. Mae manylion o'r trafodion a wnaed gyda Cronfa Bensiwn Clwyd wedi'u cynnwys yn Nodyn 36.

Cynghorau Cymuned/Tref a Dinas

Mae Cyfanswm y praeseptau a dalwyd i'r 37 o gynghorau cymuned/tref a dinas wedi'u cynnwys yn Nodyn 7 ac yn dod i gyfanswm o £2,180k (£2,066k yn 2019/20).

Comisiynydd Heddlu & Throseddu Gogledd Cymru ac Awdurdod Tân Gogledd Cymru

Mae Comisiynwyr Heddlu & Throseddu ac Awdurdodau Tân ac Achub yn gosod eu ffioedd eu hunain i dalwyr treth y cyngor, sydd wedyn yn cael eu cynnwys ar bil treth y cyngor - mae'r taliadau hyn yn cael eu hadnabod fel y praesept. Mae cyfanswm y praeseptau a'r ardollau a dalwyd i Gomisiynydd Heddlu & Throseddu Gogledd Cymru ac Awdurdod Tân Gogledd Cymru yn dod i gyfanswm o £16,603k (£15,905k yn 2019/20). Mae dadansoddiad wedi ei ddarparu yn Nodyn 7.

Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr

Mae gan yr Awdurdod dri trefniant cyllideb ar y cyd gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a gellir gweld y manylion yn Nodyn 27. Roedd cyfraniad Cyngor Sir Ddinbych i'r mwyaf ohonynt, mewn perthynas a darpariaeth llety gofal cartref i'r henoed, yn £8,626k (£9,041k yn 2019/20). Roedd cyfraniad yr Awdurdod i'r Storfa Offer Cymunedol yn £219k (£219k yn 2019/20) a chyfrannodd yr Awdurdod £50k i'r Gwasanaeth Gweithwyr Cefnogi Iechyd a Gofal Cymdeithasol (£50k yn 2019/20).

Cymdeithas Llywodraeth Leol (CLIL)/Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC)

Mae'r Cyngor yn aelod o CLIL/CLILC a gwnaed taliadau iddynt o £80k yn 2020/21 (£78k yn 2019/20). Derbyniodd y Cyngor £545k gan CLIL/CLILC yn 2020/21 gyda £162k yn ddyledus i'r Cyngor ar ddiwedd y flwyddyn.(Derbyniwyd £141k yn 2019/20).

Cyd-bwyllgor Addysg Cymru (CBAC)

Mae CBAC yn fwrdd arholi, sydd yn darparu cymwysterau ac asesiad arholiadau i ysgolion Sir Ddinbych. Yn 2020/21 talodd Cyngor Sir Ddinbych £425k ac roedd ganddo ddyled o £8k ar ddiwedd y flwyddyn i CBAC (talwyd £642k yn 2019/20 ac roedd ganddo ddyled o £3k).

Uned Ddata Llywodraeth Leol – Cymru

Mae Aelod Etholedig yn Gyfarwyddwr presennol yn Uned Ddata Llywodraeth Leol - Cymru. Ymgwymerwyd â gwariant o £28k o fewn 2020/21 gyda Chyngor Sir Ddinbych (£28k yn 2019/20).

Cwmnïau

Mae Cod Ymarfer Cyfrifo yn gofyn i awdurdod sydd â chysylltiadau materol mewn un neu fwy o is-gwmnïau a chwmnïau cysylltiedig baratoi cyfrif refeniw grŵp a mantolen.

Yn ystod 2019 sefydlodd Cyngor Sir Ddinbych Gwmni Masnachu Llywodraeth Leol dan berchnogaeth lwyr a elwir Hamdden Sir Ddinbych Cyf. a ddaeth yn weithrodol ym mis Ebrill 2020. Mae'r Bwrdd Cyfarwyddwyr yn cynnwys Rheolwr Gyfarwyddwr y Cwmni, dau Gyfarwyddwr Annibynnol, Cyfarwyddwr Corfforaethol Cyngor Sir Dinbych a thri o'r aelodau etholedig.

Paratowyd Cyfrifon Grŵp i gyfuno datganiadau ariannol y Cyngor â datganiadau Hamdden Sir Ddinbych Cyf.

33. Gwariant Cyfalaf ac Ariannu Cyfalaf

Dangosir cyfanswm y gwariant cyfalaf yn y flwyddyn yn y tabl isod (gan gynnwys gwerth yr asedau a gaffaelwyd o dan brydlesau ariannol), ynghyd â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w ariannu. Lle bydd gwariant cyfalaf yn cael ei ariannu yn y dyfodol drwy daliadau i refeniw wrth i asedau gael eu defnyddio gan y Cyngor, mae'r gwariant yn golygu bod cynnydd yn y Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC), mesuriad o'r gwariant cyfalaf a wnaed yn hanesyddol gan y Cyngor nad ydyw wedi'i ariannu eto. Dadansoddir y GCC yn ail ran y nodyn hwn.

2019/20 £000		2020/21 £000
275,488	Gofyniad Cyllido Cyfalaf Agoriadol	282,840
	Buddsoddiad Cyfalaf	
33,998	Eiddo, Peiriannau ac Offer	44,583
0	Eiddo Buddsoddi	0
2,997	Gwariant Refeniw a Ariennir o Gyfalaf Trwy Statud	2,664
	Ffynonellau o Arian	
(1,458)	Derbyniadau cyfalaf	(376)
(16,543)	Grantiau a chyfraniadau eraill y Llywodraeth	(26,801)
0	Trosglwyddiad i Hamdden Sir Ddinbych Cyf	(2,716)
	Symiau a roddwyd o'r neilltu o refeniw:	
(1,595)	Cyfraniadau refeniw uniongyrchol	(4,605)
(10,047)	MRP a Dyledwyr Hirdymor	(11,278)
282,840	Gofyniad Cyllido Cyfalaf Terfynol	284,311

2019/20 £000		2020/21 £000
	Esboniad o symudiadau mewn blwyddyn	
0	Cynnydd mewn angen sylfaenol i fenthyca (a gefnogir gan gymorth ariannol y llywodraeth)	1,311
17,399	Cynnydd mewn angen sylfaenol i fenthyca (heb gefnogaeth cymorth ariannol y llywodraeth)	14,244
(10,047)	MRP a Dyledwyr Hirdymor	(11,278)
0	Derbyniadau Cyfalaf a neilltuwyd	(90)
0	Trosglwyddiad i Hamdden Sir Ddinbych Cyf.	(2,716)
7,352	Cynnydd / (gostyngiad) mewn Gofyniad Cyllido Cyfalaf	1,471

34. Prydlesau

Mae'r Cyngor yn prydlesu rhai o'i eiddo, cerbydau ac eitemau o offer, yn ogystal â phrydlesu rhai o'r eiddo y mae'n berchen arnynt. Mae trefniadau'r prydlesau wedi'u hadolygu a'u dosbarthu fel prydlesau gweithredol neu ariannol fel y disgrifir mewn mwy o fanylder isod.

Prydlesau Travelodge y Rhyl

Gwerthodd y Cyngor faes parcio i ddatblygwr yn y Rhyl i adeiladu gwesty Travelodge fel rhan o'r amcan strategol i adfywio glannau'r Rhyl. Cwblhawyd y datblygiad hwn erbyn Ionawr 2019 a phrydleswyd y strwythur yn ôl i'r Cyngor gan y datblygwr dros gyfnod o 25 mlynedd am daliad rhent blyneddol o £274k. Is-brydleswyd yr eiddo i Travelodge gan y Cyngor am daliad rhent blyneddol o £305k. Dechreuodd y ddau brydles ar 18 Ionawr 2019 a roedd y taliadau rhent yn dechrau o 19 Gorffennaf 2019 yn dilyn cyfnod di-rent o chwe mis. Cytunodd y Cyngor i weithredu fel gwarantwr rhwng y cyllidwr a gweithredwr y gwesty i sicrhau'r datblygiad hwn drwy ymrwymo i'r cytundebau prydlesu cefn-wrth-gefn hyn drwy dderbyn rhent elw blyneddol o £31k. Bydd yr elw hwn yn cael ei roi mewn cronfa wrth gefn a fydd yn cronni cronfeydd i'w defnyddio i liniaru risg ariannol y Cyngor yn y dyfodol. Er mwyn diogelu ei safle yn wyneb Covid 19, mae Travelodge wedi cyflwyno telerau ar gyfer Cytundeb Gwirfoddol Cwmni (CGC) i'w holl landlordiaid. Mae'r CGC wedi arwain at ostyngiad yn y rhent sy'n ddebnydiadwy am ddwy flynedd (gostyngiad o 75% ar gyfer 2020 a gostyngiad o 30% ar gyfer 2021).

Awdurdod fel LesddeiliadPrydlesau Ariannol

Mae gan y Cyngor rai eiddo o dan brydlesau ariannol.

Caiff yr asedau a gafaelir o dan y prydlesau hyn eu cario fel Adeiladau, Peiriannau ac Offer yn y Fantolen ar y symiau net canlynol:

31 Mawrth 2020 £000		31 Mawrth 2021 £000
4,204	Tir ac Adeiladau Eraill	4,103

Awdurdod fel PrydlesyddPrydlesau Weithredol

Mae'r Cyngor yn prydlesu eiddo i unigolion o dan brydlesau gweithredol ar gyfer dibenion amrywiol, fel datblygiad economaidd i ddarparu unedau i fusnesau lleol. Y taliadau prydles lleiaf sy'n dderbyniadwy o dan brydlesau na ellir eu canslo yn y dyfodol yw:

31 Mawrth 2020 £000		31 Mawrth 2021 £000
1,200	Dim hwyrach na blwyddyn	1,124
4,516	Hwyrach na blwyddyn a dim hwyrach na 5 mlynedd	4,180
10,896	Hwyrach na 5 mlynedd	5,927
16,612		11,231

35. Cynlluniau Pensiwn y Rhoddir Cyfrif Amdanynt fel Cynlluniau Cyfraniad Diffiniedig

Mae athrawon a gyflogir gan y Cyngor yn aelodau o'r Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan yr Adran Addysg. Mae'r Cynllun yn rhoi buddiannau penodol i athrawon pan fyddant yn ymddeol, ac mae'r Cyngor yn cyfrannu at y costau drwy wneud cyfraniadau ar sail canran o gyflogau pensiynadwy aelodau. Yn dechnegol, mae'r Cynllun yn gynllun â buddion diffiniedig. Fodd bynnag, nid yw'r Cynllun wedi'i gyllido ac mae'r Adran Addysg yn defnyddio cronfa dybiannol i gyfrifo cyfradd gyfraniadau cyflogwyr a delir gan awdurdodau lleol. Cynhelir prisiadau'r gronfa dybiannol bob pedair blynedd. Nid yw'r Cyngor yn gallu nodi ei gyfran o sefyllfa ariannol waelodol a pherfformiad y Cynllun gyda digon o ddibynadwyedd at ddibenion cyfrifeg. At ddiben y Datganiad Cyfrifon hwn, caiff ei gyfrif ar yr un sail a chynllun cyfraniadau diffiniedig. Yn 2020/21, talodd y Cyngor Sir £8,404k i Bensiynau Athrawon o ran buddiannau ymddeol athrawon, sy'n gyfwerth â 23.68% o gyflog pensiynadwy. Y ffigurau ar gyfer 2019/20 oedd £7,205k a 16.48% hyd at 31ain Awst a 23.68% wedyn. Yn ogystal, gwnaed taliadau o ran ymddeoliadau cynnar cyfwerth a £357k (£380k yn 2019/20). Arhosodd cyfraniadau o £993k yn daladwy ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r Cyngor yn gyfrifol am gostau unrhyw fuddiannau ychwanegol a roddir wrth ymddeol yn gynnar y tu allan i delerau'r cynllun athrawon. Cyfrifir y costau hyn ar sail buddiannau diffiniedig ac fe'u nodir yn Nodyn 36.

36. Cynlluniau Pensiwn â Buddiannau Diffiniedig

Cymryd rhan mewn Cynlluniau Pensiwn

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion, mae'r Cyngor yn gwneud cyfraniadau at gost buddiannau ar ôl cyflogaeth. Er na fydd y buddiannau hyn yn cael eu talu nes i'r gweithwyr ymddeol, mae ymrwymiad ar y Cyngor i wneud y taliadau (ar gyfer y buddiannau hyn) a datgelu pryd y gall gweithwyr gael eu hawliad yn y dyfodol.

Mae'r Cyngor yn cymryd rhan mewn dau gynllun ar ôl cyflogaeth:

- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, mae hwn yn drefniant pensiwn â buddiannau diffiniedig a gaiff ei gyllido, sy'n golygu bod y Cyngor a gweithwyr yn talu cyfraniadau i mewn i gronfa, a gyfrifir ar lefel a fwriedir i gydbwysu dyledion pensiynau gydag asedau buddsoddi.
- Trefniadau ar gyfer rhoi buddiannau â disgresiwn ar ôl ymddeol wrth ymddeol yn gynnar
 - mae hwn yn drefniant buddiannau diffiniedig na chaiff ei gyllido, lle caiff dyledion eu cydnabod pan gaiff y buddiannau eu rhoi. Fodd bynnag, nid oes asedau buddsoddi wedi'u cronni i dalu'r dyledion pensiynau hyn, a rhaid creu arian parod i dalu taliadau pensiwn gwirioneddol pan fyddant yn daladwy.

Mae Cronfa Bensiynau Clwyd yn drefniant aml-gyflogwr, ble mae pob cyflogwr yn gyfrifol am y costau pensiwn, rhwymedigaethau a risgiau ariannu yn ymwneud â'i weithwyr ei hun a chyn-weithwyr.

Mae rheolaeth y Gronfa yn cael ei freinio yng Nghyngor Sir y Fflint, sef Awdurdod Gweinyddu'r Gronfa. Mae'r Cyngor wedi sefydlu Pwyllgor Cronfa Bensiwn sy'n cynnwys pum Cynghorydd o Gyngor Sir y Fflint a phedwar aelod cyfetholedig.

Mae'r Pwyllgor, gyda chymorth ymgynghorwyr proffesiynol y Gronfa, yn ymgymryd â rolau megis penderfynu ar bolisiau mewn perthynas â'r strategaeth fuddsoddi, gweinyddu llywodraethu, cyfathrebu, strategaeth ariannu a darpariaethau rheoli risg.

Am fanylion pellach ynglŷn ag egwyddorion llywodraethu a buddsoddi Cronfa Bensiwn Clwyd ewch i <https://mss.clwydpensionfund.org.uk/> neu cysylltwch a Chronfa Bensiynau Clwyd yn:

Cronfa Bensiwn Clwyd
Neuadd y Sir
Yr Wyddgrug
Sir y Fflint
CH7 6NA

Y prif risgiau i awdurdod y cynllun yw'r tybiaethau hirhoedledd, newidiadau statudol i'r cynllun, newidiadau strwythurol i'r cynllun (h.y. codi arian ar raddfa fawr o'r cynllun), newidiadau i chwyddiant, llog bondiau a pherfformiad y buddsoddiadau ecwiti a ddelir gan y cynllun. Mae'r rhain yn cael eu lliniaru i ryw raddau gan y gofynion statudol i godi tâl ar Gronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai yn y symiau sy'n ofynnol yn ôl statud fel y disgrifir yn y nodyn polisiau cyfrifeg.

Trafodion sy'n gysylltiedig â Buddiannau ar ôl Cyflogaeth

Rydym yn cydnabod cost buddiannau ymddeol yng nghost gwasanaethau pan gânt eu hennill gan weithwyr, yn hytrach na phan gaiff y buddiannau eu talu fel pensiynau. Fodd bynnag, mae'r tâl y mae angen i ni eu gwneud yn erbyn Treth y Cyngor yn seiliedig ar yr arian sy'n daladwy yn y flwyddyn, felly caiff cost wirioneddol buddiannau ar ôl cyflogaeth/ buddiannau ymddeol ei dynnu allan o Gronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai drwy'r Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn. Mae'r trafodion canlynol wedi'u gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a Balans Cronfa'r Cyngor drwy'r Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod y flwyddyn:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Trefniadau Buddiannau a Disgresiwn	
	2019/20 £000	2020/21 £000	2019/20 £000	2020/21 £000
<u>Datganiad Incwm & Gwariant Cynhwysfawr</u>				
<i>Cost y Gwasanaethau:</i>				
<i>Cost gwasanaeth yn cynnwys:</i>				
• Cost Gwasanaeth Cyfredol	22,275	19,724		
• † Costau Gwasanaeth y Gorffennol/(Enillion)	1,911	138		
• (Enillion)/Colled o Setliadau	0	(3,786)		
<i>Gwariant Gweithredu Arall:</i>				
• Treuliau Gweinyddu	529	512		
<i>Incwm & Gwariant Ariannu a Buddsoddi</i>				
• Treuliau Llog Net	6,524	6,387	170	141
<i>Cyfanswm y Buddiannau ar ol Cyflogaeth a godir ar y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau</i>	31,239	22,975	170	141
<i>Buddiannau eraill ar ol Cyflogaeth a godir ar y Datganiad Incwm Cynhwysfawr:</i>				
<i>Ailfesuriad y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig net yn cynnwys:</i>				
• * Adenillion ar Asedau Cynlluniau (ac eithrio'r swm a nodir yn y Gwariant Llog Net) [A]	28,457	(85,948)		
• * Enillion a Cholledion Actiwaraidd yn sgil Newidiadau mewn Rhagdybiaethau Demograffig [B]	(31,702)	0	(418)	0
• * Enillion a Cholledion Actiwaraidd yn sgil Newidiadau mewn Rhagdybiaethau Ariannol [C]	(17,691)	114,873	(90)	323
• * Arall [D]	4,393	(14,006)	(141)	(94)
<i>Cyfanswm Buddiannau ar ol Cyflogaeth a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr</i>	14,696	37,894	(479)	370
<u>Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn</u>				
Gwrthdroad costau net a wnaed l'r Gwarged neu'r Ddyled				
• ar gyfer Darparu Gwasanaethau ar gyfer Buddiannau ar ol Cyflogaeth yn unol a'r Cod	(31,239)	(22,975)	(170)	(141)
<i>Swm gwirioneddol a godir yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor ar gyfer pensiynau yn y flwyddyn</i>				
• Cyfraniadau gweithwyr sy'n daladwy i'r cynllun	19,128	16,372		
• Buddiannau ymddeol sy'n daladwy i bensiynwyr			732	710

*A + B + C + D = Ailfesuriad y Rhwymedigaeth / (Ased) Buddiannau Diffiniedig Net fel y dyfynnwyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr: £15,148k 2020/21; (£17,192k) 2019/20).

† Dyfarniad McCloud & Chynnydd ar ol cyflogaeth ar Fudd-daliadau Pensiwn Lleiafswm Gwarantiedig (PLIG) Mae penderfyniadau'r llys apel yn achosion Sargeant/McCloud (y cyfeirir atynt yn gyffredinol ar gyfer CPLIL fel "McCloud") wedi dyfarnu bod y diogelwch trosiannol a roddwyd i aelodau hyn pan newidwyd y Cynlluniau Pensiwn

Gwasanaeth Cyhoeddus yn gyfystyr a gwahaniaethu anghyfreithlon ar sail oedran. Mae'r Llywodraeth wedi derbyn y bydd angen neud rhwymedïau yn ymwneud a Dyfarniad McCloud mewn perthynas a holl gynlluniau pensiwn y sector gyhoeddus, gan gynnwys CPLIL. Mae'n hynod annhebygol y bydd ffurf y rhwymedi yn hysbys yn y dyfodol agos a bydd unrhyw gost yn awr yn amcangyfrif. Dangosodd y Cyngor amcangyfrif o rwymedigaethau McCloud o £7,649k yng nghyfrifon 2018/19 a dangoswyd y cynnydd fel cost gwasanaeth yn y gorffennol.

Ar hyn o bryd, mae'n ofynnol i gynlluniau pensiwn y gwasanaethau cyhoeddus ddarparu cynnydd pensiwn CPI llawn ar fudd-daliadau PLIG ar gyfer aelodau sy'n cyrraedd Oedran Pensiwn y Wladwriaeth rhwng 6 Ebrill 2016 a 5 Ebrill 2021. Mae'n bosibl y bydd Llywodraeth y DU yn ymestyn hyn rhywbryd yn y dyfodol i gynnwys aelodau sy'n cyrraedd Oedran Pensiwn y Wladwriaeth o 6 Ebrill 2021 ymlaen a gall hyn arwain at gostau pellach i GPLIL.

Asedau Pensiwn a Rhwymedigaethau a Gydabyddir yn y Fantolen

Mae'r swm a nodir yn y Fantolen yn sgil rhwymedigaeth yr awdurdod o ran ei gynlluniau buddiannau diffiniedig fel a ganlyn:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Trefniadau Buddiannau â Disgresiwn	
	2019/20 £000	2020/21 £000	2019/20 £000	2020/21 £000
Gwerth Presennol y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig	698,456	805,893	6,233	5,893
Gwerth teg yr Asedau Cynlluniau	(417,551)	(504,254)		
Is-gyfanswm	280,905	301,639	6,233	5,893
Symudiadau eraill yn y rhwymedigaeth (ased)				
Rhwymedigaeth net yn deillio o fudd diffiniedig	280,905	301,639	6,233	5,893

Cysoniad y Symudiadau yng Ngwerth Teg Asedau'r Cynllun

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	
	2019/20 £000	2020/21 £000
Gwerth teg agoriadol asedau'r cynllun	431,909	417,551
* Addasiadau technegol	0	(1,119)
Gwerth teg asedau'r cynllun ar 1 Ebrill	431,909	416,432
Incwm llog	10,511	9,875
Treuliau gweinyddu	(529)	(512)
Enilliad/(colled) ailfesuriad:		
• Yr elw ar asedau'r cynllun, ac eithrio'r swm a gynhwysir yn y gwariant llog net	(28,457)	85,948
• Arall		
Effaith newidiadau yng nghyfraddau'r gyfnewidfa dramor		
Cyfraniadau gan y cyflogwr	19,128	16,372
Cyfraniadau gan weithwyr	4,136	4,014
Buddiannau a dalwyd	(19,147)	(20,518)
Arall	0	(7,357)
Gwerth cau asedau'r cynllun	417,551	504,254

Cysoniad Gwerth Presennol Rhwymedigaethau y Cynllun (Rhwymedigaeth Buddiannau Diffiniedig)

	Rhwymedigaeth a Ariennir		Rhwymedigaeth nas Ariennir	
	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Trefniadau Buddiannau Disgresiwn	
	2019/20 £000	2020/21 £000	2019/20 £000	2020/21 £000
Balans agoriadol rhwymedigaethau'r cynllun	717,246	698,456	7,444	6,233
* Addasiadau technegol	0	(1,907)		
Balans agoriadol ar 1 Ebrill	717,246	696,549	7,444	6,233
Cost gwasanaeth presennol	22,275	19,724		
Cost llog	17,035	16,262	170	141
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	4,136	4,014		
(Enillion) a cholledion aifsesuriad:				
• (Enillion) a cholledion actiwari yn sgil newidiadau yn y rhagdybiaethau demograffig	(31,702)	0	(418)	0
• (Enillion) a cholledion actiwari yn sgil newidiadau yn y rhagdybiaethau ariannol	(17,691)	114,873	(90)	323
• Arall	4,393	(14,006)	(141)	(94)
Cost gwasanaeth blaenorol	1,772	0		
Colledion/(enillion) a chwtogiad	139	138		
Rhwymedigaethau a ragdybir ar gyfuniad endidau Buddiannau a dalwyd	(19,147)	(20,518)	(732)	(710)
Rhwymedigaethau wedi eu dileu ar setliadau	0	(11,143)		
Balans terfynol ar 31 Mawrth	698,456	805,893	6,233	5,893

* Gwnaed addasiad i gyfrifo am y rhwymedigaeth pensiwn yn ynwneud a'r staff a drosglwyddodd o Gyngor Sir Ddinbych i Hamdden Sir Ddinbych Cyf yn 2019/20.

Asedau Cynwysedig y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol:

	Gwerth teg asedau'r cynllun	
	2019/20 £000	2020/21 £000
Arian Parod a Symiau Cywerth ag Arian Parod	5,579	8,572
Ecwitiâu		
• DU a ddyfynnwyd	0	0
• Byd-eang a ddyfynnwyd	32,257	53,450
• Byd-eang na ddyfynnwyd	0	0
• UDA	0	0
• Japan	0	0
• Ewrop	0	0
• Marchnadoedd datblygol	23,172	53,451
• Cyffindir	0	0
• Dwyrain Pell	0	0
Is-gyfanswm Ecwiti	55,429	106,901
Bondiau		
• Bondiau Tramor Eraill	41,954	57,989
• LDI	73,104	123,038
Is-gyfanswm Bondiau	115,058	181,027
Eiddo		
• DU	27,765	25,213
• Tramor	1,821	5,043
Is-gyfanswm Eiddo	29,586	30,256
Eraill		
• Cronfeydd Diogelu	32,456	33,785
• Ecwiti preifat	57,307	50,930
• Isadeiledd	27,408	23,700
• Coed ac Amaeth	4,809	4,034
• Credyd Preifat	10,047	11,598
• DGF	79,872	53,451
Is-gyfanswm Eraill	211,899	177,498
Cyfanswm Asedau	417,551	504,254

Sail ar gyfer Amcangyfrif Asedau a Dyledion

Mae dyledion wedi'u hasesu ar sail actiwaraid gan ddefnyddio'r dull credyd uned a ragamcanir, amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy mewn blynnyddoedd i ddod yn dibynnu ar ragdybiaethau am gyfraddau marwolaeth, lefelau cyflog ac ati.

Mae'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a Dyledion Buddiannau â Disgresiwn wedi'u hamcangyfrif gan Mercer Human Resource Consulting, cwmni annibynnol o actiwarïaid, ac mae amcangyfrifon ar gyfer Cronfa'r Cyngor Sir yn seiliedig ar brisiad llawn diweddaraf y cynllun ar 31 Mawrth 2019.

Y prif ragdybiaethau a ddefnyddiwyd gan yr actiwari oedd:

	Cynllun Pensiwn y Llywodraeth Leol		Trefniadau Buddion Disgresiwn	
	2019/20	2020/21	2019/20	2020/21
Rhagdybiaethau Marwolaeth:				
Hirhoedledd yn 65 ar gyfer pensiynwyr				
• Dynion	22.5 blw	22.6 blw	22.5 blw	22.6 blw
• Merched	24.9 blw	25.0 blw	24.9 blw	25.0 blw
Hirhoedledd yn 65 ar gyfer pensiynwyr y dyfodol:				
• Dynion	24.1 blw	24.2 blw		
• Merched	26.9 blw	27.0 blw		
Cyfradd Chwyddiant	2.10%	2.70%	2.10%	2.70%
Cyfradd cynnydd mewn cyflogau	3.35%	3.95%		
Cyfradd cynnydd mewn pensiynau	2.20%	2.80%	2.20%	2.80%
Cyfradd disgowntio buddiannau'r cynllun	2.40%	2.10%	2.40%	2.10%

Mae amcangyfrif y rhwymedigaeth budd ddiffiniedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actiwari a nodir yn y tabl uchod. Mae'r dadansoddiadau sensitifrwyd isod wedi eu pennu ar sail newidiadau rhesymol posibl ar ddiwedd y cyfnod adrodd ac mae'n rhagdybio, ar gyfer pob newid, bod y rhagdybiaeth wedi dadansoddi newidiadau tra mae'r holl ragdybiaethau eraill yn aros yn gyson. Mae'r rhagdybiaethau o ran hirhoedledd, er enghraifft, yn rhagdybio bod disgwyliad oes yn cynyddu neu'n lleihau ar gyfer dynion a merched. Yn ymarferol, mae hyn yn annhebygol o ddigwydd, a gall newidiadau mewn rhai rhagdybiaethau fod yn rhyngberthynol. Mae'r amcangyfrifon yn y dadansoddiad sensitifrwyd wedi dilyn polisïau cyfrifo'r cynllun h.y. ar sail actiwari yn defnyddio'r dull credyd uned a ragamcanir. Nid yw'r dulliau na math y rhagdybiaethau a ddefnyddiwyd wrth lunio'r dadansoddiad sensitifrwyd isod wedi eu newid ers y cyfnod blaenorol.

Newid mewn rhagdybiaethau 31 Mawrth 2021	Effaith ar y rhwymedigaeth net yn sgil y Rhwymedigaeth Budd Ddiffiniedig yn y Cynllun £000
Hirhoedledd (cynnydd mewn 1 flwyddyn)	24,567
Cyfradd chwyddiant (cynnydd o 0.1%)	13,882
Cyfradd cynnydd mewn cyflogau (cynnydd o 0.1%)	1,687
Cyfradd ddisgowntio rhwymedigaeth y cynllun (cynnydd o 0.1%)	(13,648)
Enillion buddsodiad (lleihad o 1%)	5,063

Risgiau a'r Strategaeth Fuddsoddi

Mae'r Gronfa yn cynnal sefyllfaoedd yn defnyddio amrywiaeth o offerynnau ariannol ac felly mae'n agored i nifer o risgiau ariannol gan gynnwys risgiau credyd a gwrthrannol, risg hylifedd, risg marchnad a risg cyfraddau cyfnewid.

Mae gweithdrefnau rheoli risg yr Awdurdod Gweinyddu yn canolbwyntio ar natur anrhagweladwy'r marchnadoedd ariannol a gweithredu cyfyngiadau i leihau'r risgiau hynny. Mae'r Gronfa Bensiwn yn flynyddol yn adolygu ei Ddatganiad Strategaeth Fuddsoddi, a'r Datganiad Strategaeth Cyllido gyfatebol, sy'n gosod polisi'r Gronfa Bensiwn ar faterion fel y math o fuddsoddiadau i'w dal, y balans rhwng gwahanol fathau o fuddsoddiadau, cyfyngiadau buddsoddi a'r ffordd y rheolir risg.

Effaith ar Lif Arian yr Awdurdod

Amcanion y cynllun yw cadw cyfraniadau cyflogwyr mor gyson â phosibl. Mae'r Cyngor Sir wedi cytuno ar strategaeth gydag actiwari'r cynllun i gyflawni lefel gyllido 100% dros y 12 mlynedd nesaf. Caiff lefelau cyllido eu monitro yn flynyddol. Bydd y prisiad tair blynedd nesaf yn cael ei gwblhau ar 31 Mawrth 2022.

Bydd yn rhaid i'r cynllun ystyried newidiadau cenedlaethol i'r cynllun dan Ddeddf Pensiynau'r Gwasanaethau Cyhoeddus 2013. Dan y Ddeddf, efallai na fydd Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol Cymru a Lloegr, a'r prif gynlluniau pensiwn eraill, yn darparu buddiannau mewn perthynas â gwasanaeth ar ôl 31 Mawrth 2014. Mae'r Ddeddf yn darparu ar gyfer gwneud rheoliadau, o fewn fframwaith cyffredin, i sefydlu cynlluniau cyfartaledd enillion gyrfa newydd i dalu pensiynaua buddiannau eraill i weision cyhoeddus penodol.

Rhagwelir y bydd yr awdurdod yn talu £16,438k i'r cynllun yn 2021/22.

Cyfartaledd pwysol hyd y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig ar gyfer aelodau'r cynllun yw 17 mlynedd, 2020/21 (17 mlynedd 2019/20).

37. Natur a Maint y Risgiau sy'n Deillio o Offerynnau Ariannol

Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu Cod Ymarfer Rheoli Trysorlysoedd y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth ac mae'n cydymffurfio â'r Cod Darbodus ar gyfer Cyllid Cyfalaf ar gyfer Awdurdodau Lleol.

Fel rhan o fabwysiadu Cod Rheoli'r Trysorlys, cymeradwyodd y Cyngor Strategaeth Reoli'r Trysorlys ar gyfer 2020/21 ar 25 Chwefror 2020. Mae'r Strategaeth yn nodi'r paramedrau ar gyfer rheoli risgiau sy'n gysylltiedig ag Offerynnau Ariannol. Mae'r Cyngor hefyd yn cynhyrchu Arferion Rheoli'r Trysorlys sy'n nodi'r trefniadau ymarferol i'w dilyn i reoli'r risgiau hyn.

Mae Strategaeth Reoli'r Trysorlys yn cynnwys Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol yn unol â Chyfarwyddyd Buddsoddi Llywodraeth Cymru i awdurdodau lleol. Mae'r Cyfarwyddyd hwn yn egluro y dylid rhoi blaenoriaeth i ddiogelwch a hylifedd, yn hytrach nag arenillion. Mae Strategaeth Trysorlys y Cyngor, ynghyd â'i Arferion Rheoli'r Trysorlys, yn seiliedig ar geisio cyfradd uchaf dychweliadau sy'n gyson â lefelau priodol diogelwch a hylifedd.

Y prif risgiau a gaiff eu cwmpasu yw:

Risg Credyd: Y posibilrwydd y bydd partïon eraill yn methu talu symiau dyledus i'r Cyngor.

Risg Hylifedd: Y posibilrwydd y does gan y Cyngor ddim arian ar gael i gwrdd â'i ymrwymïadau i wneud taliadau.

Risg Marchnad: Y posibilrwydd y gallai colled ariannol godi i'r Cyngor o ganlyniad i newidiadau mewn mesuriadau fel cyfraddau llog a symudiadau ar y farchnad stoc.

Risg Credyd**Buddsoddiadau**

Mae'r Cyngor yn rheoli'r risg trwy sicrhau bod buddsoddiadau wedi'u lleoli gyda'r llywodraeth ganolog, awdurdodau eraill neu Fanciau a Chymdeithasau Adeiladu sydd â sgorau credyd digon uchel fel y nodwyd yn y Strategaeth Rheoli Trysorlys. Bydd cyfyngiad o £5,000k yn cael ei roi ar swm yr arian y gellir ei fuddsoddi gyda pharti unigol. Ni ellir buddsoddi mwy na chyfanswm o £10,000k am gyfnod hirach na blwyddyn.

Nid oes gan y Cyngor unrhyw brofiad hanesyddol o ddiffygdlu gan barti arall. Mae'r Cyngor yn defnyddio amryw o ddangosyddion yn ogystal â sgorau credyd i benderfynu pwy i fuddsoddi gyda nhw. Mae'r rhain yn cynnwys gwarantau'r Llywodraeth, cryfder ariannol y Wlad a phrisiau cyfranddaliadau. Bydd y Cyngor a'i ymgynghorydd trysorlys yn parhau i ddadansoddi a monitro'r dangosyddion hyn a datblygiadau credyd yn rheolaidd ac yn ymateb yn ôl yr angen i sicrhau diogelwch y symiau a fuddsoddwyd.

Dyledwyr

Cydnabyddir yn yr amgylchedd economaidd presennol y bydd casglu arian dyledus yn anoddach, ond mae'r Awdurdod eisoes wedi buddsoddi mewn methodoleg Rheoli Credyd cryf gyda staff hyfforddedig wedi'u cefnogi gan drefnau effeithiol a ddylai gynnal llif arian a lleihau enghreifftiau o droseddau cytundebol.

Mae'r tabl isod yn crynhoi gwerth nominal portffolio buddsoddi'r Cyngor ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

	Sgôr Tymor Hir ar adeg Buddsoddi	Sgôr Tymor Hir ar 31/03/2021	Balans a fuddsoddwyd ar 31/03/2021 £000	Dyddiad Ad-dalu			
				0-3 Mis £000	4-6 Mis £000	7-9 Mis £000	10-12 Mis £000
Banciau'r DU Bank of Scotland	A+	A+	3,000	3,000			
NatWest	A+	A+	3,000	3,000			
Llywodraeth y DU							
Swyddfa Rheoli	AA	AA	11,800	11,800			
Dyled							
Cyfanswm			17,800	17,800			

Diffiniad Graddau Tymor Hir	AA	Ansawdd Credyd Uchel iawn Disgwyliad o risg credyd isel iawn. Gallu cryf iawn i dalu ymrwymadau ariannol sydd ddim yn agored yn sylweddol i ddigwyddiadau rhagweladwy.
	A	Ansawdd Credyd Uchel Disgwyliad o risg credyd isel. Gallu cryf i dalu ymrwymadau ariannol, a all fod yn fwy agored i amodau busnes neu economaidd anffafriol nag sy'n wir ar gyfer graddau uwch.

Risg Hylifedd

Mae gan y Cyngor fynediad at gyfleusterau benthyca gan y Bwrdd Benthyca Gwaith Cyhoeddus (PWLb). Does dim risg yn cael ei adnabod na fydd y Cyngor yn gallu dod o hyd i'r arian i dalu ei ymrwymadau. Mae'r Cyngor hefyd yn gorfod rheoli'r risg na fydd yn agored i ailgyflenwi cyfran helaeth o'r arian a fenthycwyd ar adeg pan mae cyfraddau llog yn anffafriol.

Roedd dadansoddiad aeddfedrwydd dyled PWLB a dros dro y Cyngor ar 31 Mawrth 2021 fel a ganlyn:

	Blynyddoedd	31 Mawrth 2020 £000	31 Mawrth 2021 £000	%
Benthyciadau Tymor Byr Benthyciadau Tymor Hir	Llai na 1 blwyddyn	(36,091)	(25,301)	10.77
	Dros 1 dan 6	(39,985)	(36,276)	15.44
	Dros 6 dan 10	(26,363)	(24,863)	10.58
	Dros 10 dan 15	(28,061)	(31,396)	13.36
	Dros 15 dan 20	(31,647)	(23,221)	9.88
	Dros 20 dan 25	(6,000)	(6,000)	2.55
	Dros 25 dan 30	0	0	0.00
	Dros 30 dan 35	(24,250)	(62,130)	26.43
	Dros 35 dan 40	(58,700)	(25,820)	10.99
	Dros 40 dan 45	(5,000)	0	0.00
Cyfanswm Benthycia Tymor Hir		(220,006)	(209,706)	89.23
Cyfanswm Benthycia ar Swm Nominal		(256,097)	(235,007)	100.00
Llog a Gronnwyd		(1,771)	(1,662)	
Premiwm a Ohiriwyd				
Addasiadau SAARh 9		5,429	5,369	
Cyfanswm Benthycia ar Gost Amorteiddio		(252,439)	(231,300)	

Risg Marchnad

(1) Risg Cyfradd Llog:

Mae'r Cyngor yn agored i risgiau sy'n deillio o symudiadau yn y cyfraddau llog. Nod y Strategaeth Rheoli Trysorlys yw lliniaru'r risgiau hyn trwy osod terfyn uchaf o 40% ar ddyled allanol a all fod yn destun cyfraddau llog amrywiol. Ar 31 Mawrth 2020 a 31 Mawrth 2021, roedd 100% o'r portffolio dyledion mewn offerynnau cyfradd sefydlog.

Mae buddsoddiadau hefyd yn amodol ar symudiadau mewn cyfraddau llog. Oherwydd bod buddsoddiadau yn cael eu gwneud ar gyfraddau sefydlog, ond ar gyfer cyfnodau amser byrrach, maent yn fwy agored i symudiadau cyfraddau llog. Mae'n rhaid cydbwysu'r risg yn erbyn y camau gweithredu a gymerwyd i liniaru'r risg credyd.

(2) Risg Pris:

Nid yw'r Cyngor yn buddsoddi mewn cyfranddaliadau ecwiti ac felly ni fydd unrhyw risg prisiau (h.y. y risg y bydd y Cyngor yn dioddef colled o ganlyniad i symudiadau anffafriol ym mhrys yr offerynnau ariannol).

(3) Risg Cyfnewid Tramor

Nid oes gan y Cyngor unrhyw asedau na dyledion ariannol mewn arian tramor. Felly, nid yw'n agored i risg o golli arian o ganlyniad i symudiadau anffafriol yn y cyfraddau cyfnewid.

38. Asedau Treftadaeth

Cysoni Gwerth Asedau Treftadaeth sydd gan yr Awdurdod.

2020/21	Plas Newydd £000	Carchar Rhuthun £000	Nantclwyd y Dre £000	Cyfanswm Asedau Treftadaeth £000
Cost neu Brisiad 1 Ebrill 2020	1,905	7,298	5,870	15,073
Ychwanegiadau				0
Enillion Ailbrisio				0
Gostyngiadau ailbrisiad wedi eu cydnabod yn yr Arian Dros Ben neu'r Diffyg yn narpariaeth y gwasanaethau				0
Dibrisiadau	(10)	(32)	(30)	(72)
31 Mawrth 2021	1,895	7,266	5,840	15,001

2019/20	Plas Newydd £000	Carchar Rhuthun £000	Nantclwyd y Dre £000	Cyfanswm Asedau Treftadaeth £000
Cost neu Brisiad 1 Ebrill 2019	1,915	7,330	5,900	15,145
Ychwanegiadau	0	0	0	0
Enillion Ailbrisio	0	0	0	0
Gostyngiadau ailbrisiad wedi eu cydnabod yn yr Arian Dros Ben neu'r Diffyg yn narpariaeth y gwasanaethau	0	0	0	0
Dibrisiadau	(10)	(32)	(30)	(72)
31 Mawrth 2020	1,905	7,298	5,870	15,073

Cofebion Hynafol Cofrestredig

Mae gan y Cyngor nifer o gofebion hynafol cofrestredig ac adeiladau rhestredig a ddosberthir gan CADW fel Asedau Treftadaeth ond nid oes gan y rhain brisiadau ynghlwm. Yn eu plith mae Castell Dinas Bran sydd yn gastell canoloesol sy'n sefyll yn uchel ar fryn uwchben tref Llangollen, ac mae'n safle Bryngaer o'r Oes Haearn. Mae eraill yn cynnwys Tŵr Jiwbilŷ, Moel Fenlli, Moel y Gaer Llanbedr, Caer Drewyn, Tŷ Baddon Rufeinig Prestatyn. Mae rhagor o wybodaeth ar gael gan CADW neu Ymddiriedolaeth Archeolegol Clwyd Powys.

Regalia Dinesig

Mae'r rhan fwyaf o'r Regalia Dinesig yn dal i fod ym mherchnogaeth pob Cyngor Tref, gyda nifer fach iawn o wrthrychau yn derbyn gofal gan y Gwasanaeth Treftadaeth, oherwydd bod angen gofal a storfa broffesiynol arnynt neu oherwydd eu gwerth hanesyddol. Fodd bynnag, nid yw Regalia Dinesig wedi'i gynnwys ar y Fantolen gan fod angen rhagor o wybodaeth a chyfuno'r casgliadau.

Adeiladau Treftadaeth

Mae gan Sir Ddinbych yr adeiladau treftadaeth a ganlyn. Ailbrisiwyd yr adeiladau yn 2018/19 fel rhan o'r rhaglen ailbrizio pum mlynedd. Nid oes prisiad, ar hyn o bryd, ar gyfer yr arteffactau a gedwir yn yr adeiladau. Mae'r rhan fwyaf o arteffactau yn 'roddion' heb unrhyw gost ac nid yw'r gair 'gwerth' mewn amgueddfeydd yn aml yn cyfeirio at werth ariannol.

Plas Newydd – Adeilad Gradd 2* a Thirwedd Rhestredig

Mae Plas Newydd yn eiddo dau lawr ar wahân sydd wedi'i adeiladu gyda ffrâm bren a drychiadau brics a charreg wedi'u rendro a'u paentio. Mae gan yr amgueddfa tua 400 o arteffactau gan gynnwys dodrefn, eitemau cymdeithasol a domestig (llyfrau, medalau, cerameg a gwisgoed), effemera a chasgliadau amrywiol.

Carchar Rhuthun – Carchar Fictoraidd Gradd 2*

Caeodd Carchar Rhuthun fel carchar yn 1916. Prynodd y Cyngor Sir yr adeiladau yn 1926 a'u defnyddio ar gyfer swyddfeydd, archifau'r sir a llyfrgell y dref. Yn ystod yr Ail Ryfel Byd, defnyddiwyd adeiladau'r carchar fel ffatri arfau, cyn ei dychwelyd i'r Cyngor Sir fel pencadlys Gwasanaeth Llyfrgell Sir Ddinbych. Yn 2002, ailwampiodd y carchar yn helaeth a'i ailagor fel amgueddfa. Mae rhai o'r eitemau yn y casgliad yn rhan annatod o'r adeilad, megis y baddonau cerrig, tra bod eraill yn wrthrychau ac yn archifau sy'n ymwneud â hanes y Carchar.

Nant Clwyd Y Dre – Adeilad Graddfa 1* a Gerddi Rhestredig

Prynwyd yr eiddo gan Gyngor Sir Clwyd yn 1984. Roedd yn adfail ond roedd rhaglen i adnewyddu a diogelu'r rhannau allanol a gwblhawyd yng nghanol y 1990au. Cafodd yr eiddo ei adnewyddu yn llawn a'i agor i'r cyhoedd ym mis Mehefin 2007 fel amgueddfa oherwydd ei deilyngdod hanesyddol.

Mae'r eiddo'n cynnwys tŷ tua'r 14eg ganrif a estynnwyd yn sylweddol. Mae'r eiddo yn strwythur rhestredig gradd 1 gyda gardd hanesyddol gofrestredig, gazebo rhestredig gradd 1 a waliau gardd rhestredig. Mae'r rhan fwyaf o'r eitemau sy'n cael eu harddangos naill ai'n cael eu hatgynhyrchu neu eu prynu o ffynhonnell anhysbys y tu allan i Sir Ddinbych. Fodd bynnag, mae unrhyw wrthrychau sy'n uniongyrchol gysylltiedig â hanes y tŷ, sydd wedi dod i'r amlwg ers hynny ac sydd wedi cael eu 'rhoi' wedi'u derbyn i Wasanaeth Treftadaeth Sir Ddinbych.

Casgliadau Gwasanaeth Treftadaeth Sir Ddinbych

Mae'r casgliad yn dyddio o'r 1960au pan, cyn bodolaeth gwasanaeth amgueddfa neu dreftadaeth, roedd deunydd yn cael ei gasglu gan amryw o adrannau o'r hen awdurdodau lleol. Mae tua 10,000 o wrthrychau yn y casgliad gan gynnwys hanes cymdeithasol a diwydiannol, archif a deunydd archeolegol.

Amgueddfeydd

Mae tua 1,000 o eitemau yn gysylltiedig â'r hen amgueddfa yn Ninbych a tua 3,000 o eitemau unigol yn gysylltiedig ag Amgueddfa'r Rhyl.

Asedau Treftadaeth Anniriaethol

Mae rhai cofnodion hanesyddol yn cael eu cadw yn Swyddfa Cofnodion Sir Ddinbych, ond mae angen ymchwil pellach ar gyfer perchnogaeth rhai o'r cofnodion.

Arall

Mae gan Ysgol Uwchradd yn Sir Ddinbych lun gan yr arlunydd Tirlun Cymreig, Syr John "Kyffin" Williams. Amcangyfrif iw ei fod yn werth rhwng £14,000 - £20,000.

Rheoli Casgliadau a Phrasiadau

Mae rheoli casgliadau yn cael ei arwain gan y Cynllun Achrediadau a Strategaeth Amgueddfeydd Cymru. Mae casgliadau treftadaeth teithiol y Sir yn cael eu cadw yn Storfa'r Sir yn Rhuthun. Mae'r rhain yn cynnwys casgliadau archeolegol (fel canfyddiadau Rhufeinig o Faddondy Prestatyn a chasgliadau canoloesol o Gastell Rhuddlan), casgliadau sy'n gysylltiedig â Merched Llangollen, sawl cadair Eisteddfod a chasgliadau hanes cymdeithasol yn ymwneud â'r sir gyfan. Mae gan Blas Newydd, Carchar Rhuthun ac Amgueddfa'r Rhyl i gyd Achrediad Amgueddfeydd.

Cynhaliwyd archwiliad gwrthrych llawn ym Mhlas Newydd, Carchar Rhuthun ac Amgueddfa'r Rhyl yn 2018/19. Mae Casgliadau Sirol Amgueddfa ac Ysbyty Dinbych wedi bod ar fenthyciad hirdymor gyda'r Amgueddfa Gwrfoddolwyr Dinbych, ac mae wrthi'n dychwelyd i Storfa'r Amgueddfa. Mae gwaith yn parhau yn Storfa yr Amgueddfa i wirio cyflwr, ail-labelu, tynnu lluniau a symud pob gwrthrych yn gorfforol, fel rhan o brosiect mwy i wella gofal gwrthrych a cynhwysedd storio. Mae Cronfa Ddata Rheoli Casgliadau yn cadw'r holl wybodaeth gwrthrychau, ac mae swydd y Curadur yn bodloni gofynion Achredu Amgueddfeydd yn llawn.

Benthyciadau

Bydd nifer o eitemau yn cael eu benthycu i ac o'r Gwasanaeth Treftadaeth. Mae gan Plas Newydd ddodrefn sy'n cael ei fenthycu gan Amgueddfa Cenedlaethol Cymru ac mae'r rhain wedi'u cynnwys ym mholisi yswiriant Sir Ddinbych. Mae yna hefyd eitemau ar fenthyciad hirdymor gan Orielau Cyfiawnder yn Nottingham yng Ngharchar Rhuthun. Bydd cofrestr fenthyciadau yn cael ei chadw ym mhrif swyddfa'r amgueddfa

Caffael a Gwerthu

Mae gan y Gwasanaeth Treftadaeth "Lyfryn Dogfennau a Threfnau Amgueddfa", yn ogystal â'r polisiâu eraill sydd wedi'u rhestru yng Nghynllun Ymlaen y Gwasanaeth Treftadaeth. Mae Dogfennaeth a Llawlyfr Gweithdrefn yr Amgueddfa yn dogfennu'r gweithdrefnau ar gyfer caffael a gwaredu pob eitem. Dylai fod gan bob eitem rif unigryw, manylion am berchnogaeth a math o flaendal. Unwaith y bydd eitem ar gael yn erbyn y Polisi Casglu, gwneir penderfyniad i'w dderbyn yn ffurfiol i gasgliad yr amgueddfa neu ddychwelyd i'r perchennog.

39. Polisiau Cyfrifo**i. Egwyddorion Cyffredinol**

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn crynhoi trafodion y Cyngor ar gyfer blwyddyn ariannol 2020/21 a'i sefyllfa diwedd blwyddyn o 31 Mawrth 2021. Mae gofyn i'r Cyngor baratoi Datganiad Cyfrifon Blynnyddol gan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru)(Diwygiad) 2018. Mae'r Rheoliadau hynny'n gofyn iddynt gael eu paratoi yn unol ag arferion cyfrifo priodol. Mae'r arferion hyn yn cynnwys 'Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019/20' (y Cod) yn bennaf, a gefnogir gan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh).

Paratowyd y cyfrifon ar sail cost hanesyddol ac eithrio rhai categorïau o asedau anghyfredol sy'n cael eu mesur yn ôl eu gwerth cyfredol ac offerynnau ariannol, sydd bellach yn cael eu cario o fewn y Fantolen ar werth teg fel y diffinnir gan y Cod. Paratowyd y Datganiad Cyfrifon ar sail busnes gweithredol.

Mae cyflwyniad y Cyngor o'r cyfrifon yn cydymffurfio â mabwysiadu Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh). Mae'r Prif Datganiadau yn cynnwys:

- Datganiad ynglŷn â'r Symudiad yn y Cronfeydd Wrth Gefn
- Y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
- Y Fantolen
- Datganiad Llif Arian

ii. Cyfrifyddu ar gyfer Ysgolion yr Awdurdod Lleol

Mae'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig yn cadarnhau bod y cydbwysedd rheoli ar gyfer ysgolion a gynhelir gan yr awdurdod lleol (h.y. y categorïau hynny o ysgol a nodir yn Neddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998, fel y'l diwygiwyd) yn gorwedd gyda'r awdurdod lleol.

Mae y cod hefyd yn nodi bod asedau, rhwymedigaethau, cronfeydd wrth gefn a llifau arian parod yr ysgolion yna yn cael eu cydnabod yn natganiadau ariannol yr awdurdod lleol.

Felly mae trafodion, llifau arian parod a balansau ysgolion yn cael eu cydnabod ym mhob un o ddatganiadau ariannol yr awdurdod fel pe baent yn drafodion, llifau arian a balansau yr awdurdod.

iii. Croniadau Incwm a Gwariant

Cedwir y cyfrifon ar sail croniadau yn unol â'r Cod.

Gwneir croniadau mewn perthynas â grantiau a hawliwyd neu gellir ei hawlio at ddibenion refeniw a chyfalaf. Caiff rhai hawliadau grant eu cwblhau ar ôl i'r cyfrifon gael eu cwblhau ac yn yr achos hwn caiff y grant ei gronni ar sail yr amcangyfrif gorau sydd ar gael, a chyfrifir am unrhyw wahaniaethau yn y flwyddyn ganlynol.

Cyfrifir gweithgaredd ar gyfer y flwyddyn y caiff ei gynnal, nid pan wneir neu derbynnir taliadau arian parod. Yn benodol:

- Caiff ffioedd, taliadau a rhenti gan gwsmeriaid eu cyfrif fel incwm ar y dyddiad y mae'r Cyngor yn darparu'r nwyddau neu'r gwasanaethau perthnasol.
- Caiff cyflenwadau o nwyddau a gwasanaethau eu cofnodi fel gwariant pan gânt eu defnyddio. Lle ceir bwlch rhwng y dyddiad y derbynnir cyflenwadau a phryd y cânt eu defnyddio, cânt eu cario fel rhestr eiddo ar y Fantolen
- Cyfrifir y llog sy'n daladwy ar fenthyciadau ac sy'n dderbyniadwy ar fuddsoddiadau ar sail cyfradd log effeithiol ar gyfer yr offeryn ariannol perthnasol yn hytrach na llifoedd arian sydd wedi'u gosod neu eu penderfynu gan y contract.
- Lle cydnabyddir incwm a gwariant ond nad ydyw arian parod wedi'i dderbyn neu ei dalu, cofnodir y dyledwr neu gredydwr ar gyfer y swm perthnasol ar y Fantolen. Lle ceir amheuaeth y caiff dyledion eu setlo, ysgrifennir balans y dyledwyr i lawr a gwneir tâl i refeniw am yr incwm na fydd yn cael ei gasglu o bosibl.

iv. Arian Parod a Chywerthoedd Arian Parod

Caiff arian parod ei gynrychioli gan arian parod mewn llaw ac arian parod a gedwir mewn cyfrifon adnau sy'n ad-daladwy ar orchymyn. Mae cywerthoedd arian parod yn fuddsoddiadau hynod hylifol, byr dymor, sy'n hawdd eu cyfnewid am symiau hysbys o arian parod gyda risg ansylweddol o unrhyw newid yn eu gwerth. Mae hyn yn golygu bod 'Arian Parod a Chywerthoedd Arian Parod' yn cynnwys arian parod a gedwir mewn banc, cyfrifon adnau ar alw a chyfrifon galw mynediad uniongyrchol.

v. Codi taliadau ar Refeniw ar gyfer Asedau nad ydynt yn Gyfredol

Caiff gwasanaethau, gwasanaethau cefnogi a chyfrifon masnachu eu debydu â'r symiau canlynol i gofnodi'r gost o ddal asedau nad ydynt yn gyfredol yn ystod y flwyddyn:

- dibrisiad i'w briodoli i'r asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth perthnasol
- colledion ailbrisio a lleihad yng ngwerth asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth lle nad oes unrhyw enillion cronedig yn y Gronfa Adbrisio wrth gefn y gall y colledion gael eu dileu yn eu herbyn
- amorteiddio asedau sefydlog annirweddol i'w priodoli i'r gwasanaeth.

Nid oes gofyn i'r Cyngor godi treth y cyngor i ariannu dibrisiad, ailbrisiad a cholledion lleihad yn y gwerth neu amorteiddio. Fodd bynnag, mae gofyn iddo roi cyfraniad ariannol o refeniw tuag at leihad yn ei ofyniad benthyca cyffredinol sy'n gyfystyr â swm a gyfrifir ar sail darbodus a benderfynir gan y Cyngor yn unol â chanllaw statudol. Felly caiff dibrisiad, ailbrisiad a cholledion lleihad yn y gwerth neu amorteiddio eu disodli gan gyfraniad ym Malans Cronfa'r Cyngor / Balans CRT drwy drafodyn addasu gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn, ar gyfer y gwahaniaeth rhwng y ddau.

vi. Buddiannau Gweithwyr**Buddiannau'n daladwy yn ystod cyflogaeth**

Telir buddion gweithwyr tymor byr fel cyflogau, gwyliau blynyddol â thâl, absenoldeb salwch a threuliau yn fisol a'u codi ar sail croniadau i linell wasanaeth perthnasol y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Buddiannau Dod â Swydd i Ben

Mae buddiannau dod â swydd i ben yn symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan y Cyngor i ddod â chyflogaeth swyddog i ben cyn y dyddiad ymddeol arferol neu benderfyniad gan y swyddog i dderbyn diswyddiad gwirfoddol, ac yn cael eu codi ar sail croniad i'r llinell gwasanaeth addas yn unol â'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, yn gynt na phryd na chaiff yr awdurdod bellach dynnu'r cynigion buddion yn ôl neu bryd y bydd yr awdurdod yn cydnabod costau ailstrwythuro.

Lle bydd buddiannau dod â swydd i ben yn cynnwys codi pensiynau, mae darpariaethau statudol yn gofyn i falans Cronfa'r Cyngor gael ei godi gyda'r swm sy'n daladwy gan y Cyngor i'r gronfa bensiwn neu bensiynwr yn y flwyddyn, nid y swm a gyfrifir yn unol â safonau cyfrifo perthnasol. Yn Natganiad Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn, mae angen dyraniadau i a gan y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn i gael gwared ar ddebydau a chredydau tybiannol ar gyfer buddion pensiwn wrth ddod â swydd i ben, a'u disodli gyda debydau ar gyfer yr arian parod a delir i'r gronfa bensiynau a'r pensiynwyr ac unrhyw symiau o'r fath sy'n daladwy, ond heb eu talu, ar ddiwedd y flwyddyn.

Buddiannau ar ôl cyflogaeth

Mae gweithwyr y Cyngor yn aelodau o ddau gynllun pensiwn ar wahân:

- Y Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan Bensiynau Athrawon Capita neu ar ran yr Adran Addysg (DfE).
- Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gyngor Sir y Fflint.

Darparodd y ddau gynllun fuddiannau wedi'u diffinio i aelodau (cyfandaliadau a phensiynau ymddeoliad), a enillwyd gan weithwyr sydd wedi gweithio i'r Cyngor.

Fodd bynnag, mae'r trefniadau ar gyfer cynllun yr athrawon yn golygu na all y rhwymedigaeth i'r buddiannau hyn gael eu pennu ar y Cyngor fel arfer. Cyfrifir y cynllun felly fel pe bai'n gynllun cyfrannu wedi'i ddiffinio, ac nid yw'r Fantolen yn nodi unrhyw rwymedigaeth i dalu'r buddiannau hyn yn y dyfodol. Caiff llinellau Ysgolion ac Addysg & Gwasanaethau Plant yn Natganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr eu codi gyda chyfraniadau'r cyflogwr sy'n daladwy i'r Pensiynau Athrawon yn y flwyddyn.

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Caiff y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol ei gyfrif fel cynllun buddiannau wedi'i ddiffinio:

- Mae rhwymedigaethau Cronfa Bensiwn Clwyd sydd i'w priodoli i'r Cyngor yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail actiwaraid drwy ddefnyddio'r dull uned wedi'i rhagamcanu – h.y. asesiad o daliadau'r dyfodol a wneir mewn perthynas â

buddiannau ymddeol a enillir gan weithwyr, yn seiliedig ar ragdybiaethau cyfraddau marwolaeth, cyfraddau trosiad gweithwyr ac ati, ac amcangyfrifon enillion wedi'u rhagamcanu ar gyfer gweithwyr cyfredol.

- Mae rhwymedigaethau yn cael disgownt i'w gwerth ar brisiau cyfredol, gan ddefnyddio cyfradd ddisgownt yn seiliedig ar gynnyrch gwerth y farchnad ar y dyddiad adrodd ar fondiau corfforaethol o ansawdd uchel.
- Mae asedau Cronfa Bensiwn Clwyd sy'n cael eu priodoli i'r Cyngor yn cael eu cynnwys yn y Fantolen am eu pris teg:
 - gwarannau wedi'u dyfynnu – pris cynnig cyfredol
 - gwarannau heb eu dyfynnu - amcangyfrif proffesiynol
 - gwarannau unedol – pris cynnig cyfredol
 - eiddo – gwerth y farchnad.
- Caiff y newid yn rhwymedigaeth pensiynau net ei ddadansoddi i'r cydrannau canlynol:

Cost gwasanaeth yn cynnwys:

- cost gwasanaeth cyfredol – y cynnydd mewn rhwymedigaethau o ganlyniad i flynyddoedd o wasanaeth a enillir eleni - wedi'i ddyrannu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r gwasanaethau roedd y gweithwyr yn gweithio iddynt
- cost gwasanaeth yn y gorffennol – y cynnydd mewn rhwymedigaethau yn codi o benderfyniadau'r flwyddyn hon y mae eu heffeithiau yn ymwneud â blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd yn ystod blynyddoedd blaenorol – wedi'i debydu i'r Arian Dros Ben neu'r Diffyg mewn Darparu Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o Gorfforaethol & Amrywiol.
- Llog net ar y rhwymedigaeth buddion diffiniedig net, h.y. cost llog net ar gyfer y awdurdod – y newid yn ystod y cyfnod yn yr atebolrwydd buddion diffiniedig net sy'n codi o dreigl amser, wedi'i godi i linell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn unol â Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff hwn ei gyfrifo drwy gymhwyso'r gyfradd ostyngol a ddefnyddiwyd i fesur y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig ar ddechrau'r cyfnod at y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig net ar ddechrau'r cyfnod, gan ystyried unrhyw newid yn y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig net yn ystod y cyfnod o ganlyniad i daliadau cyfraniadau a budd-dal.

Ail-fesur yn cynnwys

- Adenillion ar asedau cynlluniau - ac eithrio symiau a gynhwyswyd mewn llog net ar yr atebolrwydd buddiannau diffiniedig net - tâl i'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall
- Enillion a cholledion actiwaraid – newidiadau yn y rhwymedigaeth pensiynau net sy'n codi oherwydd nad ydyw digwyddiadau wedi cyd-daro â rhagdybiaethau a wnaed yn y prisiad actiwaraid diwethaf neu oherwydd bod yr actiwarïaid wedi diweddarau eu rhagdybiaethau - wedi'u codi i'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall.

Cyfraniadau wedi'u talu i Gronfa Bensiwn Clwyd – arian parod wedi'i dalu fel cyfraniadau gweithiwr i'r gronfa bensiwn.

Mewn perthynas â buddiannau ymddeol, mae darpariaethau statudol yn gofyn i Falans Cronfa'r Cyngor gael ei godi gyda'r swm sy'n daladwy gan y Cyngor i'r gronfa bensiwn yn ystod y flwyddyn, nid y swm a gyfrifir yn unol â safonau cyfrifo perthnasol. Yn y Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn, mae hyn yn golygu bod dyraniadau i a gan y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn i gael gwared ar ddebydau a chredydau tybiannol ar gyfer buddiannau ymddeol a'u disodli gyda debydau ar gyfer yr arian parod a delir i'r gronfa bensiynau ac unrhyw symiau o'r fath sy'n daladwy, ond heb eu talu, ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r balans negyddol sy'n codi ar y Gronfa Bensiynau wrth Gefn, felly'n mesur yr effaith fuddiol ar Gronfa'r Cyngor sydd angen cyfrif am fuddiannau ymddeol ar sail llifoedd arian yn hytrach, na buddiannau a enillir gan weithwyr.

Buddiannau â Disgresiwn

Mae gan y Cyngor bwerau cyfyngedig i ddyfarnu buddiannau ymddeol yn ôl disgresiwn, mewn achosion o ymddeoliadau cynnar. Mae unrhyw rwymedigaethau yr amcangyfrif iddynt godi o ganlyniad i roi dyfarniad i unrhyw aelod o staff (gan gynnwys athrawon), yn cael eu cronni yn ystod blwyddyn y penderfyniad i wneud y dyfarniad, ac yn cael ei gyfrif drwy ddefnyddio'r un polisïau ag sy'n gymwys i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

vii. Digwyddiadau ar ôl y Cyfnod Adrodd

Digwyddiadau ar ôl y Cyfnod Adrodd yw'r digwyddiadau hynny, boed ffafriol neu anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod rhoi gwybod a'r dyddiad yr awdurdodir cyhoeddi'r Datganiad Cyfrifon. Gellir nodi dau fath o ddigwyddiad:

- Y rhai hynny sy'n darparu tystiolaeth amodau a fodolodd ar ddiwedd y cyfnod rhoi gwybod – mae'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath.
- Y rhai hynny sy'n dangos amodau a gododd ar ôl y cyfnod rhoi gwybod - nid yw'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath, ond lle byddai categori o ddigwyddiadau yn cael effaith faterol, gwneir datgeliad yn nodiadau'r natur o ddigwyddiadau a'u heffaith ariannol fel y cawsant eu hamcangyfrif.

Nid yw digwyddiadau a gynhaliwyd ar ôl dyddiad awdurdodi'r cyhoeddiad yn cael eu hadlewyrchu yn y Datganiad Cyfrifon.

viii. Offerynnau Ariannol

Dyledion Ariannol

Cydnabyddir rhwymedigaethau ariannol ar y Fantolen pan fo'r Cyngor yn rhan o ddarpariaethau contract offeryn ariannol, ac wedi'u mesur yn y lle cyntaf ar werth teg ac yn cael eu cario ar gost wedi'u hamorteiddio. Mae taliadau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer y llog sy'n daladwy yn seiliedig ar swm cario'r rhwymedigaeth, wedi'i luosi gan y gyfradd log effeithiol ar gyfer yr offeryn. Y gyfradd log effeithiol yw'r gyfradd sy'n union ddisgownt o'r taliadau arian parod amcangyfrifedig yn y dyfodol dros oes yr offeryn, i'r swm y cafodd ei gydnabod yn wreiddiol. Ar gyfer yr holl fenthyciadau sydd gan y Cyngor, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prif swm sy'n ad-daladwy (ynghyd â llog cronedig); a'r llog a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm sy'n daladwy yn y flwyddyn yn ôl y cytundeb benthyciad.

Mae'r enillion a cholledion ar adbrynu neu setlo benthyciadau yn gynnar yn cael eu credydu a'u debydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn Natganiad Incwm a Gwariant cynhwysfawr yn y flwyddyn adbrynu/setliad. Fodd bynnag, lle mae adbrynu'n digwydd fel rhan o ailstrwythuro'r portffolio benthyciadau sy'n cynnwys addasu neu gyfnewid offerynnau sy'n bodoli eisoes, mae'r premiwm neu'r disgownt yn cael ei dynnu neu ei ychwanegu yn ôl eu trefn o gost wedi'i amorteiddio y benthyciad newydd neu'n un wedi'i addasu, ac mae'r ysgrifennu i lawr i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cael ei ledaenu dros oes y benthyciad drwy addasu'r gyfradd log effeithiol. Fodd bynnag, yn 2018/19 gyda chyflwyniad SAARh 9, mae'r Cyngor wedi gorfod ail-gyfrifio swm cario'r benthyciad wedi'i addasu ar 1 Ebrill 2018 gan ddefnyddio'r gyfradd llog effeithiol gwreiddiol. Mae'r newid wedi arwain at gredyd i'r D.I. & G.C. a sefydlu cronfa newydd. Bydd y cynnydd mewn taliadau llog dros weddill cyfnod y benthyciad yn golygu y bydd y gronfa wrth gefn yn cael ei defnyddio i ariannu'r cynnydd hwn.

Lle mae premiymau neu ddisgowntiau wedi cael eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, mae rheoliadau yn caniatáu i'r effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor gael ei ledaenu dros y blyneddoddd i ddod. Mae gan y Cyngor bolisi o ledaenu'r enillion neu'r golled dros y tymor a oedd yn weddill ar y benthyciad yn erbyn y premiwm a oedd yn daladwy neu'r disgownt yn dderbyniadwy pan gafodd ei ad-dalu. Mae'r cysoniad o'r symiau a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r gost net sy'n ofynnol yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor yn cael ei reoli gan drosglwyddiad i neu o'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn y Datganiad o'r Symudiad yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Asedau Ariannol

Dosberthir asedau ariannol yn seiliedig ar ddull dosbarthu a mesur sy'n adlewyrchu'r model busnes ar gyfer dal yr asedau ariannol a'u nodweddion llif arian. Mae'r awdurdod yn dal asedau ariannol a fesurir ar:

- gost wedi'i hamorteiddio

Model busnes yr awdurdod yw dal buddsoddiadau i gasglu llifau arian parod cytundebol. Felly dosberthir asedau ariannol fel costau wedi'u hamorteiddio.

Model Colli Credyd Disgwyliedig

Mae'r awdurdod yn cydnabod colledion credyd disgwyliedig ar ei holl asedau ariannol a ddelir ar gost wedi'i hamorteiddio, naill ai ar sail 12 mis neu oes. Mae'r model colled credyd disgwyliedig hefyd yn berthnasol i symiau derbyniadwy prydles ac asedau contract. Dim ond colledion oes sy'n cael eu cydnabod ar gyfer symiau derbyniadwy masnach sydd gan yr awdurdod.

Cyfrifir colledion amhariad i adlewyrchu'r disgwyliad na fydd llif arian yn y dyfodol yn digwydd oherwydd gallai'r benthyciwr fethu â chyflawni ei rwymedigaethau. Mae Risg Credyd yn chwarae rhan hanfodol wrth asesu colledion. Lle mae risg wedi cynyddu'n sylweddol ers i offeryn gael ei gydnabod i ddechrau, asesir colledion ar sail oes. Lle nad yw'r risg wedi cynyddu'n sylweddol neu'n parhau i fod yn isel, asesir colledion ar sail colledion disgwyliedig 12 mis

Mesuriadau Gwerth Teg Asedau Ariannol

Gweth teg ased yw'r pris a fyddai'n cael ei dderbyn i werthu ased mewn trafodiad trefnus rhwng cyfranogwyr y farchnad ar y dyddiad mesur. Mae mesuriadau gwerth teg asedau ariannol yr awdurdod yn seiliedig ar y technegau canlynol:

- offerynnau gyda phirisau marchnad a ddyfynnir - pris y farchnad
- offerynnau eraill gyda thaliadau sefydlog a diffiniol - dadansoddiad llif arian goostyngol.

Caiff y menbynnau i'r technegau mesur eu categorio yn unol a'r tair lefel ganlynol:

- Lefel 1 – prisiau a ddyfynnwyd (heb eu haddasu) mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau neu ddyledion yr un fath y gall yr awdurdod gael mynediad iddynt ar y dyddiad mesur
- Lefel 2 – mewnbynnau gwahanol i'r prisiau a ddyfynnwyd sydd wedi eu cynnwys o fewn Lefel 1 sy'n weladwy ar gyfer yr ased neu ddyled, naill ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol
- Lefel 3 – mewnbynnau anweladwy ar gyfer yr ased neu ddyled

Asedau Ariannol a Fesurwyd ar Gost Wedi'i Hamorteiddio

Cydnabyddir asedau ariannol a fesurwyd ar gost wedi'i hamorteiddio ar y Fantolen pan fo'r Cyngor yn rhan o ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol, ac wedi'u mesur yn y lle cyntaf ar werth teg. Maent yn cael eu mesur wedyn ar eu cost wedi'i hamorteiddio. Mae credydau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer y llog sy'n daladwy yn seiliedig ar swm cario'r ased, wedi'i luosi gan y gyfradd log effeithiol ar gyfer yr offeryn. Ar gyfer y rhan fwyaf o'r asedau ariannol sydd gan yr awdurdod (megis buddsodiadau tymor byr a thymor hir) mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prif dderbyniadwy sy'n ddyledus (ynghyd â llog cronedig) a'r llog a gerdydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm sy'n dderbyniadwy am y flywddyn yn y cytundeb benthyciad.

Pan amharwyd ar asedau oherwydd y tebygolrwydd sy'n codi o ddigwyddiad yn y gorffennol na fydd taliadau sy'n ddyledus o dan gytundeb yn cael eu gwneud, mae'r ased yn cael ei ysgrifennu i lawr a thâl yn cael ei godi ar y gwasanaeth perthnasol (ar gyfer symiau derbyniadwy sy'n berthnasol i'r gwasanaeth hwnnw) neu'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hwn. Mae colled yr amhariad yn cael ei fesur fel y gwahaniaeth rhwng y swm cario a gwerth presennol y llif arian diwygiedig yn y dyfodol wedi'i ddisgowntio ar gyfradd log wreiddiol yr ased.

Mae unrhyw enillion neu golledion sy'n codi o ddatgydnabod yr ased yn cael ei gredydu neu ei ddebydu i linell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Benthyciadau Meddal

Mae benthyciad meddal yn fenthyciad y mae'r Cyngor wedi'i roi i gorff allanol am gyfradd llog sy'n is na chyfradd y farchnad. Yn yr achos hwn, mae angen defnyddio cyfrifo benthyciad meddal. Fodd bynnag, os ystyrir bod maint y trafodyn yn de-minimis, nid oes angen defnyddio cyfrifo benthyciad meddal. Mae'r Cyngor wedi gosod y lefel

de-minimis hon am £150k ar gyfer bob benthyciad unigol a roddir, neu lle nad yw'r addasiad gwerth teg yn faterol.

ix. Grantiau Llywodraeth a Chyfraniadau

Os ydynt yn cael eu talu fel ernes, mewn rhandaliadau neu fel ôl-ddyledion, mae grantiau'r llywodraeth a chyfraniadau trydydd parti a rhoddion yn cael eu cydnabod yn ddyledus i'r Cyngor pan mae sicrwydd rhesymol:

- y bydd y Cyngor yn cydymffurfio â'r amodau sydd wedi'u hatodi i'r taliadau
- y derbynnir y grant neu'r cyfraniadau.

Nid yw'r symiau sy'n cael eu cydnabod yn ddyledus i'r Cyngor yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd nes y bydd amodau sydd ynghlwm wrth y grant neu'r cyfraniad wedi'u bodloni. Amodiad yw'r amodau sy'n nodi bod y manteision economaidd yn y dyfodol neu botensial gwasanaeth sydd wedi'u hymgorffori yn yr ased a gafwyd drwy ddefnyddio'r grant neu gyfraniad sy'n gorfod cael ei ddefnyddio gan y derbynnydd fel y nodir, neu bydd yn rhaid dychwelyd y buddion economaidd yn y dyfodol neu'r potensial am wasanaeth yn ôl i'r trosglwyddwr.

Mae arian a roddwyd fel blaendal fel grantiau a chyfraniadau lle nad yw'r amodau wedi'u bodloni yn cael eu cario yn y Fantolen fel credydwy. Pan fo'r amodau wedi'u bodloni, mae'r grant neu'r cyfraniad yn cael ei gredydu i'r llinell gwasanaeth berthnasol (grantiau refeniw a chyfraniadau y gellir eu priodoli), neu Drethiant ac Incwm Grant nad ydyw'n Benodol (grantiau refeniw heb eu neilltuo a phob grant cyfalaf) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Lle mae grantiau cyfalaf yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, cânt eu gwrthdroi o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd Wrth Gefn. Lle nad ydyw'r grant wedi'i ddefnyddio eto i ariannu gwariant cyfalaf, caiff ei bostio i Gronfa Wrth Gefn Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso. Lle bydd wedi'i gymhwyso, caiff ei bostio i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf. Trosglwyddir symiau yng Nghronfa Wrth Gefn Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf unwaith y byddant wedi'u defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf.

x. Asedau Treftadaeth

Asedau Treftadaeth Diriaethol ac Anniriaethol (disgrifir yn y crynodeb hwn o bolisiau cyfrifo sylweddol fel Asedau Treftadaeth)

Cedwir Asedau Treftadaeth y Cyngor mewn nifer o safleoedd, gan gynnwys Amgueddfa'r Rhyl (o fewn Llyfrgell y Rhyl). Nantclwyd Y Dre, Carchar Rhuthun a Phlas Newydd sydd gan gasgliadau parhaol, ond hefyd mae'r adeiladau eu hunain yn cael eu trin fel Asedau Treftadaeth. Mae pob safle (ac eithrio Nantclwyd Y Dre) yn cael eu hachredu o dan gynllun Achredu Amgueddfeydd Cyngor Celfyddydau Lloegr. Cedwir casgliadau o Asedau Treftadaeth i gefnogi prif amcan amgueddfeydd y Cyngor h.y. gofalu am dreftadaeth Sir Ddinbych, ei gwneud yn hygyrch i bawb drwy ysbrydoli, dysgu a mwynhau.

Cydnabyddir Asedau Treftadaeth a'u mesur (gan gynnwys trin enillion a cholledion

ailbrisio) yn unol â pholisïau cyfrifo'r Cyngor ar eiddo, cyfarpar ac offer. Fodd bynnag, mae rhai o'r rheolau mesur wedi'u llacio mewn perthynas ag Asedau Treftadaeth wrth i'r Cyngor ystyried y byddai cael prisiadau ar gyfer casgliadau yn cynnwys cost anghyfartal o'i gymharu â'r buddion a ddarperir i ddefnyddwyr datganiadau ariannol. Mae hyn oherwydd natur amrywiol yr asedau a gedwir a'r diffyg mewn gwerthoedd tebyg. Caiif y casgliadau eu monitro yn unol â Pholisi Datblygu Casgliadau a gymeradwywyd o dan Achrediad Amgueddfeydd ac anaml y caiff eitemau eu hychwanegu yn ôl gweithdrefn benodol.

Nod yr holl waith gofal casgliadau yw cydymffurfio â safonau Achredu Amgueddfeydd. Ystyrir oes asedau'r casgliadau yn amhenodol oherwydd gwaith ataliol a gynhaliwyd gan Wasanaeth Treftadaeth Sir Ddinbych, ac oherwydd natur yr eitemau dan sylw. Felly nid yw'n briodol i godi dibrisiad.

Mae'r Cyngor yn cadw at ganllawiau Achredu Amgueddfeydd ar waredu.

xi. Eiddo Buddsoddi

Eiddo Buddsoddi yw'r rhai hynny a ddefnyddir ar gyfer ennill rhent a/neu adbrisiant cyfalaf yn unig. Nid yw'n cwrdd â'r diffiniad os defnyddir yr eiddo mewn unrhyw ffordd i hwyluso darpariaeth gwasanaethau neu gynhyrchu nwyddau neu os yw ar gael i'w werthu.

Mesurir Eiddo Buddsoddi ar y dechrau ar sail cost ac yn ddiweddarach ar sail gwerth teg, sef y pris a fuddai'n cael ei dderbyn i werthu ased o'r fath mewn trafodiad drefnus rhwng cyfranogwyr farchnad ar y dyddiad mesur. Fel ased heb ei hariannu, mesurwyd Adeiladau Buddsoddi ar y defnydd uchaf a'r gorau. Ni chaiff eiddo eu dibrisio ond fe'u hadbrisir yn flynyddol yn ôl amgylchiadau'r farchnad ar ddiwedd y flwyddyn. Mae unrhyw enillion neu golledion yn cael eu postio i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r un driniaeth yn berthnasol i enillion a cholledion ar waredu.

Mae lefel gwariant de-minimis o £30k wedi'i osod ar gyfer Eiddo Buddsoddi, felly bydd unrhyw wariant is ddim yn ddarostyngedig i ofynion cyfrifyddu cyfalaf. Lle caiff ased ei ailbrisio o dan £30k, bydd unrhyw wariant cysylltiedig a dibrisiad fel arfer yn cael ei ysgrifennu allan a bydd yr ased yn cael ei dynnu o'r Gofrestr Asedau Sefydlog.

Mae rhent a dderbynnir mewn perthynas ag eiddo buddsoddi yn cael ei gredydu i'r llinell Incwm Ariannu a Buddsoddi ac yn arwain at gynnydd ym Malans Cronfa'r Cyngor. Fodd bynnag, nid yw'r trefniadau statudol yn caniatáu i enillion a cholledion ailbrisio a gwaredu gael effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor. Felly caiff enillion a cholledion eu gwrthdroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad o Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn a'u postio i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf ac (ar gyfer unrhyw dderbyniadau gwerthiant dros £10,000), i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn.

xii. Gweithrediadau ar y cyd

Mae gweithrediadau ar y cyd yn drefniadau lle mae partiïon sydd â rheolaeth ar y cyd o'r trefniant â hawliau i asedau a rhwymedigaethau ar gyfer y cyfrifoldebau sy'n ymwneud â'r trefniant. Mae'r gweithgareddau a wneir gan y Cyngor ar y cyd â gweithredwyr eraill

yn golygu defnyddio asedau ac adnoddau'r gweithredwyr ar y cyd hynny. O ran ei gysylltiad ag ymgyrch ar y cyd, mae'r Cyngor fel cyd-weithredwr yn cydnabod:

- ei asedau, gan gynnwys ei gyfran o unrhyw asedau a ddelir ar y cyd
- ei rwymedigaethau, gan gynnwys ei gyfran o unrhyw rwymedigaethau a gafwyd ar y cyd
- ei refeniw o werthu ei gyfran o'r allbwn sy'n deillio o weithredu ar y cyd
- ei gyfran o'r refeniw o werthu'r allbwn sy'n deillio o weithredu ar y cyd
- ei gostau, gan gynnwys ei gyfran o unrhyw dreuliau y daethpwyd ar eu traws ar y cyd.

xiii. Prydlesau

Caiff prydlesau eu dosbarthu fel prydlesau cyllid, lle bydd telerau'r brydles yn trosglwyddo'n sylweddol pob risg a gwobr sy'n gysylltiedig â pherchnogaeth yr eiddo, peiriannau neu offer gan y prydleswr i'r prydlesai. Caiff pob prydles arall ei dosbarthu fel prydles weithredu. Pan fo prydles yn cynnwys tir ac adeiladu, caiff yr elfennau tir ac adeiladau eu hystyried ar wahân er mwyn eu dosbarthu.

Caiff trefniadau nad oes ganddynt statws cyfreithiol prydles ond sy'n cyfleu hawl i ddefnyddio ased yn gyfnewid am dâl eu cyfrif dan y polisi hwn pan fo cyflawni'r trefniant yn dibynnu ar ddefnyddio asedau penodol.

Y Cyngor fel Prydlesai

Prydlesau Ariannol

Caiff eiddo, peiriannau ac offer a gedwir dan brydlesau ariannol eu cydnabod ar y Fantolen ar ddechrau'r brydles ar eu gwerth teg a fesurir ar ddechrau'r brydles (neu werth presennol taliadau isafswm y brydles, os ydynt yn is). Caiff yr ased a gydnabyddir ei baru gan ddyled am y rhwymedigaeth i dalu'r prydleswr. Caiff costau uniongyrchol cychwynnol y Cyngor eu hychwanegu at swm cludo'r ased. Caiff premiymau a delir wrth ddechrau prydles eu rhoi wrth ysgrifennu i lawr dyled y brydles. Caiff rhenti amodol eu nodi fel treuliau yn y cyfnodau perthnasol. Caiff taliadau prydlesau eu dosrannu rhwng:

- tâl am gaffael buddiant yn yr eiddo, peiriannau neu offer – fe'u rhoddir wrth ysgrifennu i lawr dyled y brydles, a
- tâl cyllid (caiff ei ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Caiff eiddo, peiriannau ac offer a gydnabyddir dan brydlesau ariannol eu cyfrif gan ddefnyddio'r polisiâu a ddefnyddir yn gyffredinol gydag asedau o'r fath, yn amodol ar godi tâl dibrisio dros gyfnod y brydles os yw hyn yn fyrrach nag oes ddefnyddiol a amcangyfrifir yr ased (lle nad yw perchnogaeth yr ased yn trosglwyddo i'r Cyngor ar ddiwedd cyfnod y brydles).

Nid oes gofyn i'r Cyngor godi treth y cyngor i dalu dibrisiad neu ailbrisiad a cholledion lleihad yn y gwerth sy'n codi ar asedau ar brydles. Yn hytrach, gwneir cyfraniad doeth

blynyddol o gyllid refeniw tuag at y buddsoddiad cyfalaf tybiedig yn unol â gofynion statudol. Felly caiff dibrisiad, ailbrisiad a cholledion lleihad yn y gwerth eu disodli gan gyfraniad refeniw ym Malans Cronfa'r Cyngor, drwy drafodyn addasu gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn, ar gyfer y gwahaniaeth rhwng y ddau.

Prydlesau Gweithredu

Caiff rhent a delir dan brydlesau gweithredu eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel cost y gwasanaethau sy'n manteisio ar ddefnyddio'r eiddo, peiriannau neu offer ar brydles.

Y Cyngor fel Prydleswr

Prydlesau Ariannol

Pan fo'r Cyngor yn rhoi prydles ariannol dros eiddo neu beiriannau neu offer, caiff yr ased perthnasol ei ysgrifennu allan o'r Fantolen fel gwarediad. Ar ddechrau'r brydles, caiff swm cludo'r ased ar y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Peiriannau neu Offer neu Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu) ei ddiddymu i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r golled wrth ei waredu. Caiff enilliad, sy'n cynrychioli buddsoddiad net y Cyngor yn y brydles, ei gredydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enilliad neu golled wrth waredu (h.y. wedi'i rwydo i ffwrdd yn erbyn gwerth cludo'r ased adeg ei waredu), wedi' baru gan ased prydles (dyledwr hirdymor) ar y Fantolen.

Caiff rhent prydlesau derbyniadwy eu dosrannu rhwng:

- tâl am gaffael buddiant yn yr eiddo, peiriannau neu offer - fe'u rhoddir wrth ysgrifennu i lawr dyled y brydles yn gynnwys unrhyw bremiymau a dderbyniwyd, a
- incwm cyllid (caiff ei gredydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Ni chaiff yr enilliad a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr wrth ei waredu ei ganiatáu drwy statud i gynyddu Balans Cronfa'r Cyngor ac mae angen ei drin fel derbyniad cyfalaf. Pan fo premiwm wedi'i dderbyn, caiff ei bostio allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn. Pan gaiff y swm dyledus o ran ased y brydles ei setlo gan daliad rhent mewn blynyddoedd ariannol y dyfodol, caiff ei bostio allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn. Pan dderbynnir rhent y dyfodol, defnyddir yr elfen ar gyfer y derbyniadau cyfalaf ar gyfer gwaredu'r ased i ysgrifennu i lawr dyledwr y brydles. Yn y cam hwn, caiff y derbyniadau cyfalaf gohiriedig eu trosglwyddo i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn.

Nid yw gwerth y gwarediadau sydd wedi'u diddymu yn dâl yn erbyn treth y cyngor, gan fod cost asedau anghyfredol yn cael eu talu'n llawn dan drefniadau ar wahân ar gyfer cyllido cyfalaf. Felly caiff symiau eu hadfeddu i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Prydlesau Gweithredu

Pan fo'r Cyngor yn rhoi prydles weithredu dros eiddo neu beiriant neu offer, caiff yr ased ei gadw yn y Fantolen. Caiff incwm rhentu ei gredydu i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

xiv. Refeniw Anghyfnwid**Cydnabod Refeniw o Drafodion Anghyfnwid**

Caiff asedau a refeniw sy'n codi o drafodion anghyfnwid eu cydnabod yn unol â gofynion IAS 20 Cyfrifo Grantiau'r Llywodraeth a Datgelu Cymorth y Llywodraeth, ar wahân i pan gânt eu dehongli neu eu haddasu i gyd-fynd â'r sector cyhoeddus fel y cânt eu hegluro yn y Cod a/neu IPSAS 23, "Refeniw o Drafodion Digyfnwid (Trethi a Throsglwyddiadau).

Trafodion trethi

Caiff asedau a refeniw sy'n codi o drafodion trethi eu cydnabod yn y cyfnod y mae'r digwyddiad trethadwy'n digwydd, cyn belled â bod yr asedau yn bodloni diffiniad ased ac yn bodloni meini prawf ar gyfer cael eu cydnabod fel ased.

Trafodion anhrethadwy

Caiff asedau a refeniw sy'n codi o drafodion trosglwyddo eu cydnabod yn y cyfnod y bydd y trefniad trosglwyddo yn rhwymo. Ni chaiff gwasanaethau mewn nwyddau eu cydnabod. Pan fo trosglwyddiad yn amodol ar amodau sy'n golygu bod angen dychwelyd yr adnoddau a drosglwyddwyd os na chânt eu bodloni, bydd yr awdurdod yn cydnabod dyled nes i'r amod gael ei fodloni.

Sail Mesur Dosbarthiadau Refeniw Mawr o Drafodion Anghyfnwid

Caiff refeniw trethu ei fesur ar werth enwol arian parod, a chywerthoedd arian parod. Caiff asedau a refeniw a gydnabyddir o ganlyniad i drosglwyddiad eu mesur ar werth teg yr asedau a gydnabyddir ar ddyddiad y cydnabod:

- Caiff asedau ariannol eu mesur ar eu gwerth enwol oni bai bo gwerth amser arian yn berthnasol, a phryd hynny, defnyddir gwerth presennol, a gyfrifir gan ddefnyddio cyfradd ostyngol sy'n adlewyrchu'r risg cynhenid o gadw'r ased; a
- Caiff asedau anariannol eu mesur ar eu gwerth teg, a bennir drwy gyfeirio at werthoedd arsylladwy'r farchnad neu drwy arfarniad annibynnol gan aelod o'r proffesiwn prisio. Caiff symiau derbyniadwy eu cydnabod pan fo trefniant trosglwyddo sy'n rhwymo ar waith ond nad yw arian parod neu asedau eraill wedi'u derbyn

xv. Addasiadau Cyfnodau Blaenorol, Newidiadau mewn Polisiâu Cyfrifo ac Amcangyfrifon a Gwallau

Gall addasiadau cyfnodau blaenorol godi o ganlyniad i newid mewn polisiâu cyfrifo neu i gywiro gwall materol. Caiff newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifo eu cyfrif yn y dyfodol, h.y. yn y blynyddoedd presennol a'r dyfodol y mae'r newid yn effeithio arnynt ac nid ydynt yn arwain at addasiad cyfnod blaenorol.

Ni wneir newidiadau i bolisiâu cyfrifo oni bai bo angen drwy arferion cyfrifo cywir neu pan fo'r newid yn darparu gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol am effaith trafodion, digwyddiadau eraill ac amodau ar sefyllfa ariannol neu berfformiad ariannol y Cyngor. Pan gaiff newid ei wneud, caiff ei wneud yn ôl-weithredol (oni nodir yn wahanol) drwy addasu balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol fel pe bai'r polisi newydd wedi'i ddefnyddio bob amser.

Caiff gwallau materol yn ffigurau'r cyfnod blaenorol eu cywiro'n ôl-weithredol drwy addasu balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol.

xvi. Eiddo, Peiriannau ac Offer

Caiff asedau sydd â sylwedd ffisegol ac y'u cedwir i'w defnyddio i gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, i'w rhentu i eraill, neu at ddibenion gweinyddol ac y disgwylir iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol eu dosbarthu fel Eiddo, Peiriannau ac Offer.

Cydnabyddiaeth

Caiff gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Peiriannau ac Offer ei gyfalafu ar sail croniadau, cyn belled â'i bod yn debygol y bydd manteision economaidd neu botensial y gwasanaeth yn y dyfodol sy'n gysylltiedig â'r eitem yn llifo i'r Cyngor ac y gellir mesur cost yr eitem mewn modd dibynadwy. Caiff gwariant sy'n cynnal potensial ased i ddarparu buddion economaidd neu botensial gwasanaeth yn y dyfodol ond nad yw'n ychwanegu ato (h.y. trwsio a chynnal a chadw) ei godi fel gwariant pan fydd yn digwydd.

Mae lefel gwariant de-minimis o £30k wedi'i osod ar gyfer eiddo, peiriannau ac offer, felly bydd unrhyw wariant is ddim yn ddarostyngedig i ofynion cyfrifyddu cyfalaf. Lle caiff ased ei ailbrisio o dan £30k, bydd unrhyw wariant cysylltiedig a dibrisiad fel arfer yn cael ei ysgrifennu allan a bydd yr ased yn cael ei dynnu o'r Gofrestr Asedau Sefydlog.

Mesuriad

Caiff asedau eu mesur yn ôl cost i ddechrau, gan gynnwys:

- pris prynu
- unrhyw gostau a briodolir i ddod â'r ased i'r lleoliad a'r cyflwr angenrheidiol er mwyn gallu gweithredu yn y modd y mae'r rheolwyr yn ei fwriadu
- amcangyfrif cychwynnol costau datgymalu a symud yr eitem ac adfer y safle y mae wedi'i leoli arno.

Nid yw'r Cyngor yn cyfalafu costau benthyca a ddaw tra bo asedau yn cael eu hadeiladu.

Bernir bod cost asedau a gaffaelir ar wahân i'w prynu yn werth teg, oni bai nad oes sylwedd masnachol i'r caffaeliad (h.y. ni fydd yn arwain at amrywiad yn llif arian y Cyngor). Yn yr achos olaf, pan fo ased yn cael ei gaffael drwy gyfnewid, cost y caffaeliad yw swm cludo'r ased a roddir gan y Cyngor.

Yna caiff asedau eu cludo yn y Fantolen gan ddefnyddio'r seiliau mesur canlynol:

- isadeiledd – cost hanesyddol dibrisiedig
- asedau cymunedol ac asedau sy'n cael eu hadeiladu – cost hanesyddol
- anheddau – gwerth cyfredol, a bennir gan ddefnyddio sail gwerth defnydd presennol ar gyfer tai cymdeithasol
- pob ased arall – gwerth cyfredol, a bennir fel y swm a delir am yr ased yn ei ddefnydd presennol (gwerth defnydd presennol).

Pan nad oes tystiolaeth o'r farchnad o werth cyfredol oherwydd natur arbenigol ased, defnyddir costau amnewid dibrisiedig (CAD) fel amcangyfrif o werth cyfredol.

Pan fo gan asedau nad ydynt yn eiddo, oes ddefnyddiol fyr neu werth isel (neu'r ddau), defnyddir sail cost hanesyddol dibrisiedig fel dirprwy ar gyfer gwerth cyfredol.

Mae adbrisio dilynol o ran asedau anghyfredol wedi'u cynllunio fel rhan o asesiad parhaus er mwyn i bob ased gael ei adbrisio cyn pen pum mlynedd o'i brisiad blaenorol, er y bydd newidiadau materol i brisiad asedau yn cael eu haddasu yn y cyfnod dros dro wrth iddynt ddigwydd. Ail-brisiwyd 100% o'r Tai Cyngor yn ystod 2016/17. Caiff cynnydd o ran prisiadau eu paru gan gredydau i'r Gronfa Adbrisio Wrth Gefn i gydnabod enillion na wireddwyd. Yn eithriadol, gellir credydu enillion i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fyddant yn codi o wrthdroi colled a godwyd ar wasanaeth o'r blaen.

Pan nodir lleihad o ran gwerth, cânt eu cyfrif drwy:

- pan fo balans enillion adbrisio ar gyfer yr ased yn y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn, caiff swm cludo'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y balans hwnnw (hyd at swm yr enillion cronedig)
- pan nad oes balans yn y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn neu pan fo balans annigonol, caiff swm cludo'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r Gronfa Adbrisio Wrth Gefn yn cynnwys enillion adbrisio a gydnabuwyd ers 1 Ebrill 2007 yn unig, sef dyddiad ei weithredu'n ffurfiol. Mae enillion a godwyd cyn y dyddiad hwnnw wedi'u cyfuno yn y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Amhariad

Caiff asedau eu hasesu ar ddiwedd pob blwyddyn i weld a oes unrhyw arwydd y gallai amhariad fod ar ased. Pan fo arwyddion yn bodoli a phan amcangyfrifir bod unrhyw wahaniaethau posibl yn faterol, caiff swm adferadwy'r ased ei amcangyfrif, a phan fo hyn yn llai na swm cludo'r ased, caiff swm amhariad ei gydnabod ar gyfer y diffyg.

Pan gaiff colledion amhariad eu nodi, cânt eu cyfrif drwy:

- pan fo balans enillion adbrisio ar gyfer yr ased yn y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn, caiff swm cludo'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y balans hwnnw (hyd at swm yr enillion cronedig)
- pan nad oes balans yn y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn neu pan fo balans annigonol, caiff swm cludo'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan gaiff colled amhariad ei wrthdroi o ganlyniad, caiff y gwrthdroi ei gredydu i'r

llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd at swm y golled wreiddiol, wedi'i haddasu ar gyfer dibrisiad a fyddai wedi'i godi pe na bai'r golled wedi'i chydabod.

Dibrisiad

Darperir ar gyfer dibrisiad ar bob ased Eiddo, Peiriannau ac Offer gan ddyraniad systematig eu symiau dibrisiadwy dros eu hoes ddefnyddiol. Gwneir eithriad ar gyfer asedau nad oes ganddynt oes ddefnyddiol feidraidd y gellir ei bennu (h.y. tir rhydd-ddaliad ac asedau cymunedol penodol) ac asedau nad ydynt ar gael i'w defnyddio eto (h.y. asedau sy'n cael eu hadeiladu).

Cyfrifir dibrisiad ar y sail ganlynol:

- anheddau ac adeiladau eraill - dyraniad llinell syth dros oes ddefnyddiol yr eiddo yn ôl amcangyfrif y prisiwr
- cerbydau, peiriannau, dodrefn ac offer – dull llinell syth
- isadeiledd – dyraniad llinell syth dros 40 mlynedd.

Ni chodir dibrisiant yn ystod y flwyddyn caffaeliad neu warediad.

Cydrannu

Mae'n bolisi gan y Cyngor lle mae eitem faterol o eiddo, peiriannau ac offer gyda chydrannau mawr ble mae'r gost yn sylweddol mewn perthynas â chyfanswm costau'r eitem, mae'r cydrannau yn cael eu dibrisio ar wahân; mae'r gofynion yn berthnasol at wariant gwella a dynnir, gwariant caffael a dynnir, ac ailbrisiadau a wnaed. Mae lefel perthnasedd de-minimis o £2.5miliwn o werth yr ased wedi ei osod. Os yn llai, ni fydd eitemau unigol o eiddo, peiriannau ac offer yn cael eu hystyried ar gyfer cydrannu; Bydd elfennau arwyddocaol yn cael eu hystyried fel rhai y mae eu cost gyfredol yn 20% neu fwy o gyfanswm cost gyfredol yr ased, a'u categorioedd fel a ganlyn yn seiliedig ar arwyddocâd, bywyd defnyddiol a dull dibrisiant:

- Aradeiledd ac Isadeiledd
- Gorffeniadau Mewnol a Ffitiadau
- Gwasanaethau

Mae tir yn cael ei adnabod fel cydran ar wahân yn ei rinwedd ei hun.

Caiff enillion adbrisiu eu dibrisio hefyd, gyda swm sydd gyfwerth â'r gwahaniaethau rhwng dibrisiad gwerth presennol a godir ar asedau a'r dibrisiad a fyddai wedi'i godi ar sail eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Gronfa Adbrisiu Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Gwarediadau ac Asedau Anghyfredol a gânt eu Dal i'w Gwerthu

Pan ddaw'n debygol y bydd swm cludo ased yn cael ei adennill yn bennaf drwy werthiant yn hytrach na thrwy ei ddefnyddio'n barhaus, caiff ei ailddosbarthu fel Ased a gaiff ei Ddal i'w Werthu. Caiff yr ased ei ailbrisiu'n syth cyn eil ailddosbarthu ac yna caiff ei gario ar y swm isaf a gwerth teg llai costau gwerthu. Pan fo lleihad dilynol i werth teg llai costau gwerthu, caiff y golled ei phostio i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff enillion o ran gwerth teg eu cydnabod

hyd at swm unrhyw golledion blaenorol yn unig a gydnabyddir yn y Gwarged neu Golled ar Darpariaeth Gwasanaethau. Ni chaiff dibrisiad ei godi ar Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu. Os na fydd asedau yn bodloni'r meini prawf i gael eu dosbarthu'n Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu bellach, cânt eu hailddosbarthu'n asedau anghyfredol a'u prisio ar swm isaf eu swm cludo cyn iddynt gael eu dosbarthu fel Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu; cânt eu haddasu ar gyfer dibrisiad, amorteiddio neu adbrizio a fyddai wedi'u cydnabod pe na baent wedi'u dosbarthu fel Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu, a'u swm adenilladwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio â gwerthu.

Ni chaiff asedau a gaiff eu gadael neu eu sgrapio eu hailddosbarthu fel Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu.

Pan gaiff ased ei waredu neu ei ddatgomisiynu, caiff swm cludo'r ased ar y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Peiriant, Offer neu'n Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu) ei diddymu i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r golled wrth ei waredu. Caiff derbyniadau o warediadau (os oes rhai), eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enilliad neu golled wrth waredu (h.y. wedi'i rwydo i ffwrdd yn erbyn gwerth cludo'r ased adeg ei waredu). Caiff unrhyw enillion adbrizio a gronnir ar gyfer yr ased yn y Gronfa Adbrizio Wrth Gefn eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Caiff symiau a dderbynnir ar gyfer gwarediad mwy na £10,000 eu dosbarthu fel derbyniadau cyfalaf. Mae angen i dderbynebau gael eu credydu i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn, ac yna dim ond ar gyfer buddsoddiad cyfalaf newydd y gellir eu defnyddio, neu eu neilltuo i leihau angen sylfaenol y Cyngor i fenthycu (y Nawdd Cyfalaf Gofynnol). Caiff derbynebau eu hadfeddu i'r Gronfa Wrth Gefn o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Nid yw gwerth y gwarediadau sydd wedi'u diddymu yn dâl yn erbyn treth y cyngor, gan fod cost asedau nad ydynt yn gyfredol yn cael ei dalu'n llawn dan drefniadau ar wahân ar gyfer cyllido cyfalaf. Caiff symiau eu hadfeddu i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

xvii. Darpariaethau

Darpariaethau

Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i'r Cyngor sydd, y mae'n fwy na thebyg, angen setliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, a phan ellir gwneud amcangyfrif dibynadwy o'r swm y rhwymedigaeth honno.

Codir tâl am ddarpariaethau fel gwariant ar linell y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn y daw'r Cyngor yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth, a chânt eu mesur ar yr amcangyfrif gorau ar ddyddiad Mantolen y gwariant y mae angen ei wneud er mwyn setlo'r rhwymedigaeth, gan roi ystyriaeth i risgiau ac ansicrwydd perthnasol.

Pan wneir taliadau maes o law, fe'u codir o'r ddarpariaeth sydd eisoes yn y Fantolen. Caiff setliadau a amcangyfrifwyd eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol - pan

ddaw'n llai na thebygol y bydd bellach angen trosglwyddo buddiannau economaidd (neu fod setliad is na'r hyn a ddisgwyd yn cael ei wneud), caiff y ddarpariaeth ei dychwelyd a'i chredydu yn ôl i'r gwasanaeth perthnasol.

Pan fo disgwyl i beth, neu'r cyfan, o'r taliad sydd ei angen i setlo darpariaeth gael ei adfer gan barti arall (e.e. o hawliad yswiriant), dim ond pan fo'n bron yn sicr y caiff ad-daliad ei dderbyn os bydd y Cyngor yn setlo'r rhwymedigaeth y caiff hyn ei gydnabod fel incwm i'r gwasanaeth perthnasol.

xviii. Cronfeydd Wrth Gefn

Mae'r Cyngor yn neilltuo symiau penodol wrth gefn er dibenion polisïau yn y dyfodol neu ar gyfer treuliau annisgwyl. Caiff cronfeydd wrth gefn eu creu drwy ddosrannu symiau o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Pan fydd gwariant i'w ariannu o Gronfa wrth Gefn, mae'n cael ei godi ar y gwasanaeth priodol yn y flwyddyn honno i sgorio yn erbyn yr Arian Dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yna caiff y Gronfa wrth Gefn ei neilltuo yn ôl i Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn fel nad oes tâl net yn erbyn y dreth gyngor ar gyfer y gwariant.

xix. Gwariant Refeniw a Ariennir o Gyfalaf Trwy Statud

Codir am wariant a wnaed yn ystod y flwyddyn y gellir ei wneud yn gyfalaf o dan ddarpariaethau statudol ond nad yw'n arwain at greu asedau anghyfredol fel gwariant i gyfrif refeniw'r gwasanaeth perthnasol yn ystod y flwyddyn. Pan fo'r Cyngor wedi penderfynu cwrdd â chostau'r gwariant hwn o adnoddau cyfalaf presennol neu trwy fenthycia, yna bydd trosglwyddiad i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf yn gwrthdroi'r symiau y codwyd amdanynt yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn fel nad oed unrhyw effaith ar lefel treth y cyngor.

xx. TAW

Caiff TAW taladwy ei gynnwys fel gwariant dim ond cyhyd ac nad oes modd ei adfer gan Adran Refeniw a Thollau Ei Mawrhydi. Caiff TAW derbyniadwy ei eithrio o'r incwm.

Adran 4: Datganiadau a Nodiadau Atodol i'r Datganiadau Atodol**Datganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai**

2019/20 £000		Nodyn	2020/21 £000
	Gwariant		
5,032	Trwsio a chynnal		4,700
2,549	Goruchwyllo a rheoli		2,396
10	Rhenti, cyfraddau, trethu a ffioedd eraill		5
8,811	Dibrisiant ac amhariad ar asedau anghyfredol	5	9,596
38	Costau rheoli dyledion		31
229	Symudiad mewn darpariaeth dyledion drwg		145
16,669	Cyfanswm Gwariant		16,873
	Incwm		
(15,805)	Rhenti anheddau (Gros)		(15,783)
(180)	Rhenti nad ydynt ar gyfer anheddau (Gros)		(175)
(15,985)	Cyfanswm incwm		(15,958)
	Gwariant net Gwasanaethau y Cyfrif Refeniw Tai fel sydd wedi'u cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		
684			915
58	Cyfran y Cyfrif Refeniw Tai o'r Gwariant Corfforaethol		58
742	Gwariant Net y Gwasanaethau Cyfrif Refeniw Tai		973
	Cyfran y Cyfrif Refeniw Tai o'r incwm a gwariant sydd wedi'u cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		
19	Costau Gweinyddu Pensiwn	6	18
	(Enillion) neu golledion ar werthiant asedau nad ydynt yn gyfredol Cyfrif Refeniw Tai.		24
2,873	Llog yn daladwy a thaliadau tebyg		2,727
(14)	Incwm llog a buddsoddiadau		(1)
	Llog net ar y rhwymedigaeth buddiannau net diffiniedig		
227	(ased)	6	227
(2,538)	Grantiau cyfalaf a chyfraniadau eraill a gafwyd		(6,611)
	(Gweddill) neu ddiffyg ar gyfer y flwyddyn ar wasanaethau Cyfrif Refeniw Tai		
1,309			(2,643)

Symudiadau'r Datganiad Cyfrif Refeniw Tai

2019/20 £000		2020/21 £000	
(1,684)	Balans y Cyfrif Refeniw Tai ar 1 Ebrill		(2,667)
1,309	(Gweddill) neu ddiffyg ar gyfer y flwyddyn ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cyfrif Refeniw Tai.	(2,643)	
(2,169)	Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau (gweler isod)	2,579	
(860)	(Cynnydd) neu leihad net cyn trosglwyddo i neu o'r cronfeydd wrth gefn		(64)
(123)	Trosglwyddiadau i neu (o'r) cronfeydd wrth gefn		(25)
(983)	(Cynnydd) neu leihad yn y flwyddyn ar y Cyfrif Refeniw Tai		(89)
(2,667)	Balans y Cyfrif Refeniw Tai ar 31 Mawrth		(2,756)
Addasiadau rhwng y sail gyfrifo a'r sail ariannu dan y Rheoliadau:			
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf			
<u>Gwrthdroad eitemau sydd wedi eu debydu neu eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr</u>			
(8,811)	Y tâl a godir am ddibrisiant ac amhariad ar asedau anghyfredol	(9,596)	
2,538	Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gymhwyswyd	6,611	
0	Symiau'r asedau nad ydynt yn gyfredol a ddiddymwyd wrth waredu neu werthu fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(144)	
<u>Cynnwys eitemau nad ydynt wedi eu debydu na'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr</u>			
2,943	Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf	3,079	
1,536	Gwariant Cyfalaf y codir tâl yn erbyn Balansau'r Cyfrif Refeniw Tai	2,919	2,869
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf			
0	Trosglwyddiad enillion gwerthiannau arian parod a gredydwyd fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cyfrif Refeniw Tai	120	120
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol			
0	Y swm sy'n gwahaniaethu rhwng costau ariannu y codir tâl amdanynt i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r costau ariannu y codir tâl amdanynt yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol.	0	0
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Bensiynau			
(1,021)	Gwrthdroad eitemau mewn perthynas â buddiannau ymddeol sydd wedi eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Cyfrif Refeniw Tai.	(946)	
629	Cyfraniadau pensiwn gweithiwr yn daladwy yn y flwyddyn	545	(401)
Addasiadau'n cynnwys y Cyfrif Absenoldeb Cronnol			
17	Y swm sy'n gwahaniaethu rhwng tâl swyddogion y codir amdanynt i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Cyfrif Refeniw Tai ar sail gronnus, a'r tâl y codir amdanynt yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol.	(9)	(9)
(2,169)	Cyfanswm yr addasiadau		2,579

Nodiadau ynglŷn â'r Datganiadau Atodol**1. Stoc Tai**

Roedd cyfanswm stoc tai y Cyngor fel a ganlyn:

2019/20		2020/21
Nifer yr Eiddo		Nifer yr Eiddo
1,806	Tai	1,812
956	Fflatiau	944
615	Byngalos	616
3,377	Cyfanswm	3,372

Yn ystod y flwyddyn, prynnwyd 4 adeilad Hawl i Brynu blaenorol, prynwyd 6 eiddo gan ddatblygwr preifat, gwaredwyd 1 eiddo a thynnwyd 14 adeilad o'r stoc tai.

2. Ôl-ddyledion Rhent

Ar 31 Mawrth 2021, roedd ôl-ddyledion rhent y tenantiaid yn £958k, (£910k ar 31 Mawrth 2020) sy'n cynrychioli 6.07% o'r incwm net rhent sy'n ddyledus yn ystod y flwyddyn. Dilewyd ôl-ddyledion gwerth cyfanswm o £100k yn ystod y flwyddyn. Gwnaethpwyd cyfraniad i'r ddarpariaeth Dyledion Drwg ac Amheus o £145k yn ystod y flwyddyn a'r balans ar ddiwedd y flwyddyn oedd £741k.

3. Derbyniadau Cyfalaf

Derbyniwyd derbynneb cyfalaf o £120k o werthiant annedd yn 2020/21, £0 yn 2019/20.

4. Dadansoddiad Gwariant Cyfalaf y Cyfrif Refeniw Tai

Yn ystod 2020/21, roedd gwariant cyfalaf o £9,734k ar welliannau i stoc tai y Cyngor. Mae hyn yn cynnwys gwelliannau i'r stoc presennol a buddsoddiad mewn safleoedd i hwyluso datblygiad stoc tai ychwanegol. Mae hefyd yn cynnwys caffaeliad stoc tai blaenorol. Mae'r cyfanswm gwariant cyfalaf wedi'i ariannu gan sawl ffynhonnell: Y Lwfans Gwaith Trwsio Mawr (grant y llywodraeth), cyfraniadau refeniw Uniongyrchol y Cyfrif Refeniw Tai, Benthycia Darbodus a grantiau a chyfraniadau eraill fel y nodwyd yn y tabl drosodd.

2019/20 £000	<u>Gwariant Cyfalaf Tai</u>	2020/21 £000
273	Rheoli Ansawdd Perfformiad – Prosiect TG	175
2,851	Caffaeliadau	3,577
5,376	Cynlluniau Gwella a wedi'i gynllunio	5,982
8,500	Gwariant yn y Flwyddyn	9,734
	<i>Wedi'i ariannu gan:</i>	
2,420	Lwfans Gwaith Trwsio Mawr (Grant)	2,401
0	Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiol	55
1,536	Cyfraniadau Refeniw Cyfrif Refeniw Tai Uniongyrchol	2,919
4,249	Benthyca Darbodus	886
118	Grantiau eraill	2,824
177	Cyfraniadau	649
8,500	Cyfanswm	9,734

5. Dibrisiant a Cholledion Amhariad ac Ailbrisio Asedau Anghyfredol

Yn unol â'r fframwaith Cyfrifo Adnoddau, bydd ffioedd dibrisiant, amhariad a cholledion adbrisio wedi'u cynnwys yn y Cost Gwasanaethau Net Cyfrif Refeniw Tai. Mae'r ffi dibrisio yn seiliedig ar werth y Fantolen o'r anheddau ac asedau eraill ac mae'n adlewyrchu'r asedau sy'n bodoli ac a ddefnyddir wrth ddarparu'r gwasanaeth, yn hytrach na'r arian a wariwyd arnynt bob blwyddyn. Mae'r amhariad a'r colledion adbrisio yn deillio o ganlyniad i'r broses adbrisio. Mae'r ffi dibrisio, amhariad a cholledion adbrisio'n cael eu cildroi o Gostau Net Gwasanaethau drwy Symudiad ar Ddatganiad CRT. Mae'r cildroad yn dod â phris net cyfalaf i'r CRT yn ôl i bris statudol, sy'n cael ei gyfrifo yn unol ag Penderfyniad Cyffredinol ynghylch Eitem 8 Credyd ac Eitem 8 Debid (Cymru) 2015. Nid yw'r ffioedd dibrisio a cholledion amhariad ac ailbrisio yn cael effaith ar falansau'r Cyfrif Refeniw Tai.

Mae cyfanswm ffioedd dibrisio a cholledion amhariad ac adbrisio ar gyfer 2020/21 yn cael eu dangos isod:

2019/20 £000		2020/21 £000
2,101	Asedau Gweithredol – Anheddau	2,105
53	Asedau Gweithredol – Offer ac Isadeiledd	171
2,154	Cyfanswm Dibrisiant	2,276
6,657	Colledion Amhariad ac Adbrisio	7,320
8,811	Cyfanswm Dibrisio Amhariad a Cholledion Ailbrisio CRT	9,596

6. Trafodion yn Ymwneud â Buddion Ymddeol

Mae cost buddiannau ymddeol wedi'i gydnabod yng nghost net gwasanaethau pan gânt eu hennill gan weithwyr, yn hytrach na phan gaiff y buddiannau eu talu fel pensiynau. Ond, mae'r ffi i'r Cyfrif Refeniw Tai yn seiliedig ar gyfraniad y cyflogwr sy'n daladwy yn y flwyddyn, felly bydd gwir gost y buddion ymddeol yn cael eu dileu yn y Datganiad Symudiad Cyfrif Refeniw Tai.

Mae'r trafodion canlynol wedi'u gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r Datganiad Symudiadau Cyfrif Refeniw Tai yn ystod y flwyddyn.

2019/20 £000	<u>Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr</u>	2020/21 £000
	<u>Cost net y Gwasanaethau</u>	
775	Costau Gwasanaeth Cyfredol	701
0	Costau Gwasanaeth y Gorffennol	0
	<u>Gwariant Gweithredu Net</u>	
19	Treuliau Gweinyddu Pensiwn	18
227	Gwariant Llog Net	227
1,021	Ffi net i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	946

	<u>Symudiadau'r Datganiad Cyfrif Refeniw Tai</u>	
(1,021)	Dileu ffioedd net ar gyfer buddion ymddeol yn unol â'r Cod	(946)
629	Cyfraniadau cyflogwr sy'n daladwy i Gynllun Cronfa Bensiwn Clwyd	545

Adran 5 - Cyfrifon Grŵp

Mae'r Cod yn ei gwneud yn ofynnol bod awdurdod lleol sydd â diddordebau materol mewn is-gwmnïau, partneriaid a mentrau ar y cyd yn paratoi Cyfrifon Grŵp yn ogystal â chyfrifon endid sengl.

Is-gwmni yw endid, yn cynnwys endid anghorfforedig, megis partneriaeth sydd yn cael ei reoli gan endid arall (y Cyngor), sy'n cael ei alw'n rhiant.

At ddibenion Cyfrifon Grŵp mae'r Cyngor wedi cydgrynhoi cyfrifon Hamdden Sir Ddinbych Cyfyngedig.

Mae'r Cyfrifon Grŵp yn cynnwys:

- Datganiad Symudiad yng Nghronfeydd Wrth Gefn y Grŵp
- Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr y Grŵp
- Mantolen y Grŵp
- Datganiad Llif Arian y Grŵp

Hamdden Sir Ddinbych Cyfyngedig

Fe sefydlwyd Hamdden Sir Ddinbych Cyfyngedig ar 28 Awst 2019 i reoli a chyflwyno nifer o gyfleusterau, swyddogaethau a gweithgareddau sy'n gysylltiedig â hamdden.

Mae Hamdden Sir Ddinbych Cyfyngedig yn Gwmni Masnachu Awdurdod Lleol nid er elw cyfyngedig drwy warant sydd ym mherchnogaeth lwyr y Cyngor, a sefydlwyd o dan adran 95 Deddf Llywodraeth Leol 2003. Mae gan y Cyngor lefel uchel o reolaeth dros Hamdden Sir Ddinbych Cyfyngedig fel cyfranddaliwr sengl sydd yn cymeradwyo:

- newid mewn cysylltiad â'i erthyglau cymdeithasau ac
- unrhyw newidiadau i natur y busnes neu ddechrau unrhyw fusnes newydd
- cynllun busnes blynyddol
- unrhyw ddatblygiad o fenthyciadau neu gymeradwyo unrhyw gredyd
- unrhyw fenthyg yn erbyn asedau
- penodi cyfarwyddwr i'r bwrdd neu gael gwared arnynt

Mae rhagor o wybodaeth am Hamdden Sir Ddinbych Cyfyngedig ar gael ar y wefan <https://hamddensirdinbych.co.uk>

Mae Hamdden Sir Ddinbych Cyfyngedig yn prydlesu saith canolfan hamdden, atyniad Ymwelwyr SC2, Bwyty a Bar 1891, Theatr Pafiliwn Y Rhyl, Neuadd y Dref Y Rhyl, Canolfan Bowlio Gogledd Cymru, Nova, Canolfan Grefft Rhuthun a Café R a Phafiliwn Llangollen am rent rhad gan y Cyngor. Y genhadaeth yw cynnal lefelau uchel o iechyd a lles yn Sir Ddinbych trwy ddarparu cyfleoedd hamdden o ansawdd ac sy'n hygyrch.

Rheoli Risg

Mae'r berthynas rhwng y Cyngor a Hamdden Sir Ddinbych Cyfyngedig yn cynnwys cynlluniau busnes sy'n cael eu llunio gan y cwmni a'u cymeradwyo gan Gabinet y Cyngor. Mae hyn yn galluogi'r Cabinet i ddeall risg eang yr amgylchedd y mae'n

gweithredu ynddo, ystyried risgiau penodol y gallai'r cwmni eu hwynebu ac asesu'r ffordd y mae'r cwmni yn rheoli ac yn lliniaru'r risgiau hynny.

Mae hyn yn rhoi sicrwydd i'r Cyngor bod y risgiau'n cael eu rheoli'n briodol ac yn cael eu lliniaru a bod perygl y Cyngor i risg felly'n cael ei leihau. Mae'r Cyngor yn parhau i weithio gyda Hamdden Sir Ddinbych Cyfyngedig i reoli a lliniaru peryglon penodol sy'n deilio o effaith Covid-19.

Mae perfformiad Hamdden Sir Ddinbych Cyfyngedig yn cael ei graffu gan fwrdd Craffu priodol y Cyngor. Mae'r cwmni hefyd yn destun Archwilio Mewnol gan dîm Archwilio Mewnol y Cyngor, sydd hefyd yn rhoi sicrwydd bod risgiau'n cael eu rheoli a bod tystiolaeth o fecanweithiau rheoli a'u bod yn gweithredu'n effeithiol.

Polisiâu Cyfrifyddol

Mae'r polisiâu cyfrifo ar gyfer Hamdden Sir Ddinbych Cyfyngedig yn dilyn y rhai a fabwysiadwyd gan Gyngor Sir Ddinbych yn y datganiadau endid sengl a fanylir ar dudalennau 79 i 95 ac eithrio'r canlynol:

Taliadau i Incwm a Gwariant

Mae Hamdden Sir Ddinbych Cyfyngedig yn rhoi dibrisiad ar asedau y maent wedi'u caffael yn ystod y flwyddyn.

Pan fydd polisiâu cyfrifo Hamdden Sir Ddinbych Cyfyngedig yn wahanol, mae addasiadau wedi'u gwneud ar ôl eu cyfuno i alinio unrhyw wahaniaeth wrth drin cyfrifon Cyngor Sir Ddinbych.

Datganiad Symudiad yng Nghronfeydd Wrth Gefn y Grŵp

2020/21	Cronfeydd Wrth Gefn Cronfa'r Cyngor	Cronfeydd Wrth Gefn Eraill y Gellir eu Defnyddio	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn yr Awdurdod	Cronfeydd Wrth Gefn yr Is-gwmni	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn y Grŵp
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Balans ar 31 Mawrth 2020	(7,469)	(41,720)	(49,189)	12,988	(36,201)	0	(36,201)
* Addasiadau technegol	0	0	0	(788)	(788)	1,141	353
Balans ar 1 Ebrill 2020	(7,469)	(41,720)	(49,189)	12,200	(36,989)	1,141	(35,848)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(25,433)	(2,643)	(28,076)	10,486	(17,590)	1,814	(15,775)
Addasiadau rhwng Cyfrifon Grŵp a chyfrifon awdurdod	9,106	0	9,106	0	9,106	35	9,141
(Cynnydd)/Lleihad Net cyn y Trosglwyddiadau.	(16,327)	(2,643)	(18,970)	10,486	(8,484)	1,850	(6,634)
Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau	3,875	(3,261)	614	(614)	0	0	0
Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd	11,063	(11,063)	0	0	0	0	0
(Cynnydd)/Lleihad yn 2020/21	(1,389)	(16,967)	(18,356)	9,872	(8,484)	1,850	(6,634)
Balans ar 31 Mawrth 2021	(8,858)	(58,687)	(67,545)	22,072	(45,473)	2,991	(42,482)

* Gwnaed addasiad o (£788k) i gyfrifo am y rhwymedigaeth pensiwn sy'n ymwneud â'r staff a drosglwyddodd o Gyngor Sir Ddinbych i Hamdden Sir Ddinbych Cyf. yn 2019/20.

Gwnaed addasiad o £1,141k i ddod â balans agoriadol Hamdden Sir Ddinbych Cyf. i mewn gan nad oedd yn ofynnol paratoi cyfrifon grŵp yn 2019/20.

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr y Grŵp

2019/20				2020/21		
Gwariant Gros £000	Incwm Gros £000	Gwariant Net £000		Gwariant Gros £000	Incwm Gros £000	Gwariant Net £000
14,436	(8,203)	6,233	Hamdden - ADM *	14,909	(8,664)	6,244
5,025	(987)	4,038	Cymunedau & Chwsmeriaid	5,043	(1,410)	3,633
32,198	(14,863)	17,335	Gwasanaethau Addysg & Phlant	35,698	(17,606)	18,092
87,816	(10,168)	77,648	Ysgolion	83,066	(11,064)	72,002
4,855	(448)	4,407	Gwella Busnes & Moderneiddo	6,128	(549)	5,579
3,456	(781)	2,675	Gwasanaethau Cyfreithiol, AD & Democrataidd	3,491	(851)	2,640
44,965	(29,772)	15,193	Corfforaethol & Amrywiol	41,062	(32,817)	8,245
7,986	(3,401)	4,585	Cyllid & Eiddo	7,519	(3,433)	4,086
32,310	(8,255)	24,055	Gwasanaethau Priffyrdd, Cyfleusterau & Amgylchedd	38,345	(13,168)	25,177
22,483	(10,305)	12,178	Cynllunio & Gwarchod y Cyhoedd	21,222	(10,644)	10,578
66,000	(27,394)	38,606	Gwasanaethau Cymorth Cymunedol	74,473	(35,490)	38,983
16,727	(15,985)	742	Tai Awdurdod Lleol (CRT)	16,921	(15,957)	964
338,257	(130,562)	207,695	Cost y Gwasanaethau	347,877	(151,653)	196,224

2019/20				2020/21		
Gwariant Gros £000	Incwm Gros £000	Gwariant Net £000		Gwariant Gros £000	Incwm Gros £000	Gwariant Net £000
18,545	(470)	18,075	Gwariant Gweithredu Arall	20,363	(180)	20,183
17,755	(593)	17,162	Ariannu a Buddsoddi (Incwm) a Gwariant	17,295	(482)	16,813
	(223,347)	(223,347)	Trethiant ac Incwm Grant Amhenodol		(251,136)	(251,136)
374,557	(354,972)	19,585	(Arian dros Ben) neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	385,535	(403,451)	(17,916)
		0	Treuliau treth yr is-gwmni			0
		19,585	(Arian dros ben)/Diffyg y Grŵp			(17,916)
		(21,454)	(Arian dros Ben) neu Ddiffyg ar adbrisió Eiddo, Peiriannau ac Offer			(8,541)
		2,766	Colledion Amhariad ar Asedau Anghyfredol a Godir ar y Gronfa Ailbrisió Wrth Gefn			3,879
		0	Treth yn ymwneud ag incwm cynhwysfawr arall			0
		(17,192)	Ail-fesuriad y ddyled budd net a ddiffiniwyd /(Ased)			15,909
		(35,880)	(Incwm) a Gwariant Cynhwysfawr Arall			11,247
		(16,295)	Cyfanswm (Incwm) a Gwariant Cynhwysfawr			(6,669)

Mantolen y Grŵp

31 Mawrth 2020 £000		31 Mawrth 2021 £000	31 Mawrth 2021 £000
97,000	Anheddau Cyngor	94,977	
286,168	Tir ac Adeiladau Eraill	286,645	
11,077	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer	12,107	
122,935	Isadeiledd	139,219	
2,466	Asedau Cymunedol	1,485	
7,127	Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd	9,553	
6,403	Asedau Dros Ben na chânt eu Dal i'w Gwerthu	4,450	
533,176	Eiddo, Peiriannau ac Offer	548,436	
15,073	Asedau Treftadaeth	15,001	
7,602	Eiddo Buddsoddi	6,311	
1	Buddsoddiadau Hirdymor	0	
2,442	Dyledwyr Hirdymor	2,442	
558,294	Asedau Hirdymor		572,190
22,900	Buddsoddiadau Byrdymor	11,800	
2,574	Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu (<1bl)	3,544	
1,190	Rhestrau Eiddo	1,260	
31,161	Dyledwyr Byrdymor	45,888	
3,556	Arian Parod a Chywerthoedd Arian Parod	3,947	
61,381	Asedau Cyfredol		66,439
(38,006)	Benthyciadau Tymor Byr	(27,127)	
(29,830)	Credydwyd Byrdymor	(36,698)	
(211)	Darpariaethau	(363)	
(3,267)	Darpariaeth ar gyfer Absenoldebau Cronedig	(2,803)	
(3,554)	Derbyniadau Grantiau Refeniw Ymlaen Llaw	(1,740)	
(2,364)	Grantiau Cyfalaf a Dderbyniwyd Ymlaen Llaw	(5,156)	
0	Rhwymedigaeth treth cyfredol	0	
(77,232)	Dyledion Presennol		(73,887)
(3,754)	Credydwyd Hirdymor	(3,524)	
(158)	Darpariaethau	(222)	
(215,190)	Benthyciadau Hirdymor	(204,781)	
(287,140)	Dyledion Hirdymor Eraill	(313,733)	
0	Atebolrwydd treth gohiriedig	0	
(506,242)	Dyledion Hirdymor		(522,260)
36,201	Asedau Net		42,482

31 Mawrth 2020 £000		31 Mawrth 2021 £000	31 Mawrth 2021 £000
(7,469)	Cronfa'r Cyngor	(8,858)	
(28,965)	Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi	(40,003)	
(2,667)	Cyfrif Refeniw Tai	(2,756)	
(6,643)	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf	(8,290)	
(3,445)	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso	(7,638)	
0	Cronfa Wrth Gefn elw a cholled	2,991	
(49,189)	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir Eu Defnyddio		(64,554)
(116,349)	Y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn	(116,565)	
287,140	Y Gronfa Bensïynau Wrth Gefn	307,532	
0	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	(500)	
(161,510)	Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	(171,622)	
440	Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol	424	
	Cyfrif Absenoldebau Digolledol Cronedig		
3,267	Byrdymor	2,803	
12,988	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio		22,072
(36,201)	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn		(42,482)

Datganiad Llif Arian y Grŵp

2019/20 £000		2020/21 £000
19,585	Net (Arian dros ben) neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(17,916)
(28,387)	Addasiadau i Net (Arian dros ben) neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau ar gyfer symudiadau nad yw'n arian parod	(19,274)
1,462	Addasiadau i eitemau a gynhwysir yn y Net (Arian dros ben) neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi neu ariannu	2,084
(7,340)	Llifoedd arian net gan Weithgareddau Gweithredol	(35,106)
34,116	Gweithgareddau Buddsoddi	2,448
(26,155)	Gweithgareddau Cyllido	32,267
621	(Cynnydd) neu leihad Net mewn Arian Parod neu Gywerthoedd Arian Parod	(391)
4,177	Arian parod neu Gywerthoedd Arian Parod ar ddechrau'r cyfnod	3,556
(621)	Cynnydd/(Lleihad) mewn Arian Parod	391
3,556	Arian parod neu Gywerthoedd Arian Parod ar ddiwedd y cyfnod	3,947

Adran 6 - Adroddiad archwilydd annibynnol arfaethedig Archwilydd Cyffredinol Cymru i aelodau Cyngor Sir Ddinbych**Barn am y datganiadau ariannol**

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol:

- Cyngor Sir Ddinbych; a
- Grŵp Cyngor Sir Ddinbych.

ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2021 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Cyngor Sir Ddinbych yn cynnwys Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian a Datganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai, Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cyfrif Refeniw Tai a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o bolisiâu cyfrifo arwyddocaol

Mae datganiadau ariannol Grŵp Cyngor Sir Ddinbych yn cynnwys y Datganiad o Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn y Grŵp, y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant y Grŵp, Mantolen y Grŵp, Datganiad Llif Arian Parod y Grŵp, a'r nodiadau cysylltiedig.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r safonau cyfrifyddu rhyngwladol fel y'u dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan God Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2020-21.

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Sir Ddinbych a Grŵp Cyngor Sir Ddinbych ar 31 Mawrth 2021 ac o'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi eu paratoi'n briodol yn unol â gofynion deddfwriaethol a safonau cyfrifyddu rhyngwladol fel y'u dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan God Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2020-21.

Sail y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Archwilio Rhyngwladol yn y DU (ISAs (DU)) a Nodyn Ymarfer 10 'Archwilio Datganiadau Ariannol Endidau'r Sector Cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig'. Disgrifir fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hynny ymhellach yn yr adran o'm hadroddiad sy'n ymdrin â chyfrifoldebau'r archwilydd ar gyfer archwilio datganiadau ariannol. Rwyf yn annibynnol ar Gyngor Sir Ddinbych a Grŵp Cyngor Sir Ddinbych, yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU gan gynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio rwyf wedi'i chael yn ddigonol ac yn briodol i roi sail i'm barn.

Casgliadau sy'n ymwneud â busnes gweithredol

Wrth archwilio'r datganiadau ariannol, rwyf wedi dod i'r casgliad bod y defnydd o sail gyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol.

Yn seiliedig ar y gwaith a gyflawnais, nid wyf wedi nodi unrhyw ansicrwydd perthnasol sy'n ymwneud â digwyddiadau nac amodau a allai, yn unigol neu ar y cyd, fwrw amheuaeth perthnasol ar allu'r Cyngor i barhau i fabwysiadu sail gyfrifyddu busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeng mis o leiaf o'r adeg pan awdurdodir cyhoeddiad y datganiadau ariannol.

Disgrifir fy nghyfrifoldebau a chyfrifoldebau y swyddog ariannol cyfrifol mewn cysylltiad â busnes gweithredol yn adrannau perthnasol yr adroddiad hwn.

Gwybodaeth Arall

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys yr wybodaeth a gynhwysir yn y datganiad cyfrifon heblaw'r datganiadau ariannol a'm hadroddiad archwilydd arnynt. Mae'r Swyddog Ariannol Cyfrifol yn gyfrifol am yr wybodaeth arall a gynhwysir yn y datganiad cyfrifon. Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, oni nodir fel arall yn glir yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o sicrwydd ynghylch hynny.

Fy nghyfrifoldeb i yw darllen yr wybodaeth arall ac, wrth wneud hynny, ystyried a yw'r wybodaeth arall yn anghyson yn berthnasol â'r datganiadau ariannol neu'r wybodaeth a gafwyd yn ystod yr archwiliad, neu ei bod yn ymddangos fel arall ei bod wedi ei chamddatgan yn berthnasol. Os byddaf yn nodi anghysondebau perthnasol o'r fath neu gamddatganiadau perthnasol amlwg, mae'n ofynnol imi benderfynu a yw hyn yn arwain at gamddatganiad perthnasol yn y datganiadau ariannol eu hunain. Os byddaf, ar sail y gwaith a gyflawnais, yn dod i'r casgliad bod yr wybodaeth arall hon wedi ei chamddatgan yn berthnasol, mae'n ofynnol imi roi gwybod am y ffaith honno.

Nid oes unrhyw beth gennyf i'w nodi yn hyn o beth.

Adroddiad ynghylch gofynion eraill

Barn am faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Adroddiad Naratif wedi ei baratoi yn unol â Chod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2020-21;
- Mae'r wybodaeth yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi ei baratoi yn unol â'r canllawiau.

Materion y byddaf yn adrodd arnynt drwy eithriad

Yng ngoleuni'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth a gafwyd o'r cyngor a'r grŵp a'i amgylchedd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi camddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif na'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad ichi arnynt, os, yn fy marn i:

- nad oes cofnodion cyfrifyddu digonol wedi eu cadw, neu ni dderbyniwyd ffurflenni cyfrifyddu digonol ar gyfer fy archwiliad oddi wrth y canghennau nad yw fy nhîm wedi ymweld â nhw;
- nad yw'r datganiadau ariannol yn cytuno â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nad wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth a'r esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol mewn cysylltiad â'r datganiadau ariannol

Fel yr esbonnir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad o Gyfrifon a nodir ar dudalen 13, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad o gyfrifon, gan gynnwys datganiadau ariannol Cyngor Sir Ddinbych, sy'n rhoi darlun gwir a theg, ac am ba bynnag reolaeth fewnol sy'n angenrheidiol ym marn y swyddog ariannol cyfrifol i allu paratoi datganiadau o gyfrifon sy'n rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny trwy dwyll neu wall.

Wrth baratoi'r datganiad o gyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am asesu gallu'r cyngor a'r grŵp i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel y bo'n briodol, faterion sy'n ymwneud â'r busnes gweithredol a defnyddio sail gyfrifyddu busnes gweithredol oni thybir bod hynny'n amhriodol.

Cyfrifoldebau'r Archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu wall, a chyhoeddi adroddiad archwilydd sy'n cynnwys fy marn i. Sicrwydd rhesymol yw lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â Safonau Archwilio Rhyngwladol (DU) yn canfod camddatganiad perthnasol bob amser pan fydd yn bodoli. Gall camddatganiadau godi trwy dwyll neu wall a chânt eu hystyried yn berthnasol os, yn unigol neu gyda'i gilydd, gellid disgwyl yn rhesymol iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll, yw achosion o beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau. Rwy'n cynllunio gweithdrefnau yn unol â'm cyfrifoldebau a amlinellir uchod, i ganfod camddatganiadau perthnasol mewn cysylltiad ag afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Roedd fy ngweithdrefnau'n cynnwys y canlynol:

- Holi'r rheolwyr, pennaeth archwilio mewnol y cyngor a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, gan gynnwys cael ac adolygu dogfennau ategol sy'n ymwneud â pholisïau a gweithdrefnau Cyngor Sir Ddinbych mewn cysylltiad â:
 - nodi, gwerthuso a chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau ac a oeddent yn ymwybodol o unrhyw achosion o beidio â chydymffurfio;
 - canfod ac ymateb i risgiau o dwyll ac a oes ganddynt wybodaeth am unrhyw dwyll gwirioneddol, tybiedig neu honedig;

- y rheolaethau mewnol a sefydlwyd i liniaru risgiau sy'n gysylltiedig â thwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau.
- Ystyried, gan weithredu fel tîm archwilio, sut a ble y gallai twyll ddigwydd yn y datganiadau ariannol ac unrhyw ddangosyddion twyll posibl. Yn rhan o'r drafodaeth hon, nodais y posibilrwydd o dwyll yn y meysydd canlynol: cydnabod refeniw, postio cylchgronau anarferol; ac
- Cael dealltwriaeth o fframwaith awdurdod Cyngor Sir Ddinbych yn ogystal â fframweithiau cyfreithiol a rheoliadol eraill y mae y Cyngor yn gweithredu ynddynt, gan ganolbwyntio ar y cyfreithiau a'r rheoliadau hynny a gafodd effaith uniongyrchol ar y datganiadau ariannol neu a gafodd effaith sylfaenol ar weithrediadau Cyngor Sir Ddinbych.

Yn ogystal â'r uchod, roedd fy ngweithdrefnau ar gyfer ymateb i risgiau a nodwyd yn cynnwys y canlynol:

- adolygu datgeliadau y datganiad ariannol a phrofi dogfennau ategol er mwyn asesu cydymffurfedd â'r cyfreithiau a'r rheoliadau perthnasol a drafodir uchod;
- holi'r rheolwyr, y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a chynghorwyr cyfreithiol ynghylch cyfreithiad a honiadau gwirioneddol a phosibl;
- darllen cofnodion cyfarfodydd y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu;
- wrth fynd i'r afael â'r risg o dwyll trwy wrth-wneud rheolaethau gan reolwyr, profi priodoldeb cofnodion mewn cyfnodolion ac addasiadau eraill; asesu a yw'r barnau wrth wneud amcangyfrifon cyfrifyddu yn arwydd o duedd bosibl; a gwerthuso rhesymeg busnes unrhyw drafodiadau arwyddocaol sy'n anarferol neu y tu allan i fusnes arferol; a
- Rwyf hefyd wedi cyfleu cyfreithiau a rheoliadau perthnasol a nodwyd a risgiau o dwyll posibl i bob tîm archwilio, gan barhau i fod yn effro i unrhyw arwyddion o dwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau trwy gydol yr archwiliad.

Mae'r anhawster cynhenid i ganfod afreoleidd-dra, effeithiolrwydd rheolaethau Cyngor Sir Ddinbych, a natur, amseru a graddau'r gweithdrefnau archwilio a gyflawnir yn effeithio ar y graddau y gall fy ngweithdrefnau ganfod afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o fy adroddiad archwilydd.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Tystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Cyngor Sir Ddinbych yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru
Tachwedd 2021

24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Adran 7 - Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2020 – 2021

Cynnwys

Cynnwys	118
Rhagarweiniad	120
Y Fframwaith Llywodraethu	122
Egwyddor A - Ymddwyn gydag uniondeb, dangos ymrwymiad cadarn i werthoedd moesegol, a pharchu rheolaeth y gyfraith	122
Egwyddor B - Sicrhau bod y Cyngor yn agored a'i fod yn ymgysylltu â budd-ddeiliaid yn drylwyr	122
Egwyddor C - Diffinio canlyniadau o ran buddion economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy	123
Egwyddor D - Penderfynu ar yr ymyraethau sy'n angenrheidiol i gyflawni'r canlyniadau a fwriedir	124
Egwyddor E - Datblygu capasiti, gan gynnwys gallu'r arweinwyr ac unigolion o fewn y Cyngor	125
Egwyddor F - Rheoli risgiau a pherfformiad drwy fesurau rheoli mewnol cadarn a rheolaeth ariannol gref	125
Egwyddor G - Gweithredu arferion da o ran tryloywder, adrodd ac archwilio i ddarparu atebolrwydd effeithiol	126
Effaith Covid-19 ar Lywodraethu	127
Effaith Ymadael â'r Undeb Ewropeaidd ar Lywodraethu	129
Cyfranwyr allweddol at ddatblygu a chynnal y Fframwaith Llywodraethu	131
Adolygu Effeithiolrwydd	133
Ffynonellau Sicrwydd Mewnol	133
Sicrwydd gan Gyrff Rheoleiddio Allanol:	138

Camau a Gymerwyd mewn Ymateb i Ddatganiad Llywodraethu Blynnyddol 2019/20	141
Camau Gwella yn Deillio o Ddatganiad Llywodraethu Blynnyddol 2020-21.....	143
Ardystiad.....	146

Rhagarweiniad

Cyngor Sir Ddinbych (y Cyngor) sy'n gyfrifol am sicrhau y cyflawnir ei fusnes yn unol â'r gyfraith a'r safonau priodol. O dan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 (fel y'u diwygiwyd gan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) (Diwygio) 2018) mae'n ofynnol i'r Cyngor adolygu mor effeithiol yw ei system ar gyfer rheolaeth fewnol a chynnwys Datganiad Llywodraethu Blyneddol yn adrodd ynghylch yr adolygiad hwnnw yn ei Ddatganiad Cyfrifon.

Lluniwyd y datganiad hwn yn unol â chanllawiau'r Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth a Chymdeithas Prif Weithredwyr ac Uwch-reolwyr Awdurdodau Lleol Cymru – *'Delivering Good Governance in Local Government Framework'* (2016). Mae hyn er mwyn dangos bod y Cyngor:

- Yn cynnal ei fusnes yn unol â'r deddfau a'r rheoliadau perthnasol;
- Yn rhoi cyfrif priodol am arian cyhoeddus a'i ddiogelu;
- Yn defnyddio'i adnoddau'n gynnil, yn effeithlon ac yn effeithiol er mwyn cyflawni'r blaenoriaethau a gytunwyd er budd pobl leol.

Wrth sefydlu ei Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol mae'r Cyngor wedi mabwysiadu'r 'Egwyddorion Craidd' sy'n sail ar gyfer fframwaith y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth / Cymdeithas Prif Weithredwyr ac Uwch-reolwyr Awdurdodau Lleol Cymru. Nodir y saith o egwyddorion craidd isod:

- A. Ymddwyn gydag uniondeb
- B. Ymgysylltu gyda budd-ddeiliaid
- C. Diffinio canlyniadau
- D. Sicrhau y cyflawnir canlyniadau a gynlluniwyd
- E. Datblygu capasiti, gallu ac arweinyddiaeth
- F. Rheoli risgiau a pherfformiad yn effeithiol
- G. Arddangos tryloywder ac atebolrwydd.

Mae'r adolygiad ar sail y Fframwaith hwn yn adolygu a oes unrhyw gyfleoedd i wella trefniadau'r Cyngor. Os oes cyfleoedd, caiff cynllun gweithredu ei gynnwys er mwyn sicrhau y cymerir y camau angenrheidiol.

Y Fframwaith Llywodraethu

Egwyddor A - Ymddwyn gydag uniondeb, dangos ymrwymiad cadarn i werthoedd moesegol, a pharchu rheolaeth y gyfraith

Mae Cyfansoddiad y Cyngor yn cynnwys Codau Ymddygiad ar gyfer aelodau a swyddogion ac maent yn mynnu ymddygiad o safon uchel. Fe'i gwnaed yn ofynnol i swyddogion gwblhau hyfforddiant er mwyn sicrhau bod staff yn gwybod am y codau ymarfer a pholisïau pwysig eraill. Ategir hynny gan ganllawiau mwy penodol megis y Strategaeth ar gyfer Atal a Chanfod Twyll, Llygredigaeth a Llwgwrwobrwyo, y Polisi Rhannu Pryderon, Rheoliadau Ariannol a Rheolau'r Weithdrefn Gontractau. Mae gan Bennaeth y Gyfraith, Adnoddau Dynol a Gwasanaethau Democrataidd (y Swyddog Monitro) a'r Pennaeth Gwasanaethau Cyllid ac Eiddo (y Swyddog Adran 151) ill dau gyfrifoldebau i sicrhau bod penderfyniadau'r Cyngor yn bodloni'r gofynion cyfreithiol.

O ganlyniad i adolygiad archwilio mewnol o Ddiwylliant Moesegol cytunwyd ar gynllun gweithredu i fynd i'r afael â'r meysydd hynny'r oedd angen eu gwella, gan gynnwys diwygio Cod Ymddygiad y Swyddogion.

Egwyddor B - Sicrhau bod y Cyngor yn agored a'i fod yn ymgysylltu â budd-ddeiliaid yn drylwyr

Mae'r Cyngor yn ymgysylltu â budd-ddeiliaid a phartneriaid drwy drefniadau cydweithio, byrddau partneriaeth a chynrychiolaeth ar fyrddau llywodraethu cyrff allanol. Datblygwyd ein dulliau o ymgysylltu â budd-ddeiliaid mewn ymateb i Covid-19, er mwyn sicrhau y gellid cydlynu gwaith amryfal sefydliadau ac asiantaethau. Mae'r arolwg trigolion yn rhoi sail ar gyfer strategaethau ymgysylltu â'r gymuned yn ogystal â gwasanaethau.

Mae ymgysylltu â budd-ddeiliaid ar fin cynyddu er mwyn bodloni gofynion Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 ynghylch hunanasesiad y Cyngor o'i berfformiad.

Mae'r Cyngor yn cyhoeddi gwybodaeth ar y wefan a chaiff pob cyfarfod o'r Cyngor ei we-ddarlledu bellach. Sefydlwyd cyfarfodydd ar-lein er mwyn cadw pellter cymdeithasol oherwydd Covid-19, a chynhelir holl gyfarfodydd y Cyngor yn rhithiol ar hyn o bryd.

Mae sianeli cyfathrebu'n cynnwys datganiadau i'r wasg a chyhoeddiadau ar-lein drwy gyfryngau cymdeithasol (Facebook a Twitter) a'r porth Sgwrs y Sir.

Dechreuwyd gwneud galwadau gwarchod rhagweithiol i bobl ddiamddiffyn rhag Covid-19. Mae'r Cyngor wrthi'n paratoi ar gyfer llunio'r cynllun corfforaethol nesaf ac ar hyn o bryd yn canolbwyntio ar ymgysylltu.

Egwyddor C - Diffinio canlyniadau o ran buddion economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy

Pennir y weledigaeth strategol ar gyfer Sir Ddinbych yng Nghynllun Corfforaethol y Cyngor. Yma mae'r Cyngor yn diffinio blaenoriaethau a chanlyniadau penodol i'w cyflawni, ac mae Bwrdd Rhaglen y Cynllun Corfforaethol yn goruchwyllo'r drefn.

Er bod Covid-19 wedi cael effaith ar brosiectau corfforaethol ddechrau 2020-21, daliwyd ati i gyflawni'r rhan helaeth o'r cynllun wrth i'r pandemig barhau. Yn haf 2020 fe ailymrwymodd y Bwrdd Rhaglen i gyflawni blaenoriaethau a phrosiectau'r Cynllun Corfforaethol cyfredol, a oedd yn eu tyb hwy'n dal yn berthnasol er gwaethaf Covid-19. Mae yno fwrdd rhaglen ar wahân sy'n canolbwyntio ar sicrhau fod cyllid a gwasanaethau'r Cyngor yn gynaliadwy.

Cwblheir Asesiad o'r Effaith ar Lesiant ar gyfer unrhyw benderfyniadau arwyddocaol, a diwygiwyd yr asesiad er mwyn ystyried yr effaith ar Newid Hinsawdd a'r ddyletswydd o ran cydraddoldeb economaidd-gymdeithasol.

Mae modd gwneud mwy a mwy o drafodion ariannol ar-lein ac mae prosiect band eang cyflym iawn yn mynd rhagddo fel bod mwy o bobl a busnesau yn Sir Ddinbych yn medru cysylltu. Mae Strategaeth y Cyngor ar Newid Hinsawdd a Newid Ecolegol yn esbonio sut fydd y Cyngor yn cyflawni ei uchelgais o ddod yn awdurdod carbon niwtral erbyn 2030. Mae gwaith yn mynd yn ei flaen er mwyn sicrhau y caiff hyn ei ymgorffori yn holl brosesau penderfynu a systemau'r Cyngor.

Egwyddor D - Penderfynu ar yr ymyraethau sy'n angenrheidiol i gyflawni'r canlyniadau a fwriedir

Mae Adroddiadau Perfformiad Chwarterol yn olrhain holl weithgareddau'r Cyngor yn ôl dangosyddion perfformiad allweddol a chyflawniad canlyniadau allweddol. Amharwyd ar y broses gan y bu'n rhaid symud staff i ategu gwasanaethau hanfodol mewn ymateb i Covid-19, ac o ganlyniad i hynny ni chwblhawyd yr adroddiad perfformiad ar gyfer chwarter un. Ers hynny mae pethau wedi dychwelyd i'r arfer ac mae'r adroddiadau'n amlygu'r camau adfer sy'n cael eu cymryd os oes unrhyw lithriant.

Mae'r Uwch-reolwyr a'r Aelodau (drwy Bwyllgorau Craffu a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio) yn sicrhau bod y Cyngor yn dal i ganolbwyntio ar gyflawni ei amcanion a'i flaenoriaethau. Ail-ffurfiwyd y Tîm Gweithredol Corfforaethol ac mae'n darparu cefnogaeth i'r ddau Gyfarwyddwr Corfforaethol sy'n ymgymryd â dyletswyddau'r Prif Weithredwr dros nes penodir un newydd. Mae'r Tîm Gweithredol Corfforaethol a Bwrdd Rhaglen y Cynllun Corfforaethol yn goruchwyllo'r prosiectau a'r cynlluniau mawr ar gyfer newid y mae'r Cyngor yn buddsoddi ynddynt.

Er gwaethaf effaith y pandemig Covid-19 ym mis Mawrth 2020, cwblhawyd cynlluniau busnes y gwasanaethau a chyhoeddwyd adroddiad perfformiad blynyddol. Er y bu'n rhaid rhoi'r broses herio gwasanaethau o'r neilltu wrth ganolbwyntio ar y pandemig a'r adferiad, bydd yn dychwelyd yn haf 2021.

Llunnir yr Adroddiad Perfformiad Blynyddol ar gyfer 2020-21 gan gynnwys adolygiad o lechyd Corfforaethol ac i fodloni un o ofynion newydd Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) a ddaw i rym fis Mai 2022.

Ataliwyd rhai gweithgareddau yn ystod ymateb cychwynnol y Cyngor i Covid-19; yna rhoes y Cyngor ei gynlluniau adfer ar waith a oedd yn cynnwys 17 o themâu ar gyfer ailsefydlu gwasanaethau a'u darparu i'r cyhoedd mewn modd diogel, a chefnogi staff, cymunedau a busnesau drwy gyfnod heriol dros ben.

Egwyddor E - Datblygu capasiti, gan gynnwys gallu'r arweinwyr ac unigolion o fewn y Cyngor

Caiff datblygiad ei lywio gan y strategaeth arweinyddiaeth, cynlluniau prentisiaeth a phorth e-ddysgu a ddefnyddir i ddatblygu staff ar bob lefel.

Mae'r Cyngor hefyd yn gweithio drwy amrywiaeth helaeth o bartneriaethau a threfniadau cydweithio, ac mae'n defnyddio prosesau comisiynu a chaffael i wneud y defnydd gorau o'r capasiti drwy ddarparu gwasanaethau yn y ffyrdd mwyaf effeithiol ac effeithlon.

Cymeradwywyd pecyn cymorth partneriaethau (Modelau Darparu Gwasanaethau Amgen) sy'n nodi'r gofynion allweddol ac yn cynnig dulliau o sicrhau y rheolir partneriaethau'n effeithiol.

Ffurfiwyd swyddfa adleoli staff yn sydyn yn ystod y pandemig Covid-19 er mwyn symud adnoddau staffio i'r gwasanaethau hynny oedd yn brin o gapasiti.

Rhodddwyd y gorau i gynllunio'r gweithlu yn ystod y cyfnod hwn a bydd yn ailddechrau'n fuan er mwyn sicrhau fod yno drefniadau addas ar waith pan gyfyd unrhyw brinder capasiti neu bryderon ynglŷn â chydnerthedd.

Mae prosiect Ffyrdd Newydd o Weithio'n mynd yn ei flaen ac mae elfen ohono'n canolbwyntio ar wella'r trefniadau ar gyfer pobl sy'n gweithio gartref ac o bell, a chefnogi staff gyda phatrymau gweithio yn y dyfodol.

Mae hyfforddiant i'r aelodau'n cael ei drefnu hefyd er mwyn hybu sgiliau TGCh a chodi ymwybyddiaeth o bolisiau allweddol.

Egwyddor F - Rheoli risgiau a pherfformiad drwy fesurau rheoli mewnol cadarn a rheolaeth ariannol gref

Caiff cofrestri risg corfforaethol eu diweddarau ddwywaith y flwyddyn a thynnir sylw uwch-reolwyr ac aelodau i unrhyw risgiau arwyddocaol. Lluniwyd datganiad o Barodrwydd i Dderbyn Risg ac mae aelodau ac uwch-reolwyr yn ei adolygu er mwyn sicrhau bod lefel unrhyw risg yn dderbyniol, a diwygiwyd y datganiad yn ddiweddar er mwyn pennu'r parodrwydd i dderbyn risgiau ym maes diogelu a'r amgylchedd. Mae Archwilio Mewnol yn

asesu ansawdd cyffredinol y trefniadau rheoli risg, llywodraethu a rheolaeth fewnol, ac yn cytuno ar gamau gwella fel y bo'r angen.

Mae gan y Cyngor hanes o reolaeth ariannol gadarn, darparu gwasanaethau o fewn y gyllideb a chyhoeddi cyfrifon yn brydlon mewn ymateb i'r gofynion ynglŷn â chau'r cyfrifon yn gynnar. Er gwaethaf y pandemig, llwyddodd y Cyngor i gau'r cyfrifon ar gyfer 2019/20 yn unol â'r terfyn amser gwreiddiol.

Mae ymateb i Covid-19 wedi golygu cynyddu gwariant (ar gyfarpar diogelu personol, er enghraifft) a cholli incwm (hamdden, parcio ac yn y blaen) ac mae hynny wedi creu cryn wasgfa ar gyllid y Cyngor, ac mae'n rhaid gweinyddu grantiau Llywodraeth Cymru'n chwim yng nghyd-destun ardrethi busnes, taliadau bonws gofal cymdeithasol a phrydau ysgol am ddim. Cyhoeddwyd Strategaeth Ariannol Covid-19 ym mis Mai 2020 er mwyn cynllunio'r ymateb i'r argyfwng oedd yn mynd yn ei flaen. Mae cymorth gan Lywodraeth Cymru wedi galluogi'r Cyngor i gynnal ei wasanaethau hanfodol a chefnogi cymunedau a busnesau'r sir wrth wneud hynny. Cynhaliodd y Cyngor adolygiad yn ôl y Cod Rheolaeth Ariannol er mwyn cyflawni gofynion newydd.

Bernid fod llywodraethu gwybodaeth yn gadarn ar y cyfan, ond roedd y pandemig wedi amlygu gwendidau a ddeilliai'n rhannol o wahanol arferion gwaith (er enghraifft, y rhan helaeth o'r staff yn gweithio gartref) na fu'n destun pryder yn y gorffennol; darparwyd hyfforddiant e-ddysgu diwygiedig mewn Diogelu Data er mwyn codi ymwybyddiaeth staff.

Egwyddor G - Gweithredu arferion da o ran tryloywder, adrodd ac archwilio i ddarparu atebolrwydd effeithiol

Mae'r asesiad allanol o Archwilio Mewnol yn cadarnhau ei fod yn cydymffurfio â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus. Mae cyrff rheoleiddio allanol yn darparu asesiadau annibynnol, gan gynnwys Archwilio Cymru, Arolygiaeth Gofal Cymru, Estyn ac Ombwdsmon Cymru; bu canlyniadau'r asesiadau hynny'n gadarnhaol ar y cyfan, ac ni chodwyd unrhyw bryderon o bwys.

Mae'r Cyngor yn darparu gwybodaeth eglur a chywir, ac wedi datblygu ei wefan ac arddull adroddiadau'r Cyngor er mwyn hybu tryloywder a hygyrchedd. Diwygiwyd y wefan i

gyflawni'r Safonau Hygyrchedd. Cyhoeddir cofnodion cyfarfodydd a phenderfyniadau allweddol ar wefan y Cyngor.

Ar ddiwedd mis Mawrth 2020 ataliwyd cyfarfodydd y Cyngor nes byddai'n ddiogel eu hailgychwyn, a sefydlwyd cyfarfodydd ar-lein wrth i'r flwyddyn fynd yn ei blaen, sydd bellach ar gael i'r cyhoedd yn unol â gofynion y ddeddfwriaeth.

Effaith Covid-19 ar Lywodraethu

Mae'r pandemig Covid-19 wedi cael effaith arwyddocaol ar y Cyngor a thrigolion y sir, a bu'n ofynnol inni addasu'r ffordd yr ydym yn darparu gwasanaethau yn ogystal â chreu gwasanaethau newydd. Mae'r Cyngor yn chwarae rhan bwysig yn yr ymateb i'r pandemig o dan y Ddeddf Argyfyngau Sifil Posibl. O ganlyniad i hynny bu'n rhaid newid rhai trefniadau llywodraethu dros dro, gan gynnwys gohirio rhai o gyfarfodydd y Cyngor, a rhoi blaenoriaeth i ddarparu gwasanaethau er mwyn ymdopi â'r newid yn y galw. Mae'r Cyngor yn dal i weithio mewn partneriaeth â Llywodraeth Cymru, GIG Cymru ac Iechyd Cyhoeddus Cymru wrth gymryd camau angenrheidiol ar gyfer rheoli ac atal lledaeniad y feirws. Sefydlodd y Cyngor y Tîm Rheoli Strategol mewn Argyfwng i ddod ag uwch-reolwyr, Adnoddau Dynol, TGCh ac Aelodau Arweiniol ynghyd i fonitro'r sefyllfa ac ymateb i'r argyfwng.

Fel y soniwyd yn Natganiad Llywodraethu Blyneddol y llynedd:

“Oherwydd y mesurau pellhau cymdeithasol bu'n rhaid gohirio holl gyfarfodydd y Cyngor hyd nes y sefydlwyd cyfarfodydd ar-lein yn unol â'r gofynion deddfwriaethol Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Coronafeirws) (Cyfarfodydd) (Cymru) 2020 dan bwerau a roddwyd i Lywodraeth Cymru dan Ddeddf Coronafeirws 2020. Roedd y Cabinet yn dal i gyfarfod yn anffurfiol gyda phenderfyniadau'n cael eu dirprwyo i'r Arweinydd dros dro hyn nes yr oedd trefniant yn ei le i ganiatáu i'r Cabinet wneud penderfyniadau ffurfiol. Mae'r gyfraith yn dweud y gall yr Arweinydd arfer holl swyddogaethau'r Cabinet nad ydynt fel arall wedi'u dirprwyo (Adran 15(4) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000) ac mae hyn wedi'i adlewyrchu yn adran 6.5.3 o'r Cyfansoddiad. Rhoes y Swyddog Monitro friff ar y trefniadau cyfarfod diwygiedig i bob Aelod er mwyn cynnal tryloywder.”

Fel y nodwyd yn Natganiad Llywodraethu Blynyddol y llynedd, cyflwynwyd trefniadau newydd i ddechrau fel y cytunwyd rhwng y Cabinet ac Arweinwyr Grwpiau er mwyn sicrhau y gellid ymgysylltu'n rhagweithiol â'r aelodau etholedig i gyd. Bu'r Arweinwyr Grwpiau'n cwrdd yn rhithiol â'r Prif Weithredwr, Arweinydd, Swyddog Monitro a Swyddog Adran 151 bob wythnos i gael yr wybodaeth ddiweddaraf ynglŷn â rheoli'r argyfwng a chynlluniau adfer. Yna gallai'r Arweinwyr rannu'r wybodaeth â'u grwpiau a gofyn i Aelodau Arweiniol a Swyddogion Arweiniol ddod i gyfarfodydd Arweinwyr Grwpiau neu gyfarfodydd Grŵp os oedd angen mwy o wybodaeth neu drafodaeth. Roedd trefniadau ffurfiol ar waith ar gyfer galw penderfyniadau i mewn, pe byddai'r nifer ofynnol o aelodau'n dymuno herio penderfyniad. Ailgychwynnodd holl gyfarfodydd ffurfiol y Cyngor yn rhithiol erbyn mis Medi 2020 ac felly nid oedd angen y trefniadau dros dro mwyach.

Dechreuodd y Cyngor gyflwyno gwasanaeth cyfieithu ar y pryd ar gyfer cyfarfodydd rhithiol yn raddol o fis Hydref 2020 ymlaen, ac roedd y system cyfarfodydd rhithiol yn medru cynnig cyfieithu ar y pryd ymhob cyfarfod ffurfiol erbyn mis Ionawr 2021. Ni fedrai'r Cyngor alluogi'r cyhoedd i wyllo cyfarfodydd ffurfiol nes eu bod ar gael yn ddwyieithog. Yn ystod y cyfnod hwn gwahoddwyd Gohebydd Democratiaeth Leol i bob cyfarfod ffurfiol er mwyn sicrhau fod yno gynrychiolaeth ar ran y cyhoedd. Caiff yr holl gyfarfodydd eu gwe-ddarlledu bellach, sy'n hybu tryloywder.

Mae ymateb y Cyngor hefyd wedi cynnwys:

- Gweithredu ei brosesau rheoli argyfwng, ar ôl eu haddasu rywfaint, a chael cynrychiolaeth yn y seilwaith rhanbarthol ar gyfer ymateb i'r argyfwng.
- Gweithredu prosesau parhad busnes drwy nodi gwasanaethau allweddol a symud staff o wasanaethau nad oeddent yn hanfodol i gynorthwyo lle'r oedd prinder capasiti.
- Dal ati i ddarparu gwasanaethau craidd wrth ymateb i'r argyfwng, lle'r oedd yn ddiogel gwneud hynny.
- Wedi i'r llywodraeth gyhoeddi'r cyfnod clo fis Mawrth 2020, medrodd y rhan helaeth o'r gweithlu weithio gartref ac anfonwyd cyfarpar TGCh a meddalwedd yn chwim i'r rhai hynny oedd ei angen. Yn ystod y cyfnod hwn mae'r holl aelodau a llawer o weithwyr wedi gallu gweithio gartref yn ddiogel.

- Gweithredu mesurau i sicrhau na fyddai neb ond gweithwyr allweddol yn cael caniatâd i weithio yn swyddfeydd y Cyngor. Hefyd, gweithredu trefniadau gwarchod ar gyfer gweithwyr y nodwyd eu bod â risg uchel.
- Rhoi trefniadau cyfathrebu ar waith i hwyluso rhannu cyngor a gwybodaeth ynghylch iechyd y cyhoedd a gwasanaethau'r Cyngor a sicrhau ei fod yn cyrraedd y cynulleidfaoedd perthnasol, er enghraifft, trigolion a busnesau.
- Strategaeth ar gyfer Adferiad Ariannol Covid-19 yn cyflwyno ymateb y Cyngor i'r gwasgfeydd ariannol sylweddol y mae Covid-19 wedi'u hachosi.
- Gweithredu prosesau'n chwim wrth weinyddu grantiau Llywodraeth Cymru i fusnesau bach a'r sectorau manwerthu, lletygarwch a hamdden. Hefyd, taliadau bonws gofal cymdeithasol a thaliadau prydau ysgol am ddim.
- Cyfathrebu â staff a'u cefnogi drwy rannu negeseuon i sicrhau eu bod yn mynd ati i ystyried a rheoli eu hiechyd a'u lles.

Byddwn yn dal i adolygu'r effaith y mae Covid-19 wedi'i gael ar ein cymunedau a busnesau wrth i'r economi ailgychwyn wedi diddymu'r cyfyngiadau. Mae'r Cyngor yn ymrwmo i sicrhau ei fod yn ymateb yn briodol i'r cyfleoedd, heriau a phroblemau sy'n deillio o Covid-19.

Effaith Ymadael â'r Undeb Ewropeaidd ar Lywodraethu

Ymadawodd y Deyrnas Gyfunol â'r Undeb Ewropeaidd ar 31 Ionawr 2021 yn dilyn cyfnod pontio. Mae hyn wedi golygu newidiadau ysgubol i bobl a busnesau yn y Deyrnas Gyfunol. Cedwir cofrestr risg Brexit ac adroddir yn ei chylch i Uwch-reolwyr a'r Cabinet. Mae gan y Cyngor bresenoldeb ar Banel Ymgynghorol Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru lle trafodir canllawiau'r llywodraeth, risgiau a materion eraill. Gan y bydd yn rhaid trosi'r rhan helaeth o reolau a deddfau'r Undeb Ewropeaidd i gyfraith y Deyrnas Gyfunol, a bod rhai ohonynt eisoes wedi'u trosi, mae'r Cyngor yn wynebu newidiadau eraill, gan gynnwys rheoleiddio a newidiadau posib mewn trefniadau llywodraethu data a rheolau mudo i'r Deyrnas Gyfunol sy'n cael effaith ar recriwtio. Rydym hefyd yn aros am ganlyniad adolygiad i gyfraith caffael yr Undeb Ewropeaidd. Yn unol â chanllawiau'r Llywodraeth mae'r Cyngor wedi darparu gwybodaeth ynglŷn â'r Cynllun Preswyllo'n Sefydlog i

Ddinasyddion yr UE i bobl leol, gan roi arweiniad i weithwyr perthnasol a'u hannog i gofrestru.

Cyngor a chyfarwyddyd wedi'i anelu at fusnesau lleol sy'n masnachu â'r Undeb Ewropeaidd a sicrhau fod busnesau'n cael y gefnogaeth angenrheidiol iddynt ddal i gydymffurfio â'r gyfraith.

Cyfranwyr allweddol at ddatblygu a chynnal y Fframwaith Llywodraethu

Cyfranwyr allweddol	Cyfraniad
Y Cyngor	- Cymeradwyo'r Cynllun Corfforaethol - Ardystio'r Cyfansoddiad - Cymeradwyo'r polisi a fframweithiau ariannol
Y Cabinet	- Prif gorff penderfynu'r Cyngor - Yn cynnwys Arweinydd y Cyngor ac aelodau Cabinet sydd â chyfrifoldeb am bortffolios penodol
Y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio	Helpu codi proffil rheolaeth fewnol, rheoli risg a materion adrodd ariannol o fewn y Cyngor, yn ogystal â chynnig fforwm ar gyfer trafod materion a godwyd gan archwilywyr mewnol ac allanol
Y Pwyllgor Safonau	Mae'r Pwyllgor Safonau yn hyrwyddo ymddygiad o safon uchel gan aelodau etholedig a chyfetholedig ac yn monitro gweithrediad Cod Ymddygiad yr Aelodau.
Byrddau Rhaglenni a Phrosiectau	- Monitro arbedion effeithlonrwydd, amlygu risg a chamau lliniaru - Ystyried cadernid cynllunio rhag argyfwng a rhagweld ac ystyried darparu adnoddau ar gyfer darpariaeth a gynlluniwyd - Cynllunio gweithgarwch cyfathrebu ac ymgysylltu
Pwyllgorau Craffu	- Adolygu a chraffu ar benderfyniadau a pherfformiad y Cyngor, y Cabinet a Phwyllgorau - Adolygu a chraffu ar benderfyniadau a pherfformiad cyrff cyhoeddus eraill gan gynnwys partneriaethau
Y Pwyllgorau Trwyddedu a Chynllunio	- Mae'r Pwyllgor Trwyddedu'n ystyried materion sydd a wnelont â thacsis, adloniant, alcohol, mannau gwerthu bwyd ac yn ymgymryd ag amrywiaeth o swyddogaethau trwyddedu eraill. - Mae'r Pwyllgor Cynllunio'n penderfynu ynghylch materion rheoli datblygu, gan gynnwys ceisiadau am ganiatâd cynllunio.
Y Tîm Gweithredol Corfforaethol, y Tîm Arwain	Bod yn gyfrifol am ddatblygu fframwaith llywodraethu, risg a rheolaeth y Cyngor, ei gynnal a'i weithredu

Strategol a Rheolwyr	• Cyfrannu at reolaeth gorfforaethol a llywodraethiant effeithiol y Cyngor
Archwilio Mewnol	• Cynnig barn annibynnol a gwrthrychol ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd trefniadau rheoli mewnol, rheoli risg a llywodraethu • Cynnal rhaglen o archwiliadau ar sail risg, gan gynnwys gweithgarwch gwrth-dwyll ac ymchwiliadau • Adnabod meysydd i'w gwella wrth reoli risg
Archwilio Allanol	Archwilio datganiadau ariannol y Cyngor ac adrodd yn eu cylch (gan gynnwys y Datganiad Llywodraethu Blynnyddol), gan roi barn ar y cyfrifon a'r defnydd o adnoddau a dod i gasgliad ynglŷn â'r trefniadau sydd ar waith i sicrhau y defnyddir adnoddau'n gynnil, effeithlon ac effeithiol

[Capsiwn: Cyfranwyr allweddol at ddatblygu a chynnal y Fframwaith Llywodraethu]

Cafodd y pandemig coronafeirws effaith andwyol ar y Fframwaith Llywodraethu uchod. Oherwydd darpariaethau argyfwng yn y Cyfansoddiad a'r Rhestr Ddirprwyo gallai'r Cyngor ddal ati i weithredu a chymryd penderfyniadau pwysig wrth fynd ati i sefydlu trefniadau gwahanol fel y gellid cymryd rhan yng nghyfarfodydd y Cyngor o bell. Cyfarfu'r Cabinet yn anffurfiol ddechrau'r flwyddyn ariannol a mynegodd yr aelodau'r ffordd y byddent yn pleidleisio, ac roedd penderfyniad dirprwyedig yr Arweinydd yn adlewyrchu eu barn. Dechreuwyd ailsefydlu cyfarfodydd y Cyngor yn raddol ym mis Mehefin 2020 wrth i'r dechnoleg ganiatáu hynny, ac roedd yr holl gyfarfodydd democrataidd wedi ailddechrau erbyn mis Medi 2020.

Adolygu Effeithiolrwydd

Defnyddir sawl dull o fesur mor effeithiol yw'r trefniadau llywodraethu ac yn 2020/21, y tro cyntaf i'r Cyngor baratoi cyfrifon grŵp, mae'r Cyngor wedi ystyried ei berthynas â'i endidau grŵp – hynny yw, Hamdden Sir Ddinbych Cyf – wrth gynnal ei adolygiad.

Ym mis Mawrth ac Ebrill 2021 adolygodd y Grŵp Swyddogion Llywodraethu Corfforaethol drefniadau'r Cyngor yn ôl Fframwaith y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth/Cymdeithas Prif Weithredwyr ac Uwch-reolwyr Awdurdodau Lleol Cymru, a chadarnhawyd bod trefniadau Llywodraethu fel y Cod Ymddygiad, Rheoliadau Ariannol a phrosesau corfforaethol eraill wedi gweithio yn y modd a fwriadwyd i raddau helaeth yn ystod y flwyddyn; amlygwyd rhai meysydd o ddiffyg cydymffurfiaeth yn sgil adolygiadau Archwilio Mewnol. Caiff y Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol ei ddiwygio er mwyn adlewyrchu'r trefniadau presennol a bydd hynny'n parhau mewn ymateb i ddatblygiadau ac unrhyw oblygiadau pellach sy'n deillio o'r pandemig Covid-19.

Ffynonellau Sicrwydd Mewnol

[Adroddiad Perfformiad Blynyddol 2020-21](#) yw'r adroddiad cyntaf i gynnwys gwybodaeth ynglŷn ag ymateb y Cyngor i'r ddyletswydd newydd hon i hunanasesu ei berfformiad, yn unol â Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021. Mae'n rhoi crynodeb o'r perfformiad mewn saith o feysydd llywodraethu: Cynllunio Corfforaethol, Cynllunio Ariannol, Rheoli Perfformiad, Rheoli Risg, Cynllunio'r Gweithlu, Asedau a Chaffael.

Barn Flynyddol Archwilio Mewnol

Un o'r datganiadau sicrwydd pwysicaf wrth adolygu effeithiolrwydd yw adroddiad a barn flynyddol y Prif Archwilydd Mewnol. Mae Archwilio Mewnol yn gweithredu cynllun archwilio hyblyg sy'n ei alluogi i droi ei sylw at wahanol bethau wrth i flaenoriaethau newid yn ystod y flwyddyn. Yn 2020/21 bu'r gwaith Archwilio Mewnol yn canolbwyntio ar feysydd y tybiwyd fod yno fwy o risg ynddynt oherwydd y pandemig a'r newidiadau mewn prosesau rheoli yn ei sgil. Ym marn y Prif Archwilydd Mewnol mae trefniadau llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol y Cyngor yn y meysydd a archwiliwyd yn dal i weithio'n foddhaol. Er bod y pandemig wedi cyfyngu ar gwmpas y gwaith sicrwydd oherwydd gorfod symud staff archwilio, gellir bod yn rhesymol sicr na ddaeth unrhyw wendidau mawr i'r amlwg yn y

systemau rheoli mewnol y mae'r Cyngor yn eu gweithredu. Argymhellwyd gwella'r meysydd canlynol:

Adroddiadau Sicrwydd Isel a gyflwynodd Archwilio Mewnol yn 2020/21	Camau a gytunwyd mewn perthynas â risgiau/materion o bwys
Darparu Llety i Bobl Ddigartref	Gwella goruchwyliaeth gorfforaethol strategol. Cynllun gweithredu er mwyn lleihau'r ddibyniaeth ar ddefnyddio llety argyfwng a llety dros dro anaddas am gyfnodau hir, dan oruchwyliaeth y Grŵp Strategol Digartrefedd a Thai. Cyflwyno trefniadau i sicrhau y rheolir eiddo'n effeithiol. Datblygu a gweithredu trefniadau monitro perfformiad ac ansawdd.
Adeiladau'r Frenhines	Adolygu a diwygio'r canllawiau Rheoli Prosiectau a chynnal proses grŵp adolygu. Diwygio'r achos busnes gan gynnwys costau mwy realistig. Llunio protocol i fanylu sut a phryd y dylid meithrin cyswllt â'r Gwasanaethau Cyfreithiol.
Taliadau Uniongyrchol i Blant	Cyd-weithgor i gomisiynu darparwr gwasanaeth cynnal Taliadau Uniongyrchol. Gwella'r modd y cofnodir gwybodaeth am Taliadau Uniongyrchol fel y gellir monitro'r drefn yn effeithiol drwy ddatblygu gweithdrefnau a chanllawiau, a gwella systemau TG lle bo modd. Cynnal adolygiadau sicrhau ansawdd fel y cydymffurfir â'r safonau cofnodi.
Rheoli Contractau	Uwch-reolwyr i adolygu'r trefniadau rheoli contractau yn eu gwasanaethau hwy er mwyn sicrhau cysondeb a chydymffurfiaeth â Rheolau'r Weithdrefn Contractau. Cyflwyno hyfforddiant gydol y Cyngor i'r holl staff sy'n ymwneud â rheoli contractau. Sicrhau y caiff contractau eu cynnwys ar y gofrestr contractau ganolog. Gwella'r trefniadau ar gyfer monitro ansawdd contractau a rheoli risgiau sy'n gysylltiedig â chontractau.

[Capsiwn: Materion a nodwyd gan Archwilio Mewnol yn 2020/21 a'r camau a gytunwyd i liniaru arnynt.]

Datganiad y Prif Swyddog Cyllid ynghylch Cydymffurfiaeth â'r Cod Rheolaeth Ariannol

Lluniwyd Cod Rheolaeth Ariannol y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth gyda'r nod o hybu arferion da mewn Rheolaeth Ariannol a chynorthwyo awdurdodau lleol i arddangos eu cynladwyedd ariannol. Mae'r Cod felly'n gosod y safonau i awdurdodau ar gyfer rheolaeth ariannol.

Seiliwyd y Cod ar gyfres o egwyddorion wedi'u hategu gan safonau penodol a datganiadau ymarfer y credir eu bod yn angenrheidiol er mwyn gosod sylfeini cadarn ar gyfer:

- cadw rheolaeth ariannol ar gyllid awdurdod lleol yn y tymor byr, tymor canolig a'r tymor hir;
- rheoli cydnerthedd ariannol er mwyn bodloni galw na ragwelwyd ar wasanaethau; a
- cadw rheolaeth ariannol ar unrhyw ddatblygiadau syfrdanol ac annisgwyl yn eu sefyllfaoedd ariannol.

Rhaid i bob awdurdod lleol ddangos ei fod yn bodloni gofynion y Cod.

Fel Swyddog Adran 151 mae arnaf Gyfrifoldeb Statudol (gyda chefnogaeth y Tîm Arweinyddiaeth Corfforaethol ac Aelodau Etholedig) i sicrhau cydymffurfiaeth â'r Cod Rheolaeth Ariannol. Rwyf wedi cynnal asesiad llawn o gydymffurfiaeth Sir Ddinbych â'r Cod fel rhan o'r adolygiad blynyddol o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol, a gallaf gadarnhau fod Sir Ddinbych yn cydymffurfio â'r Cod yn y rhan helaeth o feysydd yn fy marn i. Nodwyd meysydd i'w gwella, fodd bynnag, ac mae llawer o'r gwelliannau eisoes yn mynd rhagddynt gan gynnwys:

- Adolygu'r Broses Gyfalaf yn llwyr a'i dogfennu, gan gynnwys Cylch Gorchwyl y Grŵp Buddsoddi Strategol, a phrosesau pendant ar gyfer penderfynu, cyfrifyddu a rheoli prosiectau.
- Datblygu strategaeth gyfalaf hirdymor eglur.
- Monitro effaith barhaus Covid ar wasanaethau.
- Datblygu a gweithredu proses gyllideb newydd ar gyfer 2022/23 a thu hwnt, gyda'r gobaith o sefydlu penderfyniadau hirdymor ac ymgynghori yn egwyddorion craidd

- Byddwn yn dal i lobïo Llywodraeth Cymru am ffigurau dangosol o'r setliad sy'n cynnwys sawl blwyddyn ar y tro.
- Cwblhau'r adolygiad blynyddol o'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig.
- Cynnwys swm y Cronfeydd wrth Gefn Heb eu Clustnodi yn y Dangosfwrdd Corfforaethol i ategu'r rhagolygon blynyddol o ganlyniad y gyllideb.

Dangosyddion allweddol

Gellir mesur digonolrwydd trefniadau llywodraethu hefyd drwy ddefnyddio nifer o ddangosyddion perfformiad allweddol:

Dangosyddion perfformiad allweddol	Canlyniadau 2020/21
Adroddiadau statudol a gyflwynwyd gan y Swyddog Monitro (Adran 5 o Ddeddf Llywodraeth Leol a Thai 1989)	Ni chyflwynwyd unrhyw adroddiad
Twyll wedi'i brofi gan gynghorwyr neu aelodau o staff	Dim yn 2020/21
Atgyfeiriadau at yr Ombwdsmon yn 2020/21	Ni chadarnhawyd unrhyw gŵyn
Adroddiadau Archwilio Mewnol	4 o adolygiadau sicrwydd isel
Cwynion ynglŷn ag aelodau etholedig	3 yn 2020/21
Nifer yr adroddiadau negyddol gan Gyrff Rheoleiddio Allanol	Dim yn 2020/21

Sicrwydd gan Gyrff Rheoleiddio Allanol:

Archwilio Cymru

Mae archwilydd allanol y Cyngor, Archwilio Cymru, yn rhoi sicrwydd ynghylch cywirdeb y Datganiad Cyfrifon ddiwedd pob blwyddyn a digonolrwydd cyffredinol y trefniadau ar gyfer sicrhau a chynyddu gwerth am arian. Rhoes yr Archwilydd Cyffredinol farn ddiamwys, wir a theg ar ddatganiadau ariannol y Cyngor ar 15 Medi 2020.

Yn Adroddiad Cryno Archwiliad Blynyddol 2020 cyflwynwyd crynodeb o'u gwaith archwilio a oedd yn cynnwys:

- Yn sgil Archwiliad o Lesiant Cenedlaethau'r Dyfodol – Casgliadau Gwastraff o'r Cartref (Tachwedd 2019) daethpwyd i'r casgliad fod y Cyngor wedi dechrau gweithredu'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth gynllunio'r camau hyn ac yn cymryd camau gweithredu i gyflawni'r egwyddor hwnnw. Ceir cyfleoedd, fodd bynnag, i fynd ymhellach wrth integreiddio'r pum ffordd o weithio yn y drefn o gynllunio a gwneud penderfyniadau.
- Daeth archwiliad o Gynnaladwyedd Ariannol (Mawrth 2020) i'r casgliad fod y Cyngor mewn sefyllfa ariannol gymharol gref, ond fod arno angen cryfhau ei Strategaeth Ariannol Tymor Canolig a rheoli rhywfaint o or-wariant mewn rhai gwasanaethau i gyfrannu at gynnaladwyedd ariannol yn y dyfodol.
- Wedi adolygu Trefniadau Diogelu Corfforaethol (Awst) daethpwyd i'r casgliad bod gan y Cyngor drefniadau effeithiol ar gyfer diogelu ond bod angen gwella'r gwaith monitro ac adrodd ar berfformiad.
- Adolygwyd Gwasgfydd ar Gyllideb y Gwasanaethau Cymdeithasol (Awst 2020) a daethpwyd i'r casgliad bod y Cyngor wedi methu â manteisio i'r eithaf ar y buddion posib o weithio mewn partneriaeth wrth gomisiynu gofal preswyl a llety gofal nyrsio i bobl hŷn yn Sir Ddinbych a gweinyddu'r cyllid ar gyfer hynny.

Estyn ac Arolygiaeth Gofal Cymru

Mae'r Cyngor yn destun Arolygiadau Allanol Statudol gan amryw gyrrff gan gynnwys Estyn ac Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC). Dyma grynodeb o'r gwaith a wnaed yn ddiweddar:

- Cynhaliodd AGC arolygiad o wasanaethau'r Cyngor ar gyfer pobl hŷn ar y cyd ag Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru.
- Rhoes llythyr Adolygiad Perfformiad Blynyddol AGC ar gyfer 2019-20 (a gyhoeddwyd fis Gorffennaf 2020) grynodeb o berfformiad y Cyngor yng nghyswllt gwasanaethau cymdeithasol i oedolion ac i blant.
- Cyhoeddodd Estyn adroddiad o'r enw 'Cymorth awdurdodau lleol a chonsortia rhanbarthol i ysgolion ac unedau cyfeirio disgyblion i ymateb i COVID-19' ym mis

Ionawr 2021. Roedd ynddo drosolwg o'r modd y mae awdurdodau lleol a chonsortia rhanbarthol wedi gweithio ag ysgolion ac unedau cyfeirio disgyblion i hyrwyddo dysg a chefnogi disgyblion diamddiffyn yn ystod y pandemig rhwng Mehefin a Thachwedd 2020, pan oedd ysgolion yn ail-agor ar ôl y cyfnod clo cyntaf. Er mai adroddiad cenedlaethol yw hwn, mae'n cyfeirio'n benodol at waith Cyngor Sir Ddinbych yn ystod y pandemig.

Camau a Gymerwyd mewn Ymateb i Ddatganiad Llywodraethu Blynnyddol 2019/20

Yn Natganiad Llywodraethu Blynnyddol y llynedd amlygwyd pump o feysydd ar gyfer gwella. Yn y tabl isod nodir y camau gweithredu a gymerwyd wrth fynd i'r afael â'r materion hyn yn ystod 2020/21:

Meysydd i'w gwella yn 2019/20	Cynnydd hyd yma
Adolygu'r Strategaeth ar gyfer Atal Twyll, Llygredigaeth a Llwgrwobrwy, ei diwygio a'i hyrwyddo. <i>Yn parhau ers 2018/19</i>	Cyflwynwyd Strategaeth ddiwygiedig a Chynllun ar gyfer Ymateb i Dwyl i'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth fis Ebrill 2021 a bydd yn mynd gerbron y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio er cymeradwyaeth ym mis Gorffennaf 2021.
Mae gwasgfeydd mawr ar gynladwyedd ariannol y Cyngor yn sgil costau a cholli incwm oherwydd Covid-19.	Cyflwynwyd adroddiad ar y Strategaeth Ariannol Frys i'r Cabinet fis Mai 2020 gydag argymhelliad i adolygu a chymeradwyo'r Strategaeth a Chynllun Ariannol Tymor Canolig. Rhoddir adroddiadau misol i'r Cabinet am y sefyllfa ariannol. Ar sail y cyllid a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru ar 17 Awst a datganiadau eraill ers hynny, cafwyd mwy o sicrwydd ynghylch cefnogaeth ariannol gan Lywodraeth Cymru ar gyfer gweddill 2020/21.
Cwblhau a hyrwyddo'r Fframwaith Partneriaeth.	Cymeradwywyd y pecyn cymorth Model Darparu Gwasanaethau Amgen gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio fis Mawrth 2021.
Gwaith parhaus i hyrwyddo cod ymddygiad y swyddog, datgan cysylltiad, rhoddion a lletygarwch a rhannu pryderon.	Cyflwynwyd modiwlau e-ddysgu i'r holl staff ac mae Adnoddau Dynol yn monitro faint sy'n eu cwblhau. Dechreuwyd rhoi cyflwyniadau mewn cyfarfodydd rheoli gwasanaethau cyn y cyfnod clo, a rhoddwyd y gorau i hynny am y tro. Archwiliad mewnol o Ddiwylliant Moesegol gyda chynllun gweithredu cytunedig sy'n cynnwys diwygio cod ymddygiad y Swyddogion a gwella'r systemau ar gyfer datgan cysylltiadau, rhoddion a lletygarwch.
Sefydlu cyfarfodydd ar-lein ar gyfer y Cyngor, Pwyllgorau Craffu a'r	Mae cyfarfodydd rhithiol wedi'u sefydlu bellach ar gyfer holl gyfarfodydd democrataidd y

Meysydd i'w gwella yn 2019/20	Cynnydd hyd yma
Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, a bod modd i'r cyhoedd fod yn bresennol ynddynt (er enghraifft, ffrydio/gwe-ddarlledu'n fyw).	Cyngor, a defnyddir <i>Zoom</i> gan fod modd darparu cyfieithu ar y pryd drwy'r system honno. Ers mis Ionawr 2021 mae'r holl gyfarfodydd yn cael eu darlledu'n fyw i'r cyhoedd ac ar gael i'w gwyllo ar wefan y Cyngor.
Effaith Covid-19 ar wasanaethau (gan gynnwys addysg a gwasanaethau cymdeithasol) a'r ddarpariaeth yn y dyfodol.	Mae'r Tîm Arwain Strategol a'r Aelodau Arweiniol perthnasol wedi cytuno ar y themâu ar gyfer adfer a'u rheoli. Mae hyn dan oruchwyliaeth y pwyllgorau craffu a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio. Mae cyfarfodydd y Tîm Arwain Strategol a'r Tîm Rheoli Argyfyngau Strategol hefyd yn rhoi cyfle i gael trosolwg ar y trefniadau.
Y corff darparu amgen newydd, Hamdden Sir Ddinbych Cyf - adolygu mor effeithiol yw'r trefniadau llywodraethu, gan gynnwys rheoli unrhyw wrthdaro buddiannau posib, ac effaith Covid-19.	Mae'r dyfarniad yn sgil Archwiliad Mewnol o Hamdden Sir Ddinbych Cyf ar ffurf drafft ar hyn o bryd, ac am y tro dyfarnwyd sicrwydd canolog. Caiff crynodeb o'r adolygiad hwn ei gynnwys yn yr adroddiad nesaf ar Archwilio Mewnol i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.
Mynd i'r afael â gwendidau mewn rheoli contractau a amlygwyd drwy Archwilio Mewnol.	Cytunwyd ar gynllun gweithredu diwygiedig ar gyfer rheoli contractau fel yr adroddwyd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio fis Ionawr 2021. Bydd Archwilio Mewnol yn adolygu'r cynnydd wrth gyflawni'r camau a gytunwyd ym mis Mehefin 2021, ac adroddir y canlyniadau i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ym mis Gorffennaf 2021.

[Caption: Meysydd i'w gwella yn 2020/21 a'r cynnydd hyd yma]

Camau Gwella yn Deillio o Ddatganiad Llywodraethu Blynyddol 2020-21

Gyda golwg ar y dyfodol nodwyd y meysydd canlynol ar gyfer eu gwella yn 2021/22. Wrth wneud hynny cydnabuwyd effaith barhaus y pandemig coronafeirws ar lywodraethu:

Meysydd i'w gwella yn 2021/22	Camau gweithredu y cytunwyd arnynt
Adolygu a diwygio cod ymddygiad y Swyddogion, y weithdrefn ar gyfer cofnodi datganiadau o gysylltiad, rhoddion a lletygarwch, a'r dull o ymateb i gofnodion felly.	Llunio polisi a chanllawiau i reolwyr er mwyn sicrhau yr anogir gweithwyr i ddatgan buddiannau sy'n gwrthdaro, rhoddion a lletygarwch, ac yr ymateb yn briodol i hynny. System ddiwygiedig ar gyfer cofnodi datganiadau o gysylltiad, rhoddion a lletygarwch gan swyddogion Rheolwr Strategol Adnoddau Dynol erbyn 31/03/2022
Gwasgafeydd parhaus ar y gyllideb ac ansicrwydd ynglŷn â chyllid. Hefyd, ymgymryd ag unrhyw gamau gweithredu sy'n deillio o adolygu'r Cod Rheolaeth Ariannol	• Adolygu'r Broses Gyfalaf yn llwyr a'i dogfennu, gan gynnwys Cylch Gorchwyl y Grŵp Buddsoddi Strategol, a phrosesau pendant ar gyfer penderfynu, cyfrifyddu a rheoli prosiectau. • Datblygu strategaeth gyfalaf hirdymor eglur. • Monitro effaith barhaus Covid ar wasanaethau. • Datblygu a gweithredu proses gyllideb newydd ar gyfer 2022/23 a thu hwnt, gyda'r gobaith o sefydlu penderfyniadau hirdymor ac ymgynghori yn egwyddorion craidd • Byddwn yn dal i lobio Llywodraeth Cymru am ffigurau dangosol o'r setliad sy'n cynnwys sawl blwyddyn ar y tro. • Cwblhau'r adolygiad blynyddol o'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig. • Cynnwys swm y Cronfeydd wrth Gefn Heb eu Clustnodi yn y Dangosfwrdd Corfforaethol i ategu'r rhagolygon blynyddol o ganlyniad y gyllideb. Pennaeth y Gwasanaethau Cyllid ac Eiddo erbyn 31/03/2022

Meysydd i'w gwella yn 2021/22	Camau gweithredu y cytunwyd arnynt
Mynd i'r afael â gwendidau mewn rheoli contractau a amlygwyd drwy Archwilio Mewnol.	Gweithredu'r cynllun gweithredu diwygiedig, fel yr adroddwyd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ym mis Ionawr 2021. Pennaeth y Gyfraith, Adnoddau Dynol a Gwasanaethau Democrataidd a'r Pennaeth Gwasanaethau Cyllid ac Eiddo erbyn 31/07/2021. Archwilio Mewnol i olrhain y cynnydd wrth gyflawni'r camau a gytunwyd. Prif Archwilydd Mewnol erbyn 31/07/2021.
Cyflawni gofynion Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.	Ffurio Gweithgor Aelodau/Swyddogion i sicrhau y cyflawnir y gofynion. Gan gynnwys: • Newidiadau yng nghyfansoddiad y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio • Adolygiad Perfformiad Blynnyddol ac Asesiad Cymheiriaid • Sefydlu Cydbwyllgorau Corfforaethol. Pennaeth y Gyfraith, Adnoddau Dynol a Gwasanaethau Democrataidd a'r Rheolwr Cynllunio Strategol a Pherfformiad erbyn 31/07/2021.
Gallu'r gweithlu i gyflawni a'i gydnerthedd, a dibyniaeth ar ddeiliaid swyddi allweddol	Penodi unigolion ar gyfer y swyddi gwag yn yr Uwch Dîm Rheoli, hynny yw, Prif Weithredwr a Phennaeth Addysg a Gwasanaethau Plant. Hefyd, sicrhau trefn gynefino ffurfiol ar gyfer yr uwch-swyddogion newydd. Y Tîm Gweithredol Corfforaethol / Rheolwr Strategol Adnoddau Dynol, yr Arweinydd a'r Cyfarwyddwr Cymunedau erbyn 31/12/2021. Adolygu a diwygio cynllun y gweithlu a chydlynu asesiad â'r gwasanaethau. Rheolwr Strategol Adnoddau Dynol erbyn 31/3/2022. Adolygiad Archwilio Mewnol o'r drefn ar gyfer cynllunio'r gweithlu.

Meysydd i'w gwella yn 2021/22	Camau gweithredu y cytunwyd arnynt
	Prif Archwilydd Mewnol erbyn 31/3/2022. Mae'r prosiect Ffyrdd Newydd o Weithio'n cynnwys ffrwd waith sy'n datblygu polisïau Adnoddau Dynol newydd i gefnogi patrymau gwaith yn y dyfodol. Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio / Pennaeth y Gyfraith, Adnoddau Dynol a Gwasanaethau Democrataidd erbyn 31/10/2021.
Adolygu'r Polisi Rhannu Pryderon	Diwygio'r polisi ar sail gwersi a ddysgwyd yn sgil pryderon a godwyd yn ddiweddar. Pennaeth y Gyfraith, Adnoddau Dynol a Gwasanaethau Democrataidd erbyn 31/03/2022.
Ansicrwydd ynglŷn â threfniadau cyllido yn y dyfodol ar ôl Ymadael â'r Undeb Ewropeaidd.	Sefydli'r adnoddau a phrosesau er mwyn sicrhau bod y Cyngor yn manteisio i'r eithaf ar gyfleoedd sy'n gysylltiedig â chynlluniau ariannu newydd yn y Deyrnas Gyfunol, gan gynnwys Cronfa Codi'r Gwastad, y Gronfa Adfywio Cymunedol a'r Gronfa Ffyniant Gyffredin a gaiff ei lansio cyn bo hir. Hefyd, sicrhau cydlyniant â ffrydiau ariannu eraill, er enghraifft, Cronfa Trawsnewid Trefi Llywodraeth Cymru. Y Tîm Gweithredol Corfforaethol / Cyfarwyddwr Corfforaethol: yr Economi a'r Parth Cyhoeddus (Swyddog Arweiniol) erbyn 31/10/2021.

[Capsiwn: Meysydd i'w gwella yn 2021/22 a'r camau gweithredu a gytunwyd]

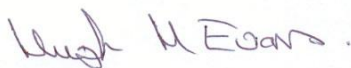
Bydd y meysydd hynny sydd wedi'u nodi ar gyfer gwella yn cael eu monitro gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a'r Grŵp Swyddogion Llywodraethu Corfforaethol. Mae'r cynllun hwn hefyd yn cynnwys unrhyw faterion a godwyd yng nghynllun gweithredu'r llynedd sydd heb eu datrys yn llawn eto.

Ardystiad

Dros y flwyddyn nesaf, rydym yn bwriadu cymryd camau i fynd i'r afael â'r materion a nodwyd yn ein Cynllun Gweithredu Gwelliannau Llywodraethu er mwyn gwella ein trefniadau llywodraethu. Rydym yn argyhoeddedig y bydd y camau hynny'n bodloni'r angen am welliannau a nodwyd yn ein hadolygiad o effeithiolrwydd, a byddwn yn monitro eu gweithrediad fel rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.

Enw Y Cynghorydd Hugh Evans, Arweinydd y Cyngor

Llofnod

Dyddiad 22^{ain} Mehefin 2021

Enw Graham Boase, Cyfarwyddwr Corfforaethol xxx

Llofnod

Dyddiad 17^{eg} Mehefin 2021

Enw Nicola Stubbins, Cyfarwyddwr Corfforaethol xxx / Prif Weithredwr Dros Dro

Llofnod

Dyddiad 17^{eg} Mehefin 2021

Adran 8: Geirfa

ADDASIAD BLWYDDYN FLAENOROL - Addasiadau materol sy'n ymwneud â blynyddoedd blaenorol sy'n deillio o newidiadau mewn polisïau cyfrifo neu o gywiro gwallau sylfaenol. Nid yw hyn yn cynnwys cywiriadau neu addasiadau dro ar ôl tro i'r rhagamcanion cyfrifo yn y blynyddoedd blaenorol.

ADENILLION A DDISGWYLIR AR ASED AU PENSIWN - Mewn cynllun â buddion diffiniedig wedi ei ariannu, dyma gyfradd gyfartalog yr adenillion a ddisgwylir yn ystod gweddill oes y rhwymedigaeth sy'n berthynol i'r asedau gwirioneddol sydd wedi eu dal gan y cynllun. Mae'n cynnwys incwm a newidiadau i werth teg ond mae'n net o dreuliau'r cynllun.

AMHARIAD - Gostyngiad yng ngwerth ased anghyfredol nes bod yn is na'r swm sydd i'w gario ar y fantolen. Gall amhariad fod o ganlyniad i dreuliant budd economaidd (amhariad budd economaidd) neu gwymp cyffredinol mewn prisiau.

AMORTEIDDIAD - Dileu dyled yn raddol, megis benthyciad, trwy wneud taliadau rheolaidd dros gyfnod penodedig o amser. Rhaid i daliadau o'r fath fod yn ddigonol i gyfarch y prifswm a'r llog.

ARCHWILIO CYFRIFON - Adolygiad annibynnol o faterion ariannol yr Awdurdod.

ARDRETHI ANNOMESTIG - Ardoll ar fusnesau yw Ardreth Annomestig, sy'n seiliedig ar gyfradd genedlaethol yn y bunt, a osodwyd gan y llywodraeth a'i lluosï â gwerth trethiannol asesedig yr eiddo y maent yn ei feddiannu. Fe'i cesglir gan y Cyngor ar ran llywodraeth ganolog ac yna caiff ei hailddosbarthu i gefnogi costau gwasanaethau.

ARIAN PAROD - Yn cynnwys arian parod mewn llaw ac adneuo ar gais.

ARIANNU CYFALAF - Cyllid y cafwyd gafael arno i dalu am wariant cyfalaf. Mae amryfal ffyrdd o ariannu gwariant cyfalaf gan gynnwys benthycia, prydlesu, ariannu refeniw uniongyrchol, derbynion cyfalaf y gellir eu defnyddio, grantiau cyfalaf, cyfraniadau cyfalaf, cronfeydd refeniw wrth gefn a chronfeydd wrth gefn a glustnodwyd.

ASED - Eitem y mae iddi werth ariannol i'r awdurdod. Caiff asedau eu dosbarthu naill yn rhai cyfredol neu'n rhai anghyfredol.

- Bydd ased cyfredol yn cael ei defnyddio neu'n peidio â bod o unrhyw werth materol o fewn y flwyddyn ariannol nesaf (e.e. arian parod a stoc);

- Bydd ased anghyfredol o fudd i'r Awdurdod ac i'r gwasanaeth y mae'n ei wasanaethu am gyfnod sy'n hwy na blwyddyn a gall fod yn ddiriaethol e.e. adeilad ysgol, neu'n anniriaethol, e.e. trwyddedau meddalwedd gyfrifiadurol.

ASED DIGWYDDIADOL - Ased tebygol sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol yw ased digwyddiadol, na ellir cadarnhau ei fodolaeth ond trwy un neu ragor o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth yr Awdurdod.

ASEDAU ANNIRIAETHOL - Ased anariannol adnabyddadwy heb iddo unrhyw sylwedd ffisegol yw ased anniriaethol. Yr asedau anniriaethol y deir o hyd iddynt amlaf o fewn awdurdodau lleol yw meddalwedd gyfrifiadurol.

ASEDAU CYMUNEDOL - Asedau y mae'r Cyngor yn bwriadu dal ei afael ynddynt am yr hir dymor, nad oes iddynt unrhyw oes ddefnyddiol benodadwy a gallai hynny gyfyngu ar sut y gellir eu gwaredu. Esiamlau o asedau cymunedol yw parciau ac adeiladau hanesyddol.

ASEDAU ISADEILEDD - Asedau anghyfredol sy'n perthyn i'r Cyngor na ellir eu trosglwyddo na'u gwerthu, na ellir ond adfer gwariant arnynt trwy wneud defnydd parhaus o'r ased a grëwyd. Mae priffyrdd, llwybrau a phontydd yn enghreifftiau.

BENTHYCA DROS DRO - Arian sy'n cael ei fenthycio am gyfnod o lai na blwyddyn.

BENTHYCIAD MEDDAL - Benthyciad a wnaed yn ddi-log neu ar gyfradd is na chyfradd y farchnad, fel arfer oherwydd rhesymau polisi. Bydd benthyciadau o'r fath yn aml yn cael eu rhoi i unigolion neu sefydliadau y mae'r Cyngor yn credu sy'n dod â budd i'r boblogaeth leol.

BUDD-DALIADAU TAI - System o gymorth ariannol i unigolion tuag at rai costau tai penodol a weinyddir gan awdurdodau ac y derbynnir cymhorthdal ar ei gyfer gan Lywodraeth Ganolog.

BUDDIANNAU Â DISGRESIWN (PENSIYNAU) - Buddiannau ymddeoliad, nad oes gan y cyflogwr unrhyw rwymedigaeth gyfreithiol, gytundebol nac adeiladol i'w dyfarnu, ac a gânt eu dyfarnu'n ôl pwerau disgresiwn yr Awdurdod megis y Rheoliadau Cynlluniau Pensiwn Llywodraeth Leol (Buddiannau, Aelodaeth a Chyfraniadau) 2007.

BUDDIANNAU GWEITHWYR - Pob ffurf o gydnabyddiaeth a roddir gan y Cyngor yn gyfnewid am wasanaeth a gyflawnwyd gan ei weithwyr.

BUDDION YMDDEOL - Pob mathau o ystyriaeth sy'n cael ei roi gan gyflogwr i'w cyfnewid am wasanaethau gan y gweithwyr sy'n daladwy ar ôl cwblhau'r gyflogaeth.

BUDDSODDIADAU (CRONFA BENSIWN) - Gwneir cyfrif o fuddsoddiadau'r Gronfa Bensiwn yn y datganiadau ar gyfer y gronfa honno. Fodd bynnag, mae'n ofynnol hefyd ar i awdurdodau ddatgelu, fel rhan o'r datgeliadau sy'n ymwneud â buddiannau ymddeol, pa gyfran o asedau'r cynllun pensiwn sydd i'w priodoli sy'n gysylltiedig â'u rhwymedigaethau gwaelodol.

BUSNES GWEITHREDOL - Y cysyniad fod y Datganiad Cyfrifon yn cael ei baratoi gan dybio y bydd y Cyngor yn parhau i fodoli'n weithredol yn y dyfodol rhagweladwy.

BWRDD BENTHYCA GWAITH CYHOEDDUS (PWL B) - Asiantaeth Llywodraeth Ganolog sy'n darparu benthyciadau am un flwyddyn a mwy i awdurdodau ar gyfraddau llog sydd ddim ond ychydig yn uwch na'r cyfraddau llog y gall y llywodraeth ei hun eu benthycu.

BYWYD ECONOMAIDD DEFNYDDIOL (UEL) - Y cyfnod lle bydd y Cyngor yn cael budd o ddefnyddio ased anghyfredol.

CIPFA - Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth.

COSTAU ADNEWYDDU DIBRISIEDIG - Dull prisio sy'n rhoi brasamcan gydnabyddedig o werth eiddo arbenigol ar y farchnad. Mae'n rhoi amcangyfrif o werth defnydd presennol y tir ar y farchnad, ynghyd â'r costau adnewyddu gros presennol ar gyfer yr adeilad a llai dirywiad materol yr ased o gymharu â'i gyflwr materol presennol.

COSTAU GWASANAETH BLAENOROL (PENSIYNAU) - Mewn cynllun pensiwn â buddion diffiniedig, y cynnydd yng ngwerth presennol rhwymedigaethau'r cynllun pensiwn mewn perthynas â gwasanaeth gweithiwr mewn cyfnodau blaenorol sy'n codi yn y cyfnod presennol o ganlyniad i gyflwyno neu wella buddiannau ymddeol.

COSTAU GWASANAETH CYFREDOL (PENSIYNAU) - Y cynnydd yng ngwerth presennol rhwymedigaethau'r cynllun pensiwn â buddion diffiniedig, sydd i'w disgwyl o ganlyniad i wasanaeth gweithwyr yn ystod y cyfnod presennol.

COSTAU LLOG (PENSIYNAU) - Mewn cynllun â buddion diffiniedig, y cynnydd disgwyliedig yn ystod y cyfnod yng ngwerth cyfredol rhwymedigaethau'r cynllun oherwydd bod y buddion yn nes o un cyfnod at y setliad.

CREDYDWR - Swm sy'n ddyledus gan y Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd neu wasanaethau a gyflenwyd o fewn y cyfnod cyfrifo, ond na wnaed taliad ar eu cyfer cyn diwedd y cyfnod cyfrifo.

CRONFA YMDDIRIEDOLAETH - Arian sy'n cael ei weinyddu gan yr Awdurdod ar gyfer pwrpasau fel gwobrau, elusennau, prosiectau penodol, ac ar ran plant dan oed.

CRONFEYDD WRTH GEFN - Croniant arian dros ben, diffyg ariannol a neilltuad arian dros y blynyddoedd diwethaf. Mae cronfeydd refeniw wrth gefn ar gael a gellir eu gwario neu eu clustnodi ar ddisgresiwn y Cyngor. Ni ellir defnyddio rhai cronfeydd cyfalaf fel y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn i dalu'r gwariant presennol.

CRONIADAU - Symiau a gânt eu cynnwys yn y cyfrifon terfynol i gydnabod incwm a gwariant refeniw a chyfalaf a enillwyd neu a wariwyd yn ystod y flwyddyn ariannol, ond na dderbyniwyd neu na wnaed taliad gwirioneddol ar eu cyfer erbyn 31 Mawrth.

CYFNOD CYFRIFO - Y cyfnod amser y mae a wnelo'r cyfrifon ag o, sydd fel arfer yn gyfnod o ddeuddeg mis yn dechrau ar 1 Ebrill. Diwedd y cyfnod cyfrifo yw dyddiad y fantolen.

CYFRADD LLOG GWIRIONEDDOL - Dyma'r gyfradd llog sydd ei hangen i ddisgowntio amcangyfrif y llif yr arian prifswm a'r llog yn ystod oes ddisgwyliedig yr offeryn ariannol er mwyn bod yn hafal â swm y gydnabyddiaeth gychwynnol.

CYFRIF INCWM A GWARIANT - Cyfrif refeniw'r Cyngor sy'n adrodd am gostau net y flwyddyn ar gyfer y swyddogaethau y mae'n gyfrifol amdanynt, ac sy'n dangos sut mae'r costau hynny wedi cael eu hariannu o braeseptau, grantiau ac incwm arall.

CYFRIF REFENIW TAI (CRT) - Cyfrif ar wahân i Gronfa'r Cyngor, sy'n cynnwys gwariant ac incwm sy'n deillio o'r ddarpariaeth tai a gynigir gan yr Awdurdod.

CYLLIDEB - Y refeniw net a'r gwariant cyfalaf rhagweladwy dros y cyfnod cyfrifo.

CYMHORTHDAL NEGYDDOL - Pe bai'r Cyfrif Cymhorthdal Refeniw Tai yn cynhyrchu canlyniad, sy'n tybio fod incwm y Cyngor yn uwch na'i wariant, byddai sefyllfa o 'Gymhorthdal Negyddol' yn digwydd. Pe digwydd hynny byddai'n rhaid i'r awdurdod dalu swm sy'n gyfwerth â'r gwarged tybiannol, o'i Gyfrif Refeniw Tai i'r Llywodraeth.

CYNLLUN ARIANNU PREIFAT(PFI) - Yn nodweddiadol, mae trefniadau PFI yn cynnwys endid sector preifat yn adeiladu neu'n gwella eiddo sy'n cael ei ddefnyddio i ddarparu gwasanaeth cyhoeddus, a gweithredu a chynnal yr eiddo hwnnw am gyfnod amser penodol ar ran y corff sector cyhoeddus. Bydd y corff sector cyhoeddus yn talu am gael defnyddio'r asedau a'r gwasanaethau cysylltiedig dros gyfnod y trefniant trwy daliad unedol.

CYNLLUN PENSIWN Â BUDDION DIFFINIEDIG - Cynlluniau pensiwn y mae'r buddion sy'n cael eu derbyn gan eu haelodau yn annibynnol ar y cyfraniadau a delir a heb fod yn gysylltiedig yn uniongyrchol â'r hyn sy'n cael ei fuddsoddi yn y cynllun.

CYWERTHOEDD ARIAN PAROD - Buddsoddiadau hynod hylifol, byr dymor, sy'n hawdd eu cyfnewid am symiau hysbys o arian parod ac sy'n amodol ar risg ansylweddol o unrhyw newid yn eu gwerth.

DARPARIAETH - Swm sy'n cael ei roi i un ochr yn y cyfrifon ar gyfer rhwymedigaethau neu golledion i'r dyfodol sy'n debygol neu'n debygol iawn o ddigwydd, ond mae'r symiau neu'r dyddiadau y byddant yn digwydd yn ansicr.

DERBYNIADAU CYFALAF - Yr incwm a wneir wrth waredu tir neu asedau anghyfredol eraill. Gellir defnyddio cyfran o dderbyniadau cyfalaf Tai i ariannu gwariant cyfalaf newydd, yn rhwym wrth reolau sydd wedi eu hamlinellu gan y Llywodraeth, ond ni ellir eu defnyddio i ariannu gwariant refeniw ar wahân i Wariant Refeniw a Ariennir o Gyfalaf Trwy Statud.

DIBRISIANT - Mesuriad o gostau traul, defnydd neu ostyngiad arall yn oes economaidd ddefnyddiol asedau anghyfredol yr Awdurdod yn ystod y cyfnod cyfrifo, p'un ai bod hynny oherwydd defnydd, treigl amser, neu ddarfodiad o ganlyniad i newidiadau technolegol neu newidiadau eraill.

DIGWYDDIADAU AR ÔL DYDDIAD Y FANTOLEN - Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, boed ffafriol neu anffafriol, sy'n digwydd rhwng dyddiad y fantolen a'r dyddiad yr awdurdodir cyhoeddi'r Datganiad Cyfrifon.

DULL RHAGAMCANU UNEDAU - Dull priso buddion cronedig lle bydd y rhwymedigaethau cynllun pensiwn yn darparu ar gyfer rhagamcan enillion. Y buddion cronedig yw'r buddion ar gyfer gwasanaeth hyd at bwynt penodol mewn amser, dim ots a oes hawliau personol neu beidio.

DYLED - Dyled yw pan fo taliad yn ddyledus gan y Cyngor i unigolyn neu sefydliad arall.

- Mae dyled gyfredol yn swm a ddaw'n daladwy neu y gellid ei alw i mewn o fewn y cyfnod cyfrifo nesaf, e.e. credydwy'r neu ddyled arian parod.

- Dyled ohiriedig yw swm sydd, trwy drefniant, yn daladwy y tu hwnt i'r flwyddyn nesaf ar ryw adeg yn y dyfodol, neu sydd i'w ad-dalu gyda swm blynyddol dros gyfnod o amser.

DYLED DDIGWYDDIADOL - Gall dyled ddigwyddiadol fod naill ai:

- yn rhwymedigaeth ddichonadwy sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol, na ellir cadarnhau eu bodolaeth ond trwy un neu ragor o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth yr Awdurdod, neu
- yn rhwymedigaeth bresennol sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol pan nad yw'n debygol fod angen trosglwyddo buddiannau economaidd, neu pan na ellir mesur swm y rhwymedigaeth yn ddigon dibynadwy.

DYLEDWR - Swm sy'n ddyledus i'r Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd neu wasanaethau a gyflenwyd o fewn y cyfnod cyfrifo, ond na wnaed taliad ar eu cyfer cyn diwedd y cyfnod cyfrifo.

EIDDO BUDDSODDI - Eiddo sy'n cael ei ddal yn unig er mwyn cael enillion rhenti neu adbrisiant cyfalaf neu'r ddau.

EITEMAU ANGHYFFREDIN - Eitemau o bwys, sydd â graddfa fawr o abnormaledd, sy'n deillio o ddigwyddiadau neu drafodion oddi allan i weithgarwch arferol yr awdurdod nad oed disgwyl iddynt ddigwydd eto. Nid ydynt yn cynnwys eitemau eithriadol, nac yn cynnwys eitemau o gyfnod blaenorol dim ond oherwydd eu bod yn gysylltiedig â chyfnod blaenorol.

EITEMAU EITHRIADOL - Eitemau o bwys sy'n deillio o faterion neu drafodion sydd o fewn gweithgareddau arferol yr Awdurdod y mae angen eu datgelu ar wahân yn rhinwedd eu maint neu eu nifer er mwyn rhoi cynrychiolaeth deg o'r cyfrifon.

ENILLION A CHOLLEDION ACTIWARAIDD - Mewn cynllun pensiwn â buddion diffiniedig, y newidiadau mewn gwargedau neu ddiffygion actiwaraidd sy'n digwydd oherwydd:

- nad yw digwyddiadau wedi cyd-fynd â'r rhagdybiaethau actiwaraidd a wnaed ar gyfer y prisiad diwethaf (profi enillion a cholledion); neu
- fod y rhagdybiaethau actiwaraidd wedi amrywio

GRANT CYNNAL REFENIW - Grant a dalwyd gan y Lywodraeth Ganolog i awdurdodau, sy'n cyfrannu at gost cyffredinol eu gwasanaethau.

GRANTIAU LLYWODRAETH - Grantiau gan y llywodraeth tuag at wariant refeniw neu gyfalaf yn gyfnewid am gydymffurfiaeth yn y gorffennol neu yn y dyfodol ag amodau penodol yn ymwneud â gweithgareddau'r Cyngor. Gall y grantiau fod yn benodol i gynllun neilltuol neu gallant fod yn cefnogi gwariant refeniw neu gyfalaf (yn y drefn honno) yr Awdurdod yn gyffredinol.

GWAITH AR Y GWEILL - Cost gwaith a wnaed ar brosiect anghyflawn ar ddyddiad y fantolen, ac y dylid rhoi cyfrif amdano.

GWARIANT CYFALAF - Gwariant wrth gaffael ased anghyfredol, a fydd yn cael ei defnyddio i ddarparu gwasanaethau y tu hwnt i'r cyfnod cyfrifo presennol neu wariant sy'n ychwanegu at werth ased anghyfredol bresennol, yn hytrach na dim ond cynnal y gwerth hwnnw'n unig.

GWARIANT REFENIW - Gwariant darparu gwasanaethau o ddydd i ddydd.

GWARIANT REFENIW A ARIENNIR O GYFALAF TRWY STATUD (REFCUS) -

Gwariant y gellir ei ddosbarthu fel arian cyfalaf i bwrpasau ariannu pan nad yw'n arwain at nodi gwariant ar y Fantolen fel ased anghyfredol. Mae hyn i'w alluogi i gael ei ariannu o adnoddau cyfalaf. Enghreifftiau o REFCUS yw grantiau o natur cyfalaf i sefydliadau gwirfoddol.

GWEITHGAREDDAU BUDDSODDI - Caffael a gwaredu asedau tymor hir a buddsoddiadau eraill nad ydynt wedi eu cynnwys o fewn cywerthoedd arian parod.

GWEITHGAREDDAU CYLLIDO - Gweithgareddau sy'n arwain at newidiadau ym maint ac yng nghyfansoddiad y prifswm a dderbyniwyd neu a ad-delir i ddarparwyr cyllid allanol.

GWEITHGAREDDAU GWEITHREDOL - Gweithgareddau'r Cyngor nad ydynt yn weithgareddau buddsoddi nac ariannu.

GWERTH DEFNYDD PRESENNOL - Y swm yr amcangyfrifir y dylai eiddo gyfnewid amdano ar ddyddiad prisiad rhwng prynwr parod a gwerthwr parod mewn gwerthiant hyd braich, yn dilyn ei farchnata'n briodol fel y bo'r partïon wedi gweithredu yn wybodus, yn ddarbodus a heb eu gorfodi. Tybir y rhoir meddiant, yn wag, i'r prynwr o bob rhan o'r eiddo y mae eu hangen ar y busnes gan ddiystyru unrhyw ddefnydd amgen posibl ac unrhyw nodweddion eraill o'r eiddo a fyddai'n achosi i'w werth ar y farchnad fod yn wahanol i'r hyn y byddai ei angen i gymryd lle'r potensial gwasanaeth gweddillol am y costau lleiaf.

GWERTH GWEDDILLIOL - Gwerth gwiredddadwy net yr ased ar ddiwedd ei fywyd defnyddiol.

GWERTH LLYFR NET - Y swm a nodir ar gyfer asedau anghyfredol yn y fantolen, h.y. eu costau hanesyddol neu eu gwerth presennol llai y symiau cronnus a roddir ar gyfer dibrisiant ac amhariad.

GWERTH TEG - Gwerth teg unrhyw ased yw'r swm y gellir ei gyfnewid amdano, neu setliad dyled, rhwng partïon gwybodus, parod mewn gwerthiant hyd braich.

GWERTH TRETHADWY - Gwerth rhent tybiedig blynyddol yr eiddo, sy'n cael ei ddefnyddio i bwrpasau ardrethi annomestig.

INCWM - Symiau y mae'r Cyngor yn eu derbyn neu'n disgwyl eu derbyn o unrhyw ffynhonnell, gan gynnwys ffioedd, gwerthiannau a grantiau.

ISAFSWM DARPARIAETH REFENIW - Yr isafswm y mae'n rhaid codi ar ei gyfer yn y cyfrif refeniw bob blwyddyn er mwyn gallu darparu ar gyfer ad-dalu benthyciadau a symiau eraill sydd wedi cael eu benthycu gan y Cyngor.

LLIFOEDD ARIAN - Mewnllif ac all-lif arian parod a chywerthoedd arian parod.

MATEROLIAETH - Y cysyniad y dylai'r Datganiad Cyfrifon gynnwys yr holl symiau, y byddai disgwyl iddynt, pe caent eu gadael allan neu eu camddyfnnu, arwain at lurgunio'r datganiadau ariannol a chamarwain defnyddwyr y cyfrifon maes o law.

OFFERYN ARIANNOL - Unrhyw gontract sy'n peri bod ased ariannol gan y naill endid ac yn peri bod dyled ariannol neu offeryn ecwiti gan y llall. Mae'r term yn cynnwys asedau ariannol a dyledion ariannol, o dderbyniadwyon masnachu (anfonebau dyledus) a thaladwyon masnachu (anfonebau dyladwy) syml hyd at ddeilliadau cymhleth a deilliadau sefydlog.

PARTIÖN CYSYLLTIEDIG - Credir bod partiön yn gysylltiedig os oes gan un parti y gallu i reoli'r parti arall neu ddylanwadu yn sylweddol ar y parti arall wrth wneud penderfyniadau ariannol neu weithredol.

PARTNERIAETHAU PREIFAT CYHOEDDUS (PPC) - Menter ar y cyd lle bydd partner sector preifat yn cytuno i roi gwasanaethau i, neu ar ran sefydliad sector cyhoeddus. Mae Cynllun Ariannu Preifat yn fath o PPC.

POLISIÖU CYFRIFO - Yr egwyddorion, y seiliau, y confensiynau, y rheolau a'r arferion penodol a gymhwysir gan y Cyngor wrth baratoi a chyflwyno ei ddatganiadau ariannol.

PRAESEPT - Yr ardoll y bydd awdurdodau praeseptio yn ei chodi ar awdurdodau bilio, sy'n ei gwneud yn ofynnol ar i'r olaf gasglu incwm gan drethdalwyr y cyngor ar eu rhan.

PRYDLES - Cytundeb pan fo'r prydleswr yn rhoi'r hawl i'r prydlesai ddefnyddio ased am gyfnod, yn gyfnewid am daliad neu gyfres o daliadau.

PRYDLES ARIANNOL - Prydles sy'n trosglwyddo bron y cyfan o'r risgiau a'r gwobrau sy'n gysylltiedig â bod yn berchen ar ased i'r prydleswr.

PRYDLES WEITHREDOL - Prydles pan fo perchnogaeth yr ased anghyfredol yn aros gyda'r prydleswr.

RHAGLEN GYFALAF - Y cynlluniau cyfalaf y mae'r Cyngor yn bwriadu eu gweithredu mewn cyfnod penodedig.

RHESTRAU EIDDO - Yr eitemau hynny o ddeunyddiau crai ac o gyflenwadau y mae'r Awdurdod wedi eu caffael ac sy'n cael eu dal ganddynt yn y disgwyl y bydd iddynt ddefnydd yn y dyfodol.

RHWYMEDIGAETHAU'R CYNLLUN PENSIWN - Rhwymedigaethau cynllun pensiwn â buddion diffiniedig ar gyfer treuliau sy'n ddyledus ar ôl dyddiad y prisiant. Mae rhwymedigaethau'r cynllun sydd wedi eu mesur yn defnyddio'r dull rhagamcanu unedau yn adlewyrchu'r buddiannau y mae'r cyflogwr wedi ymrwymo i'w darparu am wasanaeth hyd at ddyddiad y prisiad.

TÂL - Bydd pob swm sy'n cael ei dalu neu ei dderbyn gan weithiwr a symiau sy'n ddyledus trwy lwfansau treuliau (os yw'r symiau hynny yn berthnasol i dreth incwm y DU) a gwerth ariannol unrhyw fuddiannau sy'n cael eu derbyn, ac eithrio mewn arian parod.

TRAFODION PARTION CYSYLLTIEDIG - Mae'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn ei gwneud yn ofynnol i ddatgelu unrhyw drafodion pwysig rhwng yr Awdurdod a phartion cysylltiedig i sicrhau bod budd-ddeiliaid yn ymwybodol pan fydd y trafodion hyn yn digwydd a swm a goblygiadau hynny.

TREFNIADAU ASIANTAETHOL - Trefniant rhwng dau sefydliad pan fydd un yn gweithredu fel asiant, yn casglu arian ar ran y llall, ac yna'n talu'r arian iddo.. Enghraifft o hyn yw casgliadau Ardrethi Annomestig Cenedlaethol, pan fo'r Cyngor yn gweithredu fel yr asiant bilio ar ran llywodraeth ganolog, yn casglu arian gan dreth dalwyr ar ran llywodraeth ganolog ac yna talu'r arian hwnnw yn ei flaen iddynt.

TREFNIANT CONSESIWN GWASANAETH - Mae cytundeb consesiwn gwasanaeth yn gyffredinol yn golygu y bydd y rhoddwr (corff sector cyhoeddus fel arfer) yn cyfleu i'r gweithredwr (endid sector preifat fel arfer), am gyfnod y consesiwn, yr hawl i ddarparu gwasanaethau sy'n rhoi mynediad i'r cyhoedd i gyfleusterau economaidd a chymdeithasol mawr.

Y FANTOLEN - Datganiad ynglŷn ag asedau, dyledion a chronfeydd wrth gefn a gofnodwyd ar ddiwedd y cyfnod cyfrifo.

